

Géring Zsuzsanna – Király Gábor – Fűzi Beatrix

Kutatásmódszertani segédletek

Budapesti Gazdasági Egyetem
Budapest, 2019

EFOP-3.6.1-16-2016-00012 sz. Innovatív megoldásokkal Zala megye
K+F+I tevékenysége hatékonyságának növelésért

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

Bevezető

[1. A kutatás fogalma, fajtái](#)

[2. A kutatási témától a kutatási kérdésig](#)

[3. Konceptuális keretek és a szakirodalom gyűjtés, -feldolgozás](#)

[4. Mintavétel](#)

[5. Kvalitatív adatgyűjtési módszerek](#)

[5.1. A kvalitatív kutatás fogalma, jellemzői](#)

[5.2. Interjú és megfigyelés](#)

[6. Kvalitatív adatelemzési módszerek](#)

[6.1. Tematikus elemzés](#)

[6.2. Sablon elemzés](#)

[6.3. Kutatások elmélyítése kvalitatív módszerekkel](#)

[6.3.1 Verbalitáson alapuló eljárások](#)

[6.3.2. Vizualitáson alapuló elemzések](#)

[7. A kvantitatív kutatási módszerek](#)

[7.1. A kérdőívkészítés](#)

[7.2. Kvantitatív adatelemzés – SPSS alapok](#)

[8. Hogyan éljük túl a konferenciaelőadásunkat?](#)

[9. Ajánlott olvasmányok](#)

Bevezető

Kedves Oktató, Hallgató, Kutató kolléga!

Az alábbi kutatómódszertani gyűjtemény célja, hogy segítse a kutatási folyamat egészének és egyes állomásainak áttekintését, valamint irányelveket és egyben praktikus tanácsokat is adjon.

A segédlet összetétele és tartalma korábbi kutatómódszertani képzések, kérdések és igények alapján alakult ki.

Egyaránt használható a kutatási folyamattal most ismerkedők, és az abban már járatosabb felhasználók számára is, hiszen átfogó képet ad a kutatást övező gondolkodási folyamatról, és bevezet különböző módszerek megközelítéseibe.

A segédletet egy olvasnivalókat, videókat tartalmazó irodalom-gyűjtemény is kiegészíti, ami további elmélyedésre ad lehetőséget.

Felhasználási javaslatok és feltételek

- A kutatási folyamattal most ismerkedők számára a segédletet egyben, az elejétől kezdve ajánljuk.
- A kutatásban már jártasabb felhasználók az interaktív tartalomjegyzék segítségével az őket érdeklő, számukra újdonságot jelentő részekre tudnak ugrani.
- A segédlet megfelelő hivatkozással oktatásban, kutatásban, publikálásban is felhasználható:
Géring Zs. – Király G. – Fúzi B. (2019) *Kutatásmódszertani segédletek*. Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest
- További felhasználási igény (például ppt-formátum) esetén keressék Géring Zsuzsannát:
gering.zsuzsannamargit@uni-bge.hu

Kutatásmódszertani segédletek

1. A kutatás fogalma, fajtái

Tudásunk

2 FŐ FORRÁS

**Valaki mondta, és elhittük,
megtanultuk**

- Felhalmozott konszenzuális valóság

Megtapasztaltuk saját magunk

- Tapasztalati valóság

Hétköznapi vs. tudományos megismerés

Hétköznapi

- pontatlan, esetleges megfigyelés
- túláltalánosítás
- szelektív észlelés
- illogikus gondolkodás

Tudományos

- tudatos, előre elhatározott vizsgálat
- kellően nagy minta
- különböző esetek vizsgálata
- logika tudatos alkalmazása

A kutatás

Célszerű, megtervezett és szervezett tevékenység abból a célból, hogy új ismereteket tárjunk fel a valóság különböző jelenségeinek összefüggéseiről

ÉSSZERŰSÉG + MEGFIGYELÉS
(logiko-empírikus)

- szisztematikus
- megismételhető
- eredeti

A kutatás fajtái

A vizsgálat jellege és célja szerint

- Alapkutatás: cél a megismerés, innovációk alapja
- Alkalmazott kutatás: konkrét gyakorlati probléma megoldása

A vizsgálati terület szerint

- Természettudományi kutatás
- Társadalomtudományi kutatása
(ez utóbbi területen belül vannak a közgazdaságtudományi, illetve a menedzsmentkutatások)

Társadalomtudomány sajátosságai (Babbie szerint)

Társadalmi szabályszerűségeket vizsgál

- nem kizárólagos szabályok, hanem nagy valószínűséggel megfigyelhető összefüggések

Csoportokra vonatkozik a vizsgálat nem egyénekre

- sok egyén kollektív (közös) magatartása
- még ha egyes egyéneket kérdezünk/figyelünk is meg, az összesített, csoportra vonatkozó adatok az elemzés tárgyai!

Azt tárja fel, hogy mi van és hogy miért úgy van

- a ,hogyan kéne lennie', vagy ,mi a helytelen' kérdése már nem ide tartozik

Kutatásmódszertani megközelítések I.

Kvalitatív kutatás

Folyamatok, viselkedési minták, jelentések **megértése**

Kvantitatív kutatás

Objektív, számszerűsíthető, **statisztikailag** mérhető, értékelhető adatok gyűjtése

Kvalitatív adat

Juhász Gyula: Milyen volt?

Milyen volt szőkesége, nem tudom már,

De azt tudom, hogy szőkék a mezők,

Ha dús kalással jő a sárguló nyár

S e szőkeségben újra érzem őt. (...)

- A jelenség vizsgálata során – pl. a „szépség” mérésében – nem számokra támaszkodunk
- A szóhasználat minőségét, a retorikát, a szövegben megbújó, olykor kimondatlan alapfeltevéseket, a kontextusból adódó jelentést figyeljük

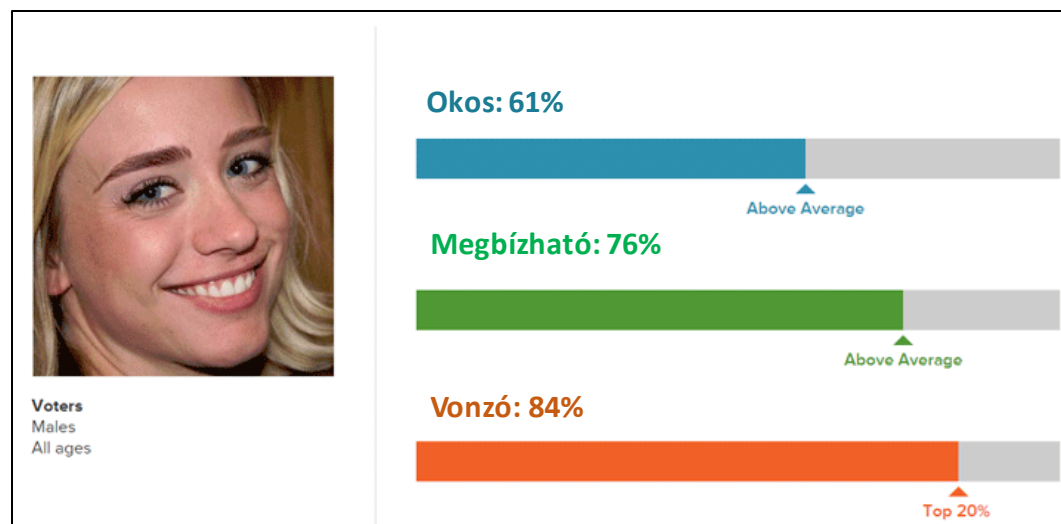
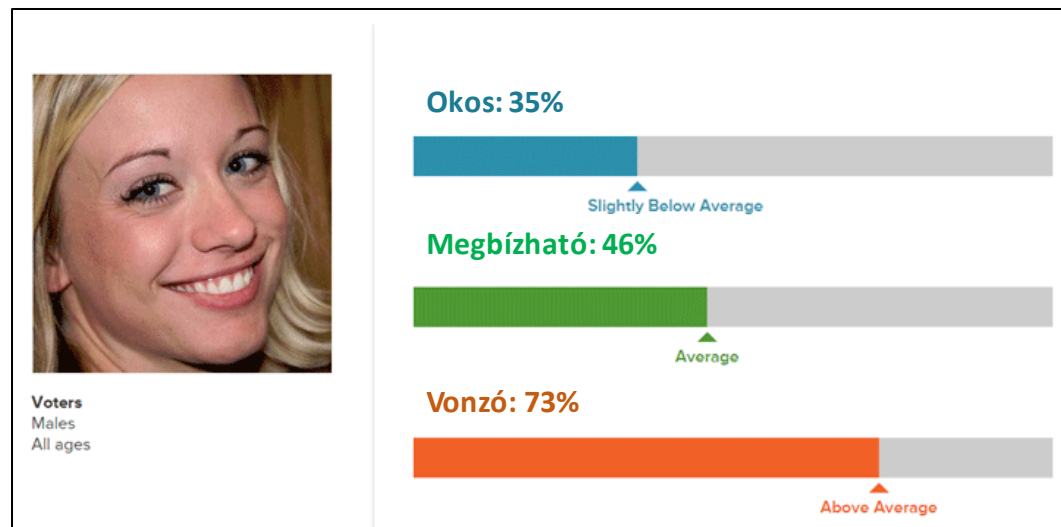
A kvalitatív kutatás szemlélete

- **Felfedező, feltáró jellegű vizsgálatok**
- **Megértésre irányul**
 - Normák, szabályok, szerepek
 - A résztvevők nézőpontjának megértése
 - A helyi jelentések megértése
- **Kis minta, nem cél a statisztikai általánosítás**
- **Az elméletépítés egy lehetséges célkitűzés**
- **Fő kérdések: Hogyan? Milyen? Miért?**

Kvantitatív adat

Próbáljuk mérhetővé tenni a szépséget!

- Összehasonlító felmérés: vonzóbbak-e a sűrű („Cara Delevigne-i”) szemöldökök?
- A válaszadók a képen szereplő személyt „az átlaghoz (=50%) képest” értékelték **3 dimenzióban** (mennyire okos, megbízható, illetve vonzó)
- A sűrű szemöldökű képet találták jobbnak minden szempontból, a vonzerőt is beleértve

<https://blog.photofeeler.com/cara-delevigne-eyebrows-attractive-to-men/>

A kvantitatív kutatás szemlélete

- Tipikusan nagy számú, reprezentatív mintán, strukturált módon szerzett adatokkal dolgozik.
- Az adatok számszerűsítése adja az általánosítások megfogalmazásának lehetőségét.
- Elsősorban az ok-okozati, valószínűségi összefüggéseket vizsgáló kutatások keretein belül alkalmazzák.
- Jellemzően matematikai-statisztikai elemzési módszerekkel dolgozik.
- Fő hangsúly: „Mi van?”

Ellenfelek?

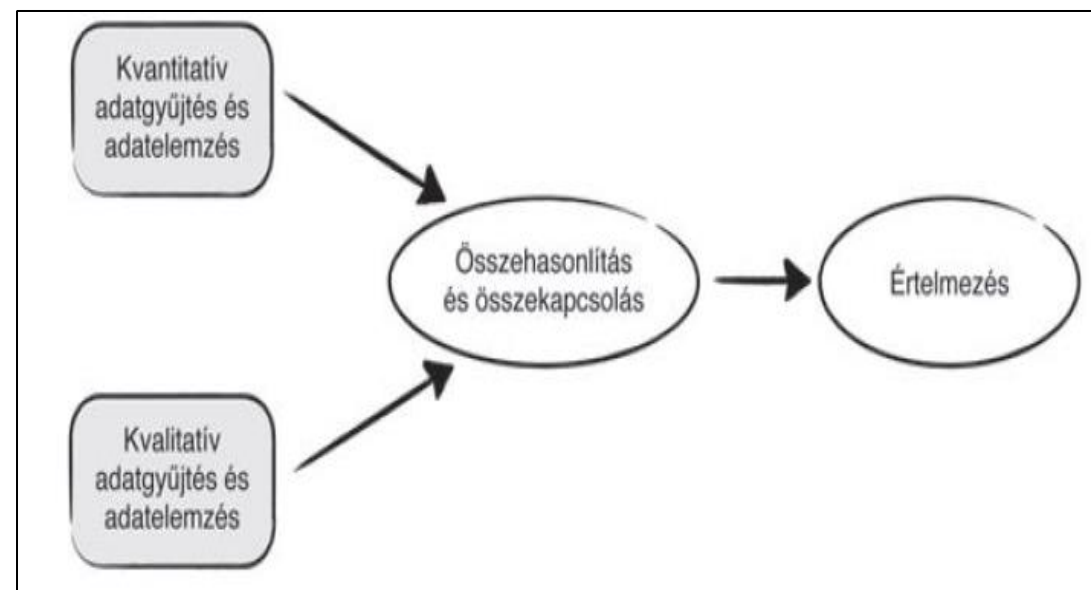

Clear Seas Research

Példa egy kevert módszertanú kutatásra

(Kevert módszertanról ld. önálló fejezet!)

kvalitatív és kvantitatív megközelítések együttes használata a jelenségek mélyebb megértése és az összefüggések jobb feltárása érdekében

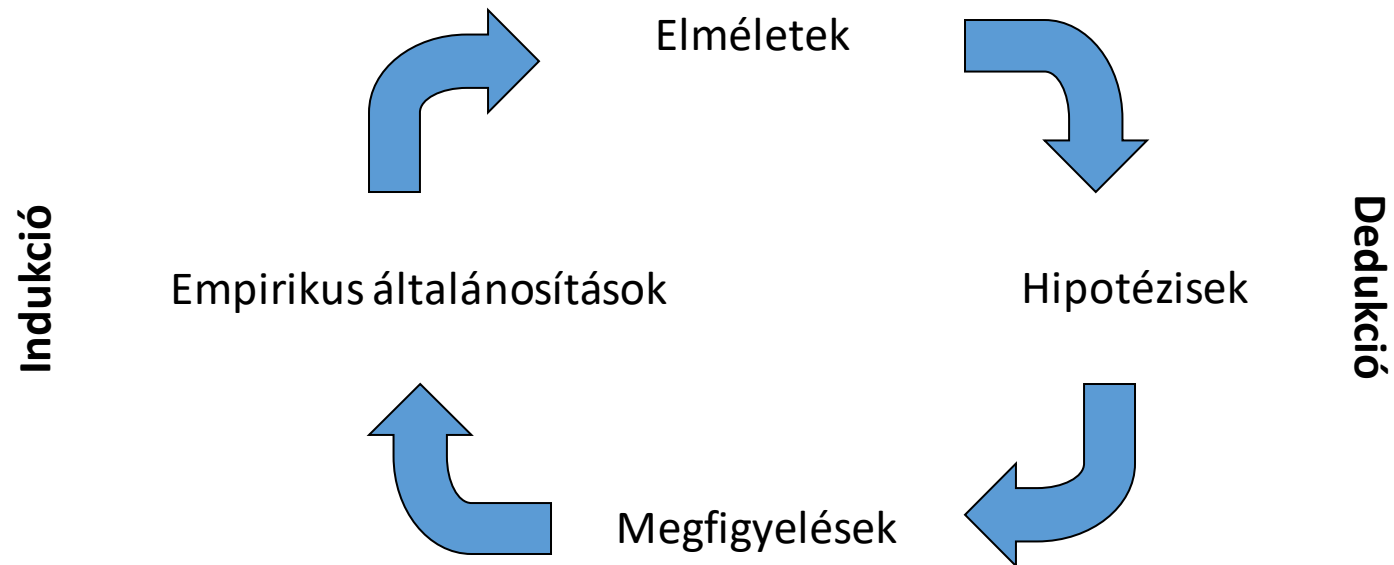

Az összetartó párhuzamos felépítés (Creswell - Plano Clark 2011:69 alapján)

Kutatásmódszertani megközelítések II.

A következtetés (elméletalkotás iránya):

- Indukció: egyediből az általános felé
- Dedukció: általánosból az egyedi felé

Indukció-dedukció: melyik irányba mozgunk? Le vagy fel?

A macskák amelyekkel eddig találkoztam doromboltak. Minden macska tud dorombolni (egyedi megfigyeléstől az általános szabály felé).

A nagy doromboláskutatás (**elméletépítés**).

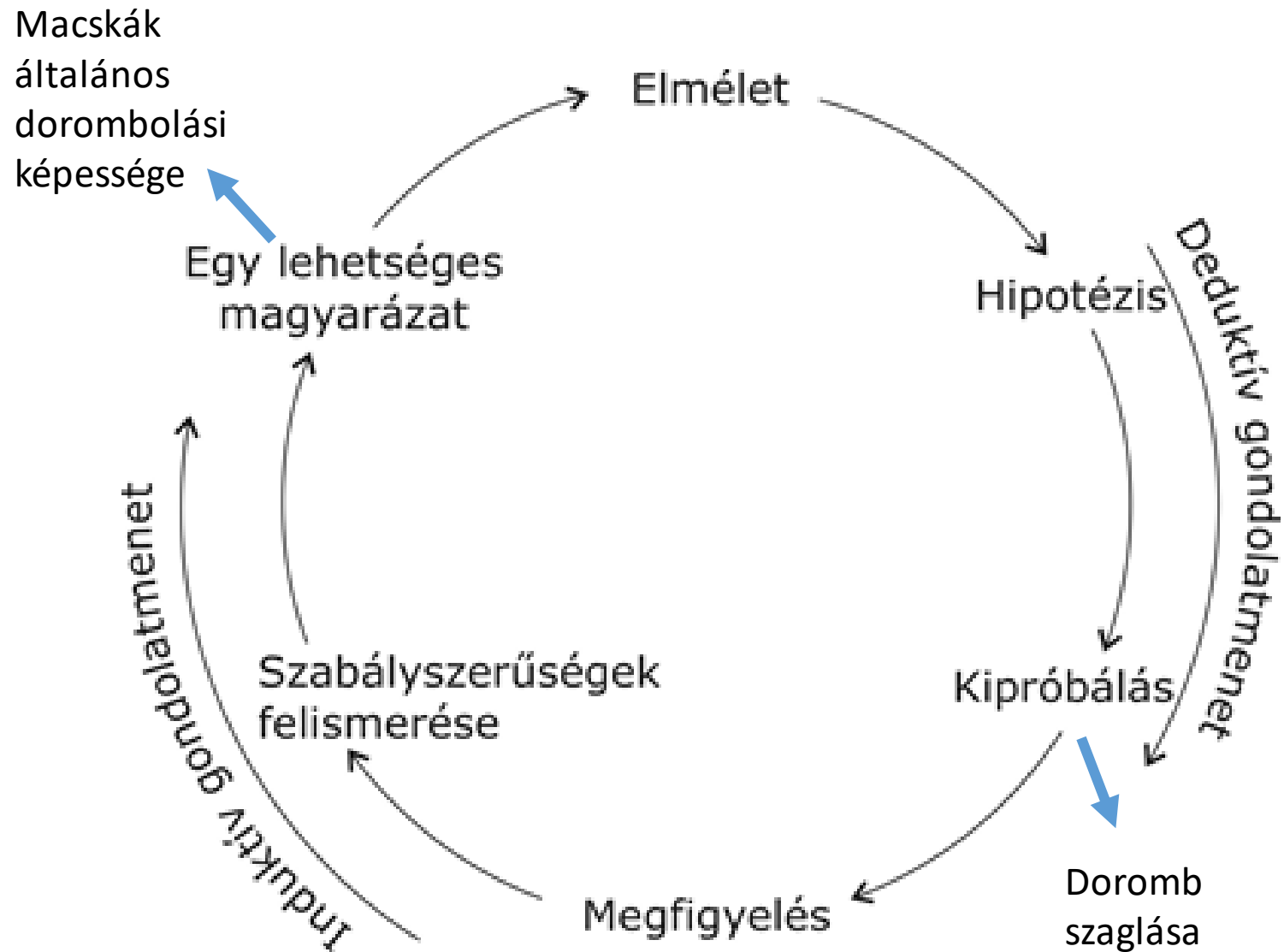
Minden macskának jó a szaglása. Doromb egy macska. Dorombnak jó a szaglása (általános szabály alkalmazása egyedi megfigyeléseken).

A nagy szaglászvizsgálat (**hipotézistesztelés**).

The Happy Cat Site

<https://sites.google.com/site/tmpkszakdolgozat/az-induktiv-es-deduktiv-targyalasmod-oesszehasonlitasa>

Kutatásmódszertani segédletek

2. A kutatási témától a kutatási kérdésig

EFOP-3.6.1-16-2016-00012 Innovatív megoldásokkal Zala megye K+F+I
tevékenysége hatékonyságának növeléséért

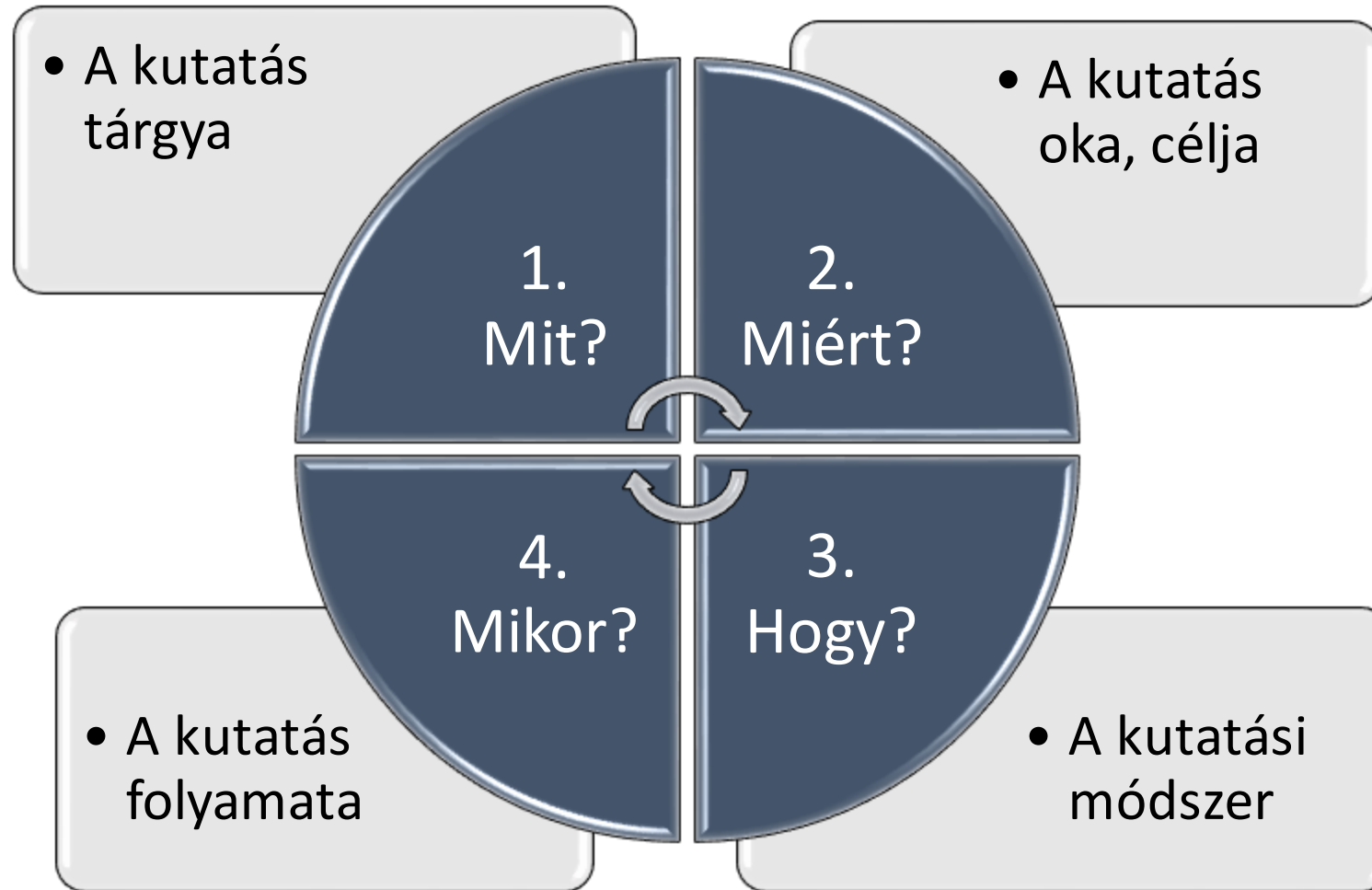
SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

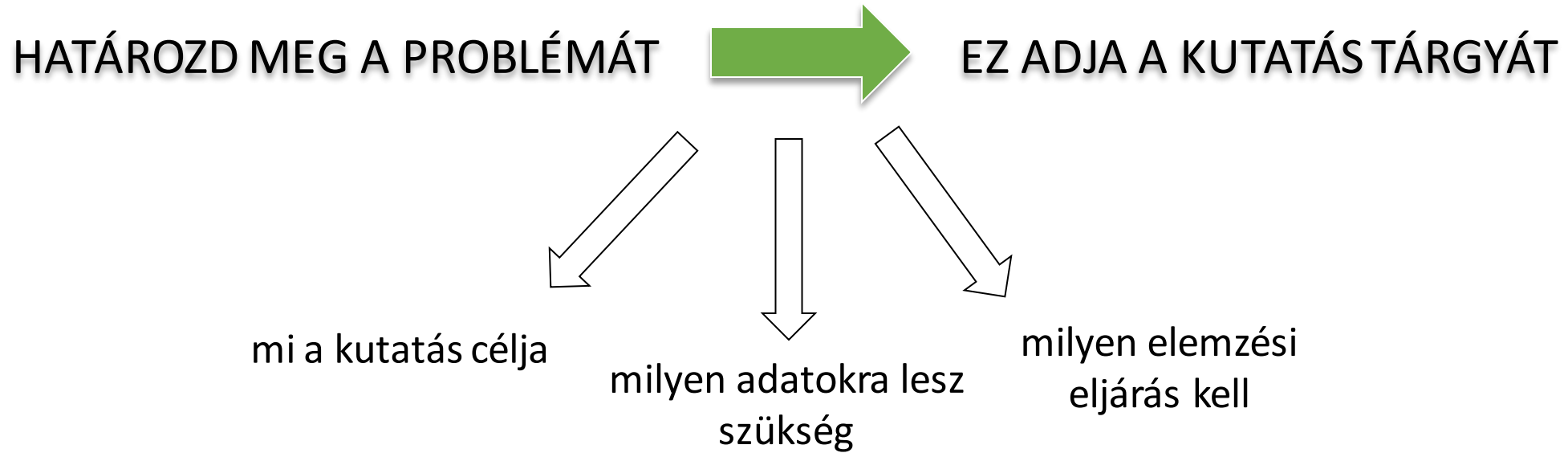

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

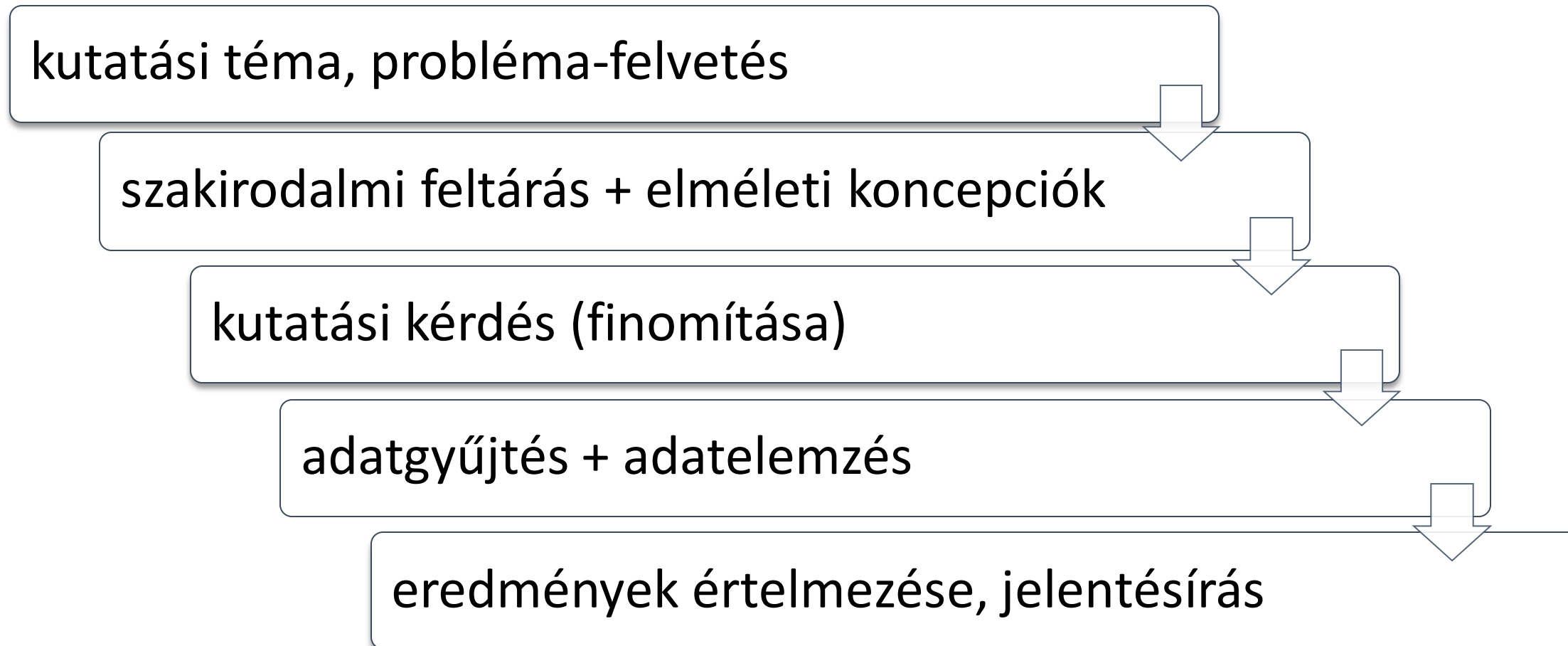
A kutatás kerete – 4 fő kérdés

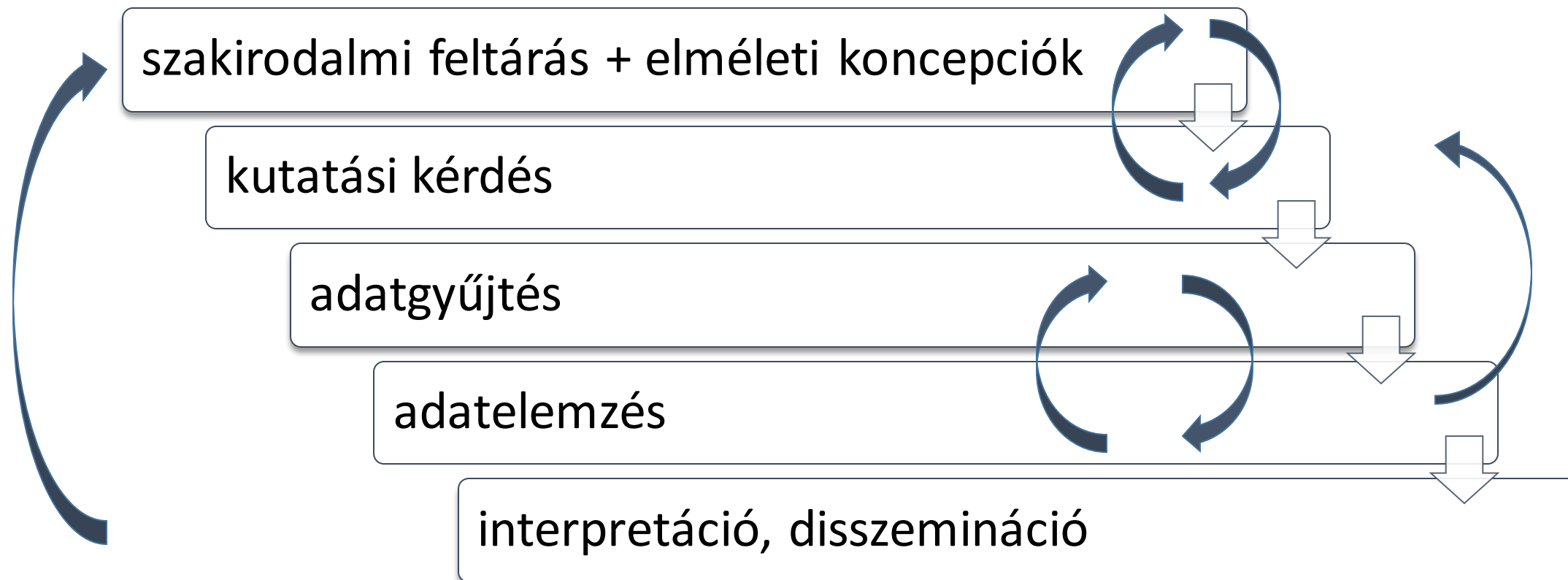
Első lépések

Egy tipikus kutatási folyamat

Valójában

El tudom-e kezdeni a kutatást kutatási kérdés nélkül?

- **Mindent lehet, de nem igazán érdemes***
- **A kutatási kérdés egy tényleges kérdés, ami meghatározza, hogy mit is akarunk megtudni:**
 - Pl. Miért járnak többen az előadásokra az elsőévesek a felsőbbévesekhez viszonyítva?

utown.nus.edu.sg

*ez egy sokkal nehezebb feladat: kb. mint túlélőtúrára menni egy esőerdőbe több napra felszerelés nélkül – inkább csak tapasztaltabb kutatóknak ajánlják, akik már *tudják* mit keressenek a terepen, akkor is ha még nem pontosan *tudják*...

El tudom-e kezdeni a kutatást kutatási kérdés nélkül?

- **Fontos, hogy legyen ilyenünk a kutatás elején, mert:**
 - Kutatás központi „szála”, minden ehhez kötődik
 - fókuszálja a vizsgálatunkat
 - segít meghatározni, hogy milyen adatokat keressünk
 - segít megteremteni a kapcsolatot az elméleti háttérünk és az eredményeink között
 - segíti a módszertan kiválasztását

www.edelman.com

Lehet a végén, az írás közben kérdést keresni?

- **Még mindig jobb, ha van kérdésünk, mint ha nincs.**
 - Alapvetően azonban ez olyan, mintha a házépítés végén rájönnénk, hogy nincsenek alapok:
 - Ekkor jönnek az állványok, a purhab a repedésekbe és a szigetelőszalag
 - (megoldhatják a problémát, de elegánsnak nem lehet nevezni)

forums.somethingawful.com

Mi a különbség a kutatási téma és a kutatási kérdés között?

- **A téma egy általánosabb terület, amelyen a kutatást végezzük**
- **Például:**
 - belső ellenőrzés vagy költségtervezés feltételeinek vizsgálata
 - szervezeti tanulás vizsgálata, autonómia a munkahelyen
 - hallgatói motiváció vizsgálata, tanítási módszerek hatékonyságának értékelése stb.
- **A kutatási kérdés arra vonatkozik, hogy ezen a tágabb területen belül mit szeretnénk megtudni**
 - Milyen érdekkellentétekkel kell szembenézniük a belső ellenőröknek a munkájuk során a költségvetési szerveknél?
 - Mi jellemzi azokat a dolgozókat, akik elősegítik a szervezet kollektív tudásának bővülését (a szervezeti tanulást)?

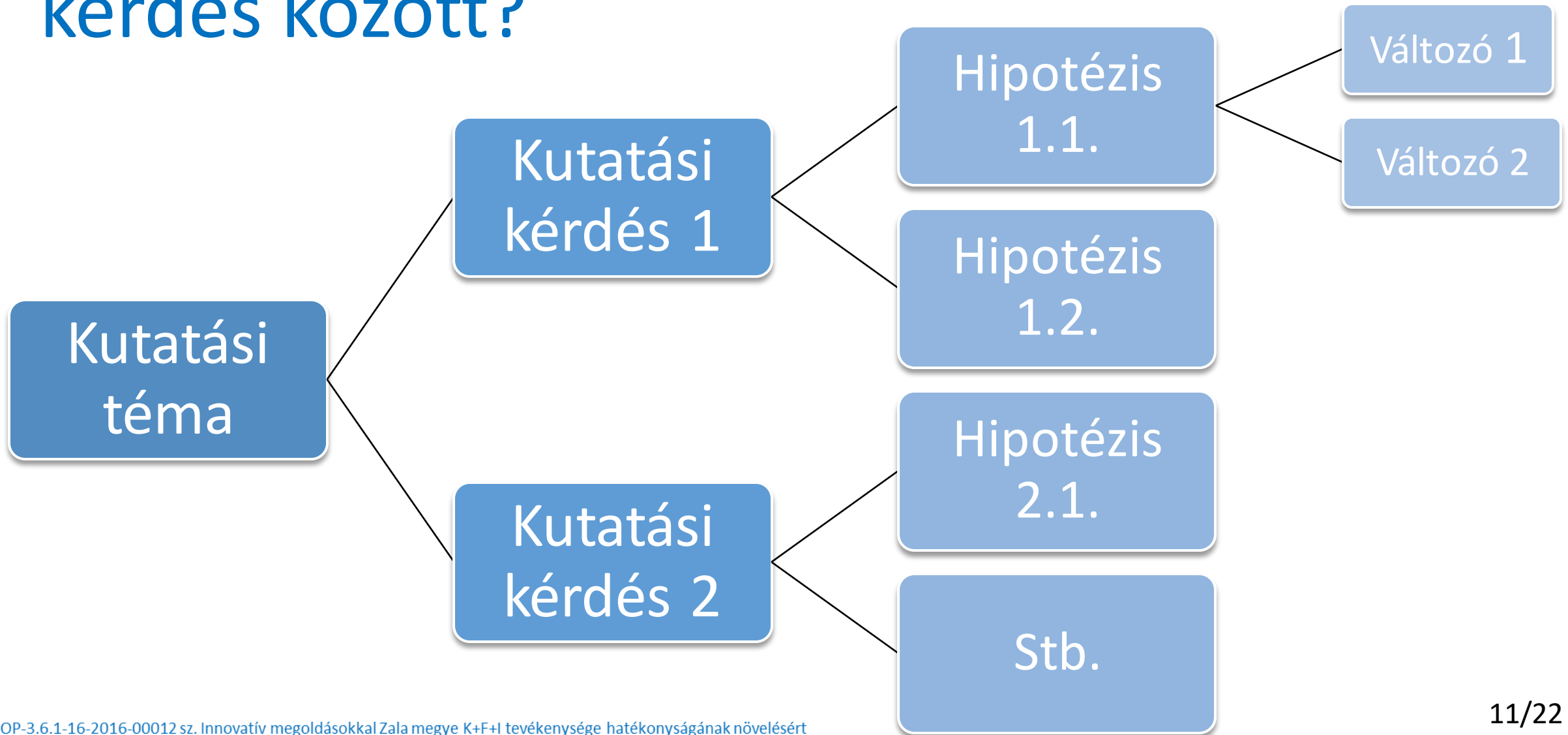

shutterstock.com - 471381164

Mi a különbség a hipotézis és a kutatási kérdés között?

- **A kutatási kérdések azt fejezik ki, mit akarunk megtudni**
 - Id. korábbról: Miért járnak többen az előadásokra az elsőévesek a felsőbbévesekhez viszonyítva?
- **A hipotézisek (bizonyítandó feltevések) tentatív válaszok ezekre a kérdésekre:**
 - A felsőbbévesek nagyobb arányban dolgoznak, mint akik csak most kerültek be a felsőoktatásba.
 - Minél több időt tölt el valaki hallgatóként a felsőoktatásban, annál inkább elveszíti a tanulás iránti vágyát.
 - A felsőbbévesek már hozzáférnek azokhoz a közös tudásbázisokhoz, ahol az egyes kurzusok diasorait, jegyzeteit, vizsgatesztjeit tárolják. Az elsőévesek még nem rendelkeznek hozzáféréssel.

Mi a különbség a hipotézis és a kutatási kérdés között?

Milyen hibákat érdemes elkerülni a kérdés megfogalmazásánál?

- **Túl általános kérdés** (Pl. Hogyan élnek a hallgatók?)
 - Nem segít, hogy milyen adatoknak menjünk utána (keressünk/gyűjtsünk)
 - (Lehet, hogy) a vizsgálatunk nem fogja tudni megválaszolni a kérdést
 - Nem kapcsolódik az igazi kutatási célunkhoz

www.historyoflighting.net

Milyen hibákat érdemes elkerülni a kérdés megfogalmazásánál?

- Túlságosan specifikus kérdés megfogalmazása (Pl. Milyenek a statisztika órára bejelentkezett felsőbbéves hallgatók coospace-használati szokásai?)
 - Túl hamar lezárja a kutatást, egyfajta szemellenzőt teremtve
 - Nem vesszük észre a kutatás során felmerülő érdekes/váratlan kapcsolatokat és jelenségeket

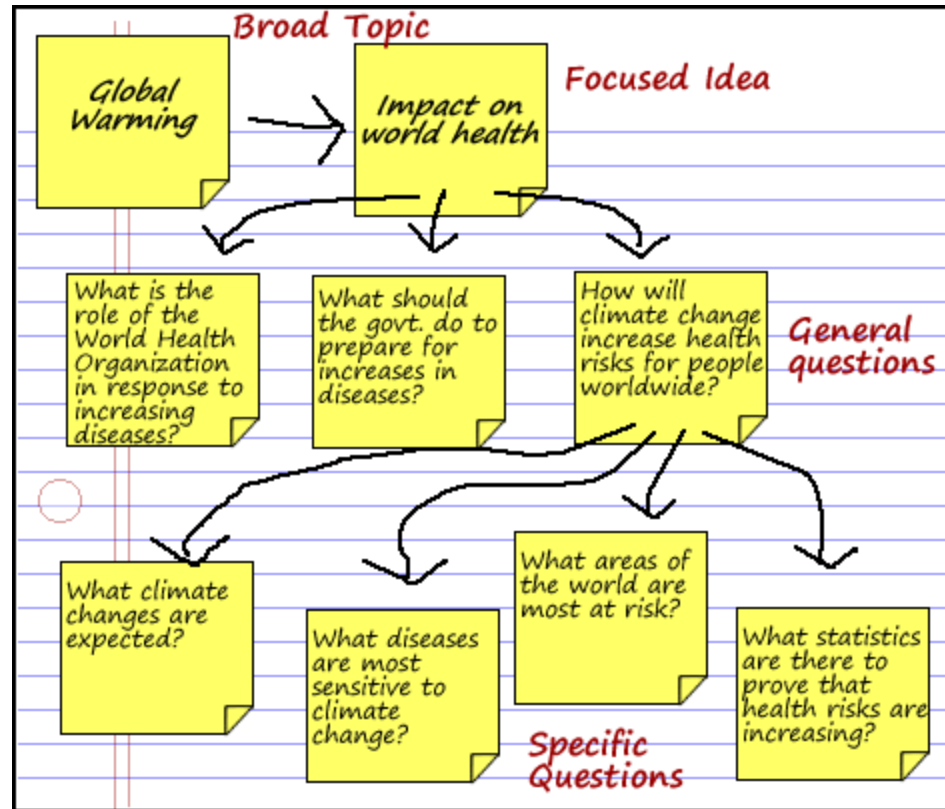
teimun.org

Milyen hibákat érdemes elkerülni a kérdés megfogalmazásánál?

- **Előzetes (reflektálatlan) feltevések belefoglalása a kérdésekbe (pl. Miért frusztráltak a felsőbbéves hallgatók?)**
 - úgy kutatunk, mintha már tudnánk a választ (azért nem járnak előadásra, mert frusztráltak)
 - egy előzetes fogalmi keretet erőltet a valóságra
 - megoldás: vizsgáljuk meg a feltevéseinket és a céljainkat a vizsgálat előtt
- **Olyan kérdések megfogalmazása, amelyre egyetlen kutatás sem tud választ adni**
 - Hogyan hatnak a fiatalok előadásokon való részvételére a kisgyermekkorban szerzett játszótéri élményeik?

Először csinállok ilyet, hogy álljak neki?

Alternatív, de kombinálható megközelítések

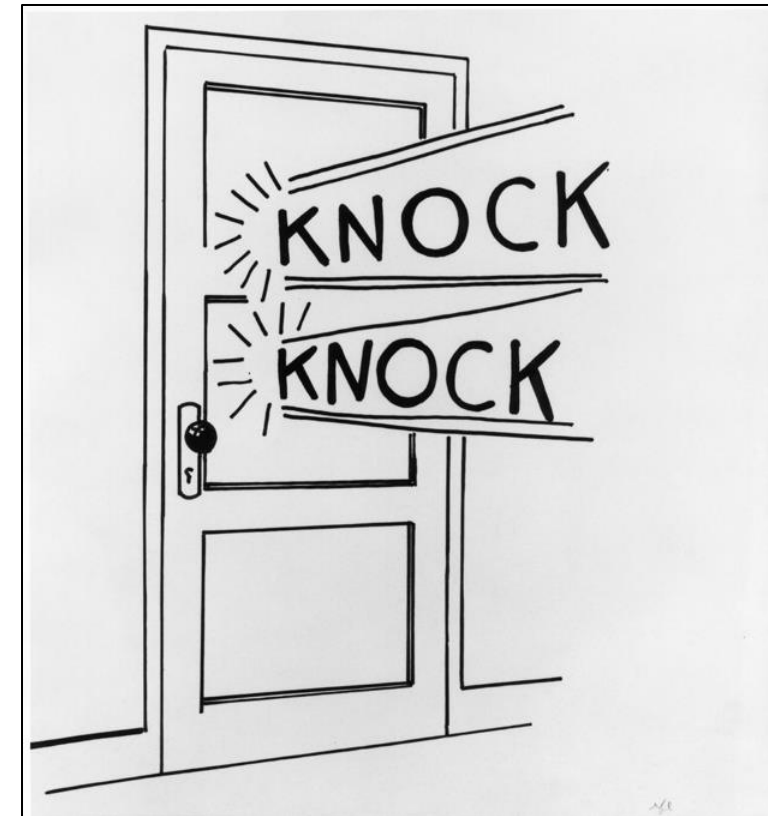
- Szkeneljük végig a szakirodalmat, hogy más milyen kutatási kérdéseket használt ezen a területen
 - Egyes esetekben kutatási kérdést lenyúltni okés (DE! mindig csak hivatkozással)
- Csináljunk gondolattérképet

téma → kutatási kérdések → (hipotézisek) → adatok

Először csinállok ilyet, hogy álljak neki?

Alternatív, de kombinálható megközelítések

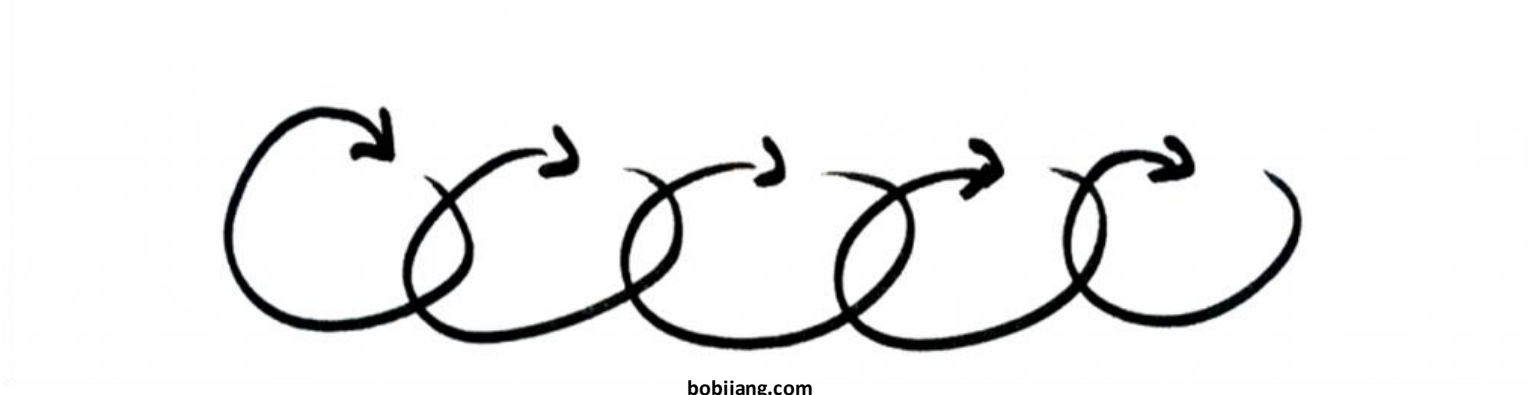
- Nézzük meg, milyen adatok érhetők el és/vagy milyen adatokat tudunk gyűjteni → ezek milyen kérdések megválaszolását teszik lehetővé
- Keressük fel a téma kutatóját/kutatóit (konzulens, szenior kutató kolléga?) – kérdezzük meg, milyen kérdésekre keresik a választ jelenleg a kutatók

profalbrecht.wordpress.com

Változhat-e kérdés a kutatás során?

- **A kutatási kérdés megfogalmazása egy úgynevezett iteratív folyamat**
 - Ez azt jelenti, hogy ahogy egyre többet tudunk a témáról, és ahogy bejönnek az adataink, úgy változhatnak a kérdéseink, sőt az elméleti háttérünk is
- **Egy bizonyos mértékű változás tehát természetes**
 - Fontos viszont, hogy az eredeti fókusz megmaradjon (ezért is kell már az elején kérdés)

Milyen fajtái vannak a kutatási kérdéseknek?

- **Általánosító kérdések:**

- Mi jellemző egy csoportra, szervezet-típusra, gyakorlatra általában?
- Mintavételi megközelítés
- Fő probléma: hogyan vegyünk mintát, hogy az reprezentálja a sokaságot?

- **Specifikáló kérdések:**

- Mi jellemző egy adott esetre (szervezetre, csoport működésére, gyakorlatra)?
- Esettanulmány megközelítés
- Fő probléma: hogyan magyarázzuk, hogy pont ezt az esetet vizsgáltuk?

www.iconfinder.com

Milyen fajtái vannak a kutatási kérdéseknek?

- **Eltérést vizsgáló kérdések:**

- Eltéérésekre, különbségekre, varianciára (adatok variálódására) fókuszálnak
- Kvantitatív módszerek alkalmazását feltételezik
- Példák: Van-e kapcsolat...? Milyen mértékű az eltérés...? Milyen gyakori, hogy...?

- **Folyamatot vizsgáló kérdések:**

- A résztvevő cselekvők megértésére, tudására, gondolkodására fókuszálnak
- Kvalitatív módszerek alkalmazását feltételezik
- Példák: Hogyan gondolkodnak...? Milyen történeteket mesélnek...? Hogyan hozzák létre a tudásukat...?

www.iconfinder.com

Milyen fajtái vannak a kutatási kérdéseknek?

- **Maxwell példája az örökbefogadottokról**

- Eltérést vizsgáló kérdés:

Vajon az örökbefogadott nők fontosabbnak tartják-e, hogy megtalálják az édesanyjukat, mint az örökbefogadott férfiak? Ha így van, akkor miért van ez?

- Folyamatot vizsgáló kérdések:

Miért tartják fontosnak az örökbefogadott nők (vagy férfiak, vagy mindkét csoport), hogy megtalálják az édesanyjukat?

- **A *Miért?* kérdés eltérő jelentése a két megközelítésben**

- Más típusú magyarázatokat kapunk a két kérdés alapján

www.buzzfeed.com

„Keresem szülőanyámat Brenda Elizabeth Davis-t. (valószínű más neve van). Leylandon született, 1991 október 21-én vitt el a Manchester Generalba. 2 testvérem van még. Ha bárki rendelkezik információval kérem keressen.”

Hány darab kérdésre van szükség?

- **Legalább egy :)**

- Jellemző, hogy a kutatók egy átfogó kérdést fogalmazznak meg a dolgozatukhoz, majd ezt bontják részkérdésekre

- **Fontos viszont, hogy ne toljuk túl**

- Doktori disszertációk simán elfutnak 3-5 kérdéssel*
- Hüvelykujjszabályként: 2-3 kérdésnél ne legyen több egy tanulmányban

*Ha pl. mindegyikhez van hipotézis is, akkor 4 kérdés (2 hipotézis / kérdéssel számolva) már minimum 8 hipotézist jelent → ez már oldalszámban is egy komoly kihívás

MINIMUM

MAXIMUM

www.tumblr.com

Checklist a kutatási kérdésekhez

- Van-e a kutatásnak kérdése?
- Érdekes/releváns-e a kutatási kérdés másoknak is a kutatón kívül?
- Új és/vagy még megoldatlannak tekintett problémára fókuszál-e a kérdés?
- Nem túl tág-e – vagy éppen túl fókuszált – a kérdés?
- Kutatható-e ez a kérdés a megadott időtávon belül?
- Vannak-e/gyűjthetőek-e adatok a kérdéssel kapcsolatban?
- Illeszkedik-e a kérdés a kutatás elméleti háttéréhez?
- Illeszkedik-e a kérdés a kutatás módszertani megközelítéséhez?

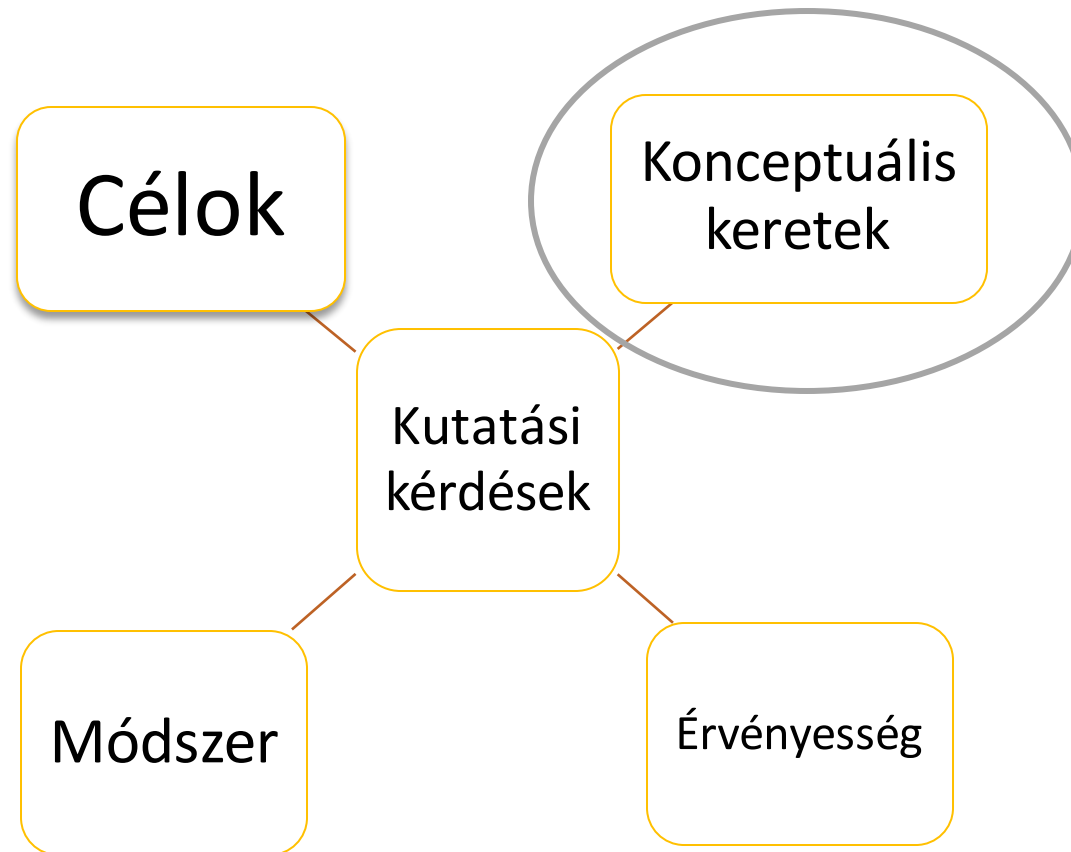
Kutatásmódszertani segédletek

3. Konceptuális keretek és a szakirodalomgyűjtés, - feldolgozás

Konceptuális keretek

Kutatás keretrendszere

Maxwell, 1996: 6.

- Folyamatos iteráció
- Rugalmas, de strukturált
- Elemek közti egymásra hatás – de egyben egymás keretezése/korlátozása is

Konceptuális keretek

„the system of concepts, assumptions, expectations, beliefs, and theories that support and informs your research”

(Maxwell, 1996: 26)

- saját tapasztalatok
 - pilot kutatás
 - gondolatkísérletek
 - létező elméletek és kutatások
- 4 fő forrása**

FONTOS: megalkotni kell, nem „megtalálni”!

Konceptuális keretek – saját tapasztalatok

- nem kell úgy csinálni, mintha nem lenne előzetes tudásunk
- DE: nem szabad ráerőltetni a kutatásra → REFLEXIVITÁS

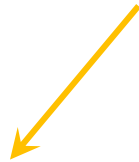
Saját tapasztalatok – MEMO-FELADAT: Fejezd be az alábbi mondatokat:

- A kutatással kapcsolatban
- a legjobban az izgat, hogy....
 - fő reményem az, hogy...
 - a legnagyobb félelmem az, hogy....
 - a legfőbb feltételezésem az, hogy
 - amiben biztos vagyok az az, hogy...
 - ami nagyon meglepne az az, hogy...

(Maxwell, 1996.)

Konceptuális keretek – létező elméletek és kutatások

Elméleti háttér versus szakirodalom

A témával kapcsolatos elméletek, definíciók, versengő modellek és megközelítések bemutatása és saját álláspont kifejtése

A témával kapcsolatos eddigi kutatások és elemzések feltárása, vizsgált kutatási kérdések, használt módszerek és kapott kutatási eredmények áttekintése

Konceptuális keretek – létező elméletek és kutatások

egy ábra vagy narratíva arról, hogy mit mondanak az akadémikusok, szakértők arról, amit a kutató vizsgál:

- érveket szolgáltat a kutatáshoz: miért fontos, hol kapcsolódik, hol pótol hiányt stb.
- párbeszédhez vezet: az eredmények értelmezésekor (cáfolás, validálás, okok citálása stb.)

CONCEPT MAP

<https://i2.wp.com/www.diglib.org>

CONCEPT MAP Feladat

Készíts egy concept map-et a kutatásodhoz!

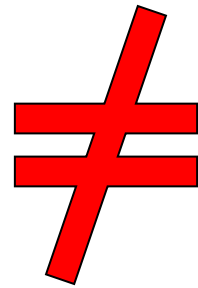
Lépések:

1. azonosítsd a fő témákat, jelenségeket, kulcsszavakat, koncepciókat,
2. kösd össze azokat, amelyek összekapcsolódnak (mit jelentenek a kapcsolatok?)
 - 3a. Próbáld megfogalmazni szövegesen amit a képen láatsz!
 - 3b. Töltsd fel nevekkal, elméletekkel, fontos kutatásokkal az ábrát → input és output az elméleti és szakirodalmi áttekintésnél

Formája: lehet mind map, táblázat, flow chart, bármi.

Szakirodalmazás

Szakirodalmazás

**Literature
review készítés**

Szakirodalmazás

- **Szakirodalom-gyűjtés:** keresés és adatbázis-építés
- **Szakirodalom-feldolgozás:** adott kérdés/téma alapján az adatbázis feldolgozása, memózás

Literature review

- Kiválasztási folyamat bemutatása
- Tartalmi bemutatás – ÉRVEK, ÜZENETEK MENTÉN

Szakirodalom-gyűjtés – kezdetek

Honnan induljunk?

- Tankönyv?
- Google Scholar?
- EBSCO vagy más adatbázis?
- Doktori tézisek?
- Érdekes cikkek irodalomjegyzéke?

Akárhonnan indulhatunk, a lényeg: a szisztematikus keresés és a követhető kiválasztás.

Szakirodalom-gyűjtés lépései – verzió 1.

1. Kutatási kérdés megfogalmazása
2. Releváns másodlagos irodalmak átnézése (pl. szakirodalom-áttekintő cikkek)
3. Néhány sokat hivatkozott általános munka átnézése
4. Keresési terminusok megfogalmazása
5. Az általánosan hivatkozott anyagok átnézése elsődleges forrásokért
6. Elsődleges források megkeresése és feldolgozása (kulcs-üzenetek azonosítása)

(Fraenkel – Wallen 2006: 68, idézi Onwuegbuzie et al. 2012)

Szakirodalomgyűjtés lépései – verzió 2.

1. Kutatási kérdés megfogalmazása
2. Keresési feltételek megfogalmazása – széles merítéshez (részletek később)
3. Keresés akadémiai adatbázisban
4. Keresési találatok átnézése és szűrése
5. Keresési találatok feldolgozása (általános adatok, kutatási kérdések, módszerek, kutatási eredmények)
6. Tematikai feltárás és/vagy módszertani áttekintés és/vagy területi áttekintés (=literature review)

Szakirodalom-gyűjtés

Keresési fázis: corpus-building

Előzetes döntések (közben is alakítható):

- Keresési kifejezések
- Adatbázis(ok)
- Időperiódus
- Nyelv
- ‚Szint’ (pl. peer reviewed)
- Típus (csak academic article vagy book review is etc.)
- Hol keres: cím, absztrakt, teljes szöveg

Szakirodalom-gyűjtés

Példa: vegyes források*

Table 2. The Websites Searched for Identifying Articles Based on Predefined Keywords.

Name of website	Total number of articles identified
Web of Science (Medline, Biopsis Citation Index)	572
PubMed	257
IngentaConnect	251
ProQuest (dissertations/thesis)	203
JSTOR	172
Science Direct	158
PsycInfo	48
<i>Journal of Mixed Methods</i>	45
Google Scholar	2
Cochrane Reviews Library	2
Total	1,710

*Fakis et al. 2014:143

Szakirodalmi adatbázis (*corpus*) feldolgozása

- **Információ-gyűjtés**
 - Források: adatbázis, cikk-adatok, cikk-tartalom
- **Corpus-építés (pl. excel-adatbázis, Zotero)**
- **Gyűjtött adatok feldolgozása – általános**
 - (pl. kvantitatív általános leíró adatok, kvalitatív általános leíró adatok)
- **Gyűjtött cikkek (vagy részeinek) feldolgozása – témaspecifikus**
 - pl. teljes tématerkép vagy témaspecifikus

Corpus: információk gyűjtése

Adatok az adatbázisból

- Szerző
- Cím
- Évszám
- Folyóirat
- Publikáció-típus (cikk, book-review)
- Van-e absztrakt
- Van-e teljes szöveg
- Ország
- Szerzői affiliáció
- Hivatkozások száma, oldalszám

Adatok a cikkekből

- Kutatási kérdés
- Alkalmazott módszer (kvanti, kvali, kevert, egyéb)
- Mintanagyság
- Kutatási eredmények/fő mondások
- Egyes konkrét kérdések/témák jelenléte

Lehet saját adatbázissal (ld. később), memok készítésével, vagy program (pl. ZOTERO, EndNote stb.) használatával.

Corpus-adatbázis (információ-gyűjtés) 1.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	No.	EBSCO sorszám	Title	Authors	Source	Descriptors	identifiers	abstract	number of references	number of pages	publications type	publication date
2	1	1	Health Education in Higher Education: What Is the Future?	McCormack-Brown, Kelli R.	American Journal of Health Education, v44 n5 p245-251 2013. 7 pp.	Health Education, Undergraduate Study, Educational Improvement, Futures(of Society), Educational Trends, Educational History, Educational Practices, Graduate Study, Doctoral Programs, Higher Education, Postsecondary Education	-	van	11	7	Journal Articles; Reports - Descriptive	2013
3	2	2	The Future of European Teacher Education in the Heavy Seas of Higher Education	Zgaga, Pavel	Teacher Development, v17 n3 p347-361 2013. 15 pp.	Foreign Countries, Teacher Education, Higher Education, Educational Change, Educational Cooperation, Educational Trends, Educational Policy, Faculty Development, Postsecondary Education, Higher Education	Europe	van	27	15	Journal Articles; Reports - Evaluative	2013
4	3	3	Blended Learning in Higher Education: Current and Future Challenges in Surveying Education	El-Mowafy, Ahmed; Kuhn, Michael; Snow, Tony	Issues in Educational Research, v23 n2 p132-150 2013. 19 pp.	Blended Learning, Benchmarking, Course Content, Learning Theories, Management Systems, Cooperative Learning, Electronic Learning, Peer Evaluation, Simulation, Feedback (Response), Telecommunications, Handheld Devices, Surveys, Foreign Countries, Teaching Methods, Technology Education, Video Technology, Geographic Information Systems, Geography, Maps, Land Use, Higher Education, Higher Education, Postsecondary Education	Australia	van	32	19	Journal Articles; Reports - Research	2013
5	4	4	The Future of Bioscience Fieldwork in UK Higher Education	Mauchline, Alice L.; Peacock, Julie; Park, Julian R.	Bioscience Education, v21 n1 p7-19 Dec 2013. 13 pp.	Higher Education, Field Studies, Biological Sciences, Outdoor Education, Foreign Countries, Institutional Characteristics, Science Education, Tuition, Interviews, Teacher Surveys, Program Length, Program Costs, Educational Change, Educational Trends, Mixed Methods Research, Educational Environment, Higher Education, Postsecondary Education	United Kingdom	van	41	13	Journal Articles; Reports - Research	2013
			iLearning: The Future of Higher Education? Student Perceptions on Learning	Rossing, Jonathan P.; Miller, Willie M.; Cecil, Amanda K.; Stamper,	Journal of the Scholarship of Teaching and Learning, v12	Handheld Devices, Educational Technology, Campuses, Internet, Electronic Learning, Information Technology, Futures (of Society), Educational					Journal Articles; Reports	

Corpus-adatbázis (információ-gyűjtés) 2.

N	EBSCO sorszám	Title	Authors	hypothesis/ research questions	methodology	N (sample)	results?
1	99109371	Life Spillovers: The Spillover of Fear of Home Foreclosure to the Workplace.	Ragins, Belle Rose; Lyness, Karen; Williams, Larry; Winkel, Doan	life experiences can include shocks and that the fear associated with nonwork shocks can spill over to the workplace		2,135 organizationally employed homeowners	these findings support widening the work-life lens to include a broader array of nonwork experiences
3	60305245	Gender Differences in the Perception of Work-Life Balance.	Doble, Niharika; Supriya, M. V.	Attempts to ascertain gender differences, if any, on the work life balance issues and is directed at narrowing the existing research gap in this context.	questionnaire at work places	110 IT worker	Our findings suggest that both men and women have a strong belief that flexible working hours will enhance the work life balance.

Corpus-adatbázis (információ-gyűjtés) 3.

<https://images.unsplash.com>

Alternatívák

- papír-memo-k: érdemes azonos struktúrát követni, de teret hagyni az egyedi megjegyzéseknek
- online jegyzetelés (interactive Adobe, word, notes etc.)
- hivatkozás-kezelő program (ld. Zotero)

Lehet különböző ,elkötelezettségi' szinten:

- tartalmi összefoglalás,
- kulcsszavak,
- értékelési szempontok (pl. fontosság, hasznosság, pozitív vagy negatív példa, hasonlóság, hiány megfogalmazása)

Literature review készítés

Cél

**ÉRVEKET BEMUTATNI A SAJÁT KUTATÁSHOZ
KAPCSOLÓDÓAN**

és ezeket alátámasztani a gyűjtött irodalommal

Literature review elemei

- **Szakirodalom-gyűjtés folyamatának bemutatása:**
 - Kiválasztási szempontok megadása, indoklással
- **A corpus bemutatása – általános (tipikusan kvantitatív)**
 - **Cikkek tartalmi bemutatása (tipikusan kvalitatív)**
 - **ÉRVEINKET ALÁTÁMASZTANDÓ**

Literature review – kiválasztási folyamat

- Lehet szöveges leírás, esetleg táblázatban összefoglalni a kiválasztási szempontokat
- Lehet folyamatábra, ahol megjelennek a szakaszok és a szűkítés szempontjai
- Fontos, hogy meg kell adni a kiinduló-állapotot, és hogy a szűkítések nyomán mi lett a corpus.

DÖNTÉSEK INDOKLÁSA!

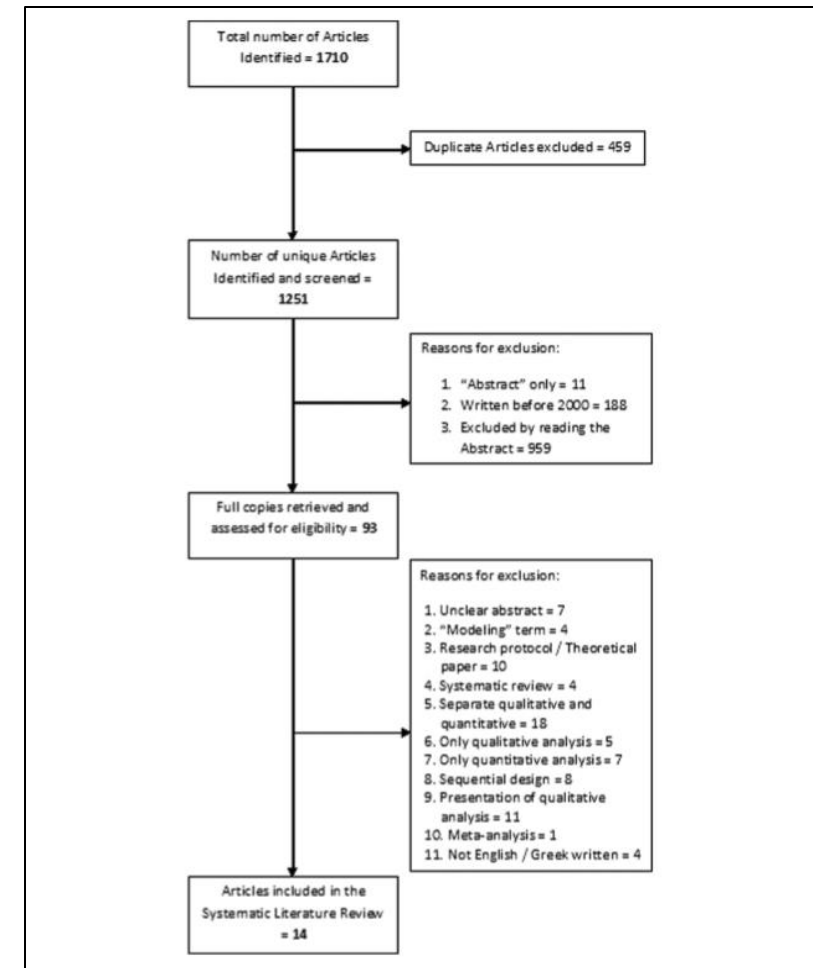
Literature review – kiválasztási példa: EBSCO

Keresési szempont	Keresési feltételek
kereső-kifejezések	<ul style="list-style-type: none">- future of higher education- future of business schools- future of business education
kereső-kifejezések megjelenése a cikken belül	címben és/vagy az absztraktban
időszak	2011. január – 2014. december (keresés napja: 2014. 12. 16)
adatbázisok	(EBSCO) Academic Search Complete, Business Source Complete, Business Source Premier, EconLit, ERIC
nyelvek	angol és magyar
folyóirat-szűkítési szempont	peer reviewed
keresési eljárás	Boolean phrase

Csillag et al. 2015

Literature review kiválasztási folyamat*

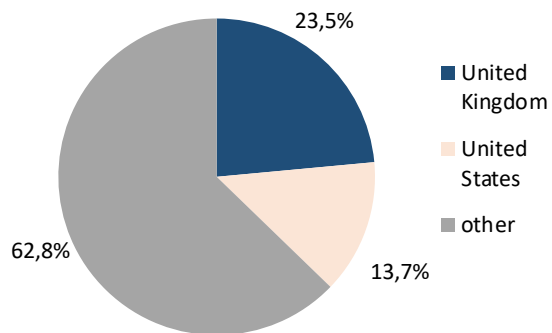
- **1710** kiinduló cikk, ebből duplikáció: **469**
- További szűkítés: csak absztrakt (11), túl régi (188), tartalmilag nem releváns (959)= **98** full texts
- Tartalmi szempontok alapján kizártak nagyon sokat = **14** cikk.

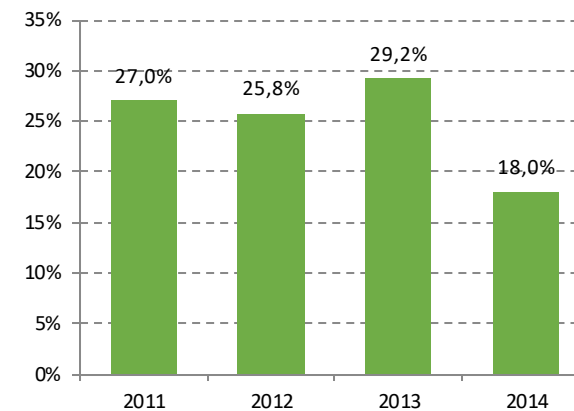
*Fakis et al. 2014:145

Literature review corpus bemutatása kvantitatív

A szakcikkek megoszlása a vizsgált földrajzi terület szerint, az angolszász országok kiemelésével (N=51)

Szakcikkek megoszlása évek szerint

(Király et al. 2015)

A szakcikkek megoszlása a publikáció típusa szerint

Típus	%
cikk (article)*	76,4
könyvismertetés (book review)	15,7
egyéb (vélemény, beszéd, szerkesztői előszó)	7,9

*vélemény cikk az egyébben, book review cikk a könyvismertetésben

Literature review

cikkek feldolgozása, érvek, argumentumok

Lehet általános leírás, vagy lehet specifikus:

- fő témák mentén bemutatni
- fő módszerek mentén átnézni
- a különböző koncepciókhoz kapcsolódó kutatások (ld. concept map!)
- hasonló kutatások és hiányosságaik (saját kutatáshoz képest)

LÉNYEG: ÉRVELÉS ÉS ÜZENET, AMI ELVEZET A SAJÁT KUTATÁSI KÉRDÉSEKHEZ ÉS VÁLASZTOTT KUTATÁSI FOLYAMATHOZ

<https://unsplash.com/photos/Ej1vKN53aog>

További tippek, szempontok

- Adatbázis (pl. Ebsco) nem mindig tartalmazza a ,legjobb', legrelevánsabb írásokat (pl. régebbi, de fontos írások, más források)
- Különböző adatbázisok más-más tudományterületre jók (pl. JSTOR másra jó, mint EBSCO)
- Corpus-t érdemes egyéb forrásokból kiegészíteni, továbbfejleszteni (pl. releváns újságok átnézése – ld. Fakis et al. 2014; vagy ,alpművek' irodalomjegyzékeinek átnézése, és onnan még cikkek gyűjtése)

Hivatkozás

Miért kell hivatkozni?

- Minőségbiztosítás
- A gondolatok forrásának azonosíthatósága
- A kutató saját, egyéni gondolatainak és a citált, felhasznált gondolatoknak az elválasztása

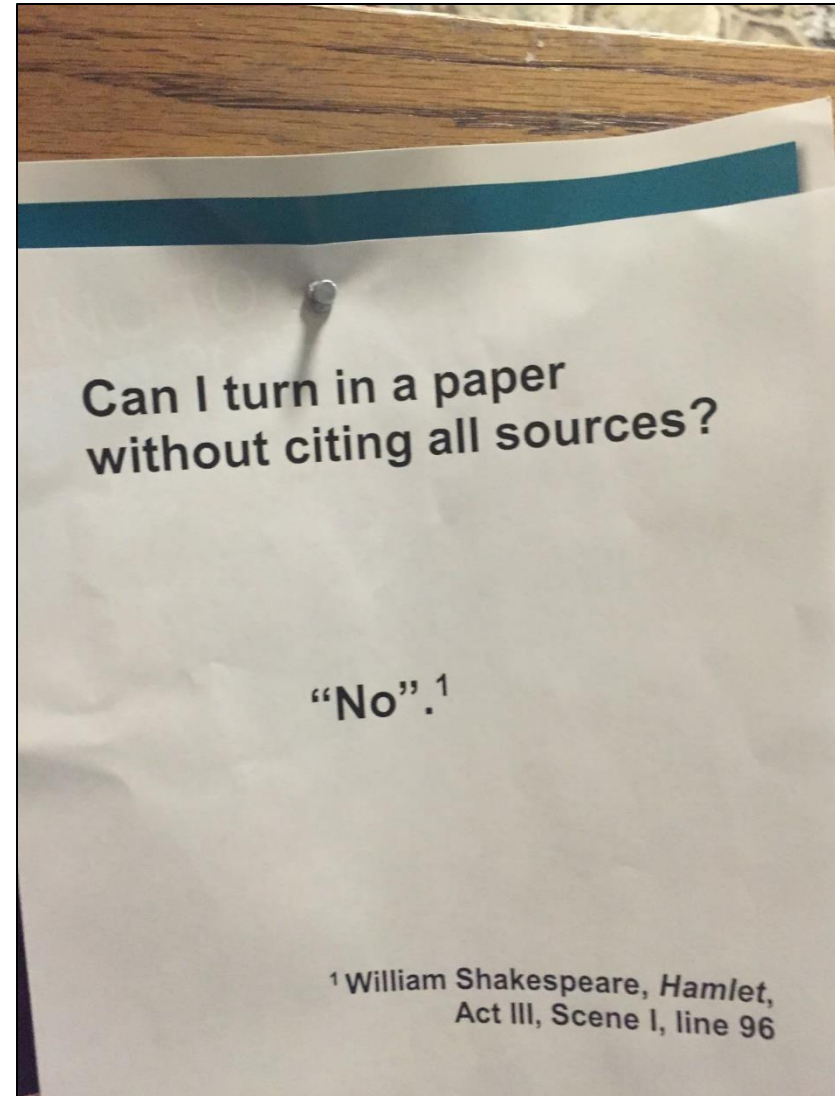
PLÁGIUM-ELKERÜLÉS!!!

Minden mástól vett érvet, fogalmat, szó szerinti szöveget le kell hivatkozni!

(Ellenőrzés: TURNITIN!)

A kérdés a mérték

- **Nem kell minden szónál jelezni a forrást de minden átvett koncepciónál, felhasznált érvnél, állításnál igen**
- **Szó szerinti idézésnél pedig részletesen és pontosan**

Hivatkozások fajtái

- **Szöveg közti hivatkozás - zárójelben**

- Tartalmi idézés VAGY szó szerinti idézet
- Azon mondatrész (szókapcsolat) mögé kerül a hivatkozás, amire vonatkozik
- Ha a teljes mondat ugyanarra a műre épül, akkor a mondatot lezáró írásjel elé kerül a hivatkozás
- Ha egy teljes bekezdés ugyanarra a műre épül, akkor a bekezdés végén, az utolsó írásjel után szerepel a hivatkozás

- **Hivatkozások (jegyzéke)**

- A dolgozat végén
- A szöveg közti hivatkozásokkal összhangban

Hivatkozás-példák

- Tartalmi idézés: (KIRÁLY, J. 1998)
- Szó szerinti idézés: (KIRÁLY, J. 1998, p. 56)
- Hivatkozások jegyzékében:

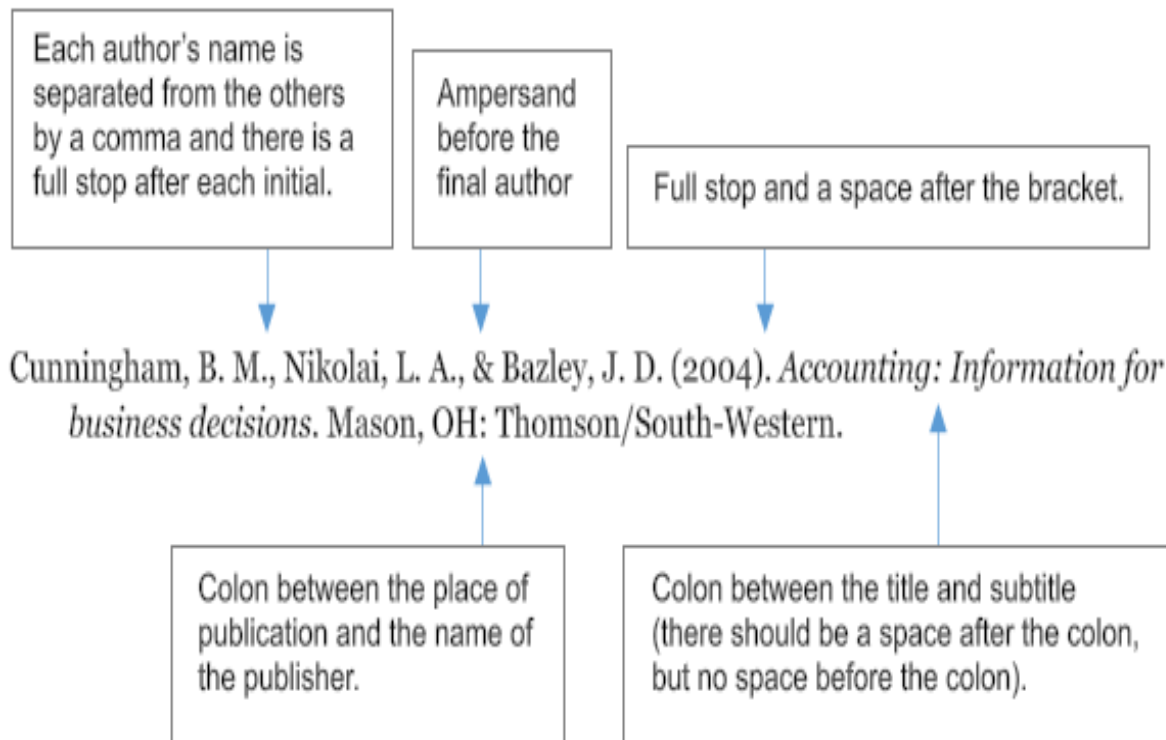
KIRÁLY, J.: Bevezetés az eszköz-forrás menedzsmentbe (in: LIGETI, S., SÜLYÖK-PAP, M. (szerk.): Banküzemtan (Tanszék Kft., Budapest 1998.))

GROSZ, A. – RECHNITZER, J. (szerk.): Régiók és nagyvárosok innovációs potenciálja Magyarországon (MTA RKK, Pécs-Győr 2005.)

Az ördög a részletekben rejlik!

- Mindig az adott folyóirat, doktori iskola stb. előírása alapján!
- Betűtípus, évszám helye, zárójel típusa, dőlt betűk, pontok és vesszők!

SEGÍT A SZOFTVER! → ZOTERO

<http://owl.massey.ac.nz/referencing/apa-reference-list.php>

Hivatkozások

- Csillag Sára - Gáspár Tamás - Géring Zsuzsanna - Király Gábor - Köves Alexandra - Sebestyén Gabriella [2015] *Jelentés az 'Iskola a jövőben: a gazdasági felsőoktatás Magyarországon 2050-ben' projekt kutatási eredményeiről* (EMMI 8527-5/2014/TUDPOL támogatási szerződés). Kutatási jelentés. 2015. május
- Fakis, A. – Hilliam, R. – Stoneley, H. – Townend, M. 2014. Quantitative Analysis of Qualitative Information From Interviews: A Systematic Literature Review. *Journal of Mixed Methods Research* 8(2), 139-161. doi: 10.1177/1558689813495111
- Gábor Király - Beáta Nagy – Zsuzsanna Géring – Márta Radó – Yvette Lovas – Bence Pálóczi [2015] Spillover: Empirical utilization of the concept.: An overview of the social scientific corpus from 2004 to 2014 *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 6(2) pp. 93-116. doi: 10.14267/cjssp.2015.02.05
- Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative Research Design: An Interactive Approach*. Applied Social Research Methods Series. Sage: London.
- Onwuegbuzie, A. J. – Leech, N. L. – Collins, K. M. T. 2012. Qualitative Analysis Techniques for the Review of the Literature. *The Qualitative Report*, 12(28), 1-28.

Kutatásmódszertani segédletek

4. Mintavétel

Mintavétel

Fogalma: A megfigyelendők kiválasztásának folyamata

(Babbie, 202. o.)

Fontos szempontok:

méret és összetétel

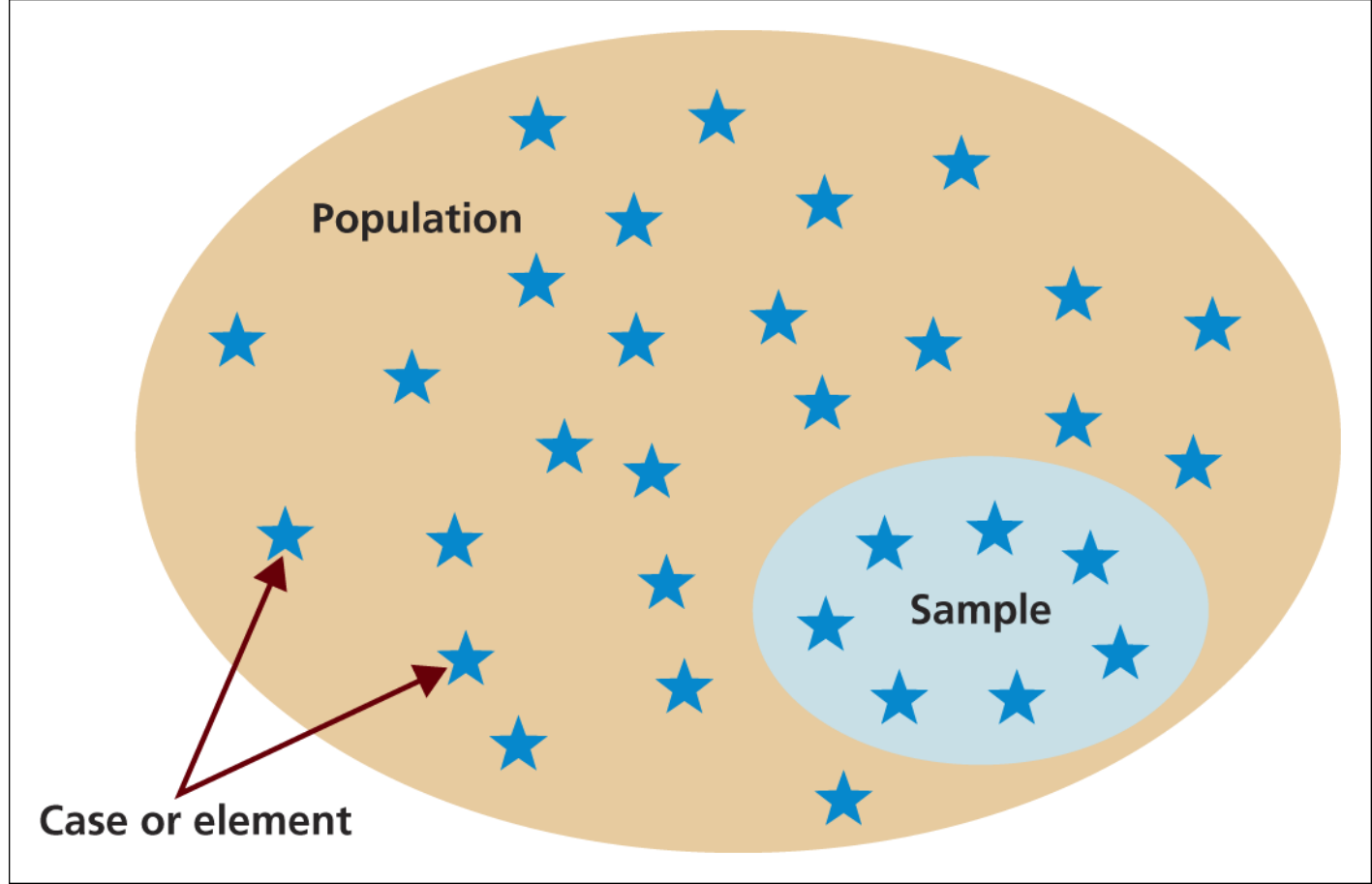
```
graph TD; A[méret és összetétel] --> B[Kellő számú alany, ami az egész sokaságra vagy adott csoport(ok)ra kellően sok információt tud szolgáltatni.]; A --> C[Valamilyen szempontból adja vissza a vizsgált sokaság vagy csoport jellemzőit.]
```

Kellő számú alany, ami az egész sokaságra vagy adott csoport(ok)ra kellően sok információt tud szolgáltatni.

Valamilyen szempontból adja vissza a vizsgált sokaság vagy csoport jellemzőit.

Populáció, mintavétel, reprezentativitás

- **A kutatni kívánt megfigyelési egységek összessége (a *populáció*) legyen releváns a kutatási kérdés szempontjából**
 - Pl. nyugdíjasok megélhetési stratégiáiról ne egyetemistákat kérdezzünk
- **A felmérésbe szinte soha nem tudjuk bevonni a teljes populációt, ezért *mintát* veszünk belőle**
- **Mikor jó a minta? → Ha *reprezentatív*, azaz a populáció egészét lehetőleg minden tulajdonság mentén leképezi**
 - Pl. nem, kor, lakóhely, foglalkozás, jövedelem, iskolázottság...
- **Kellő gondossággal alkalmazott *véletlenszerű* mintavétel megfelel e szempontoknak**

Source: Saunders *et al.* (2009)

Mintavétel módjai

- **nem véletlenszerű:**

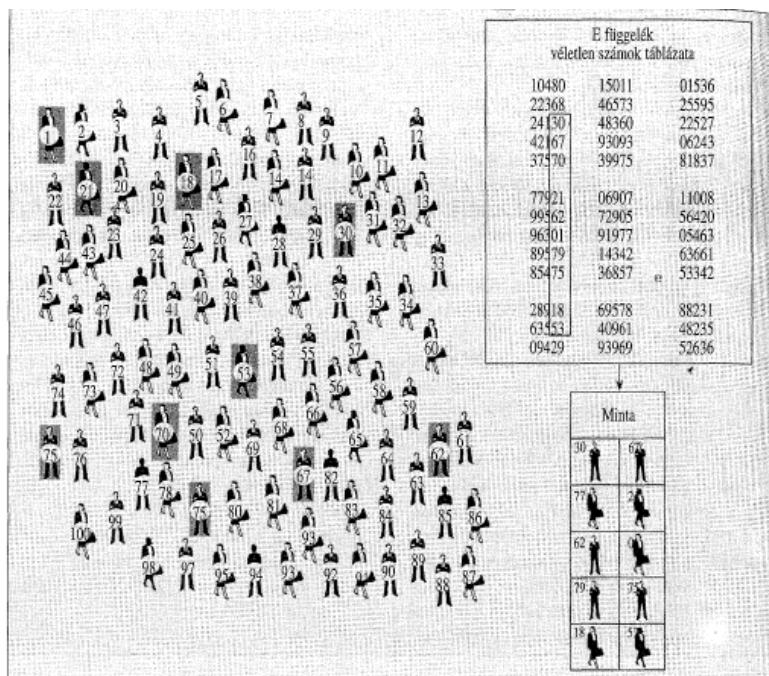
- **egyszerűen elérhető alanyok (kényelmi mintavétel):** aki éppen szembe jön, vagy erre járt, vagy rákattintott, vagy a facebook ismerőseim között van stb.
- **szakértői kiválasztás:** megítélésünk alapján a legfontosabb válaszadók az adott csoportból (bizonyos esetekben jó lehet, bár inkább kvalitatív kutatásra, pl. vezetők)
- **hólabda módszer:** egy-két megkérdezettel kezdünk, akik javasolnak további, a kutatás szempontjából fontos/megfelelő alanyokat (jó lehet, ha nem ismert a sokaság, pl. hajléktalanok, drogfüggők stb.)
- **kvótás mintavétel:** „Az alapsokaság fő jellemzőinek a megoszlása, az úgynevezett kvótamátrix alapján a minta elemeit úgy állítjuk össze, hogy a kvóták, homogén csoportok arányai a valóságos arányokat közelítsék.” (Kontra 2011 idézi Hornyacsek 2014: 99. o.),

- **véletlenszerű (valószínűségi):**

- a minta összetétele ugyanaz, mint a teljes populációé – ez a legjobb, de kell hozzá a teljes sokaság összetételének pontos ismerete, és valószínűség-szám generátor program

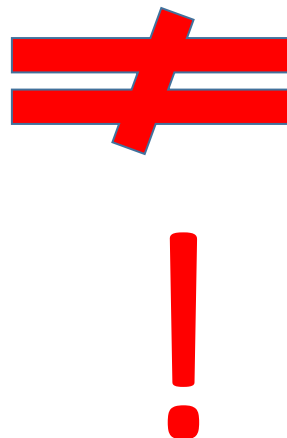
Mintavétel

Véletlenszerű minta

Babbie, 2001:230. o.

Esetleges/kényelmi minta (aki véletlenül belekerült)

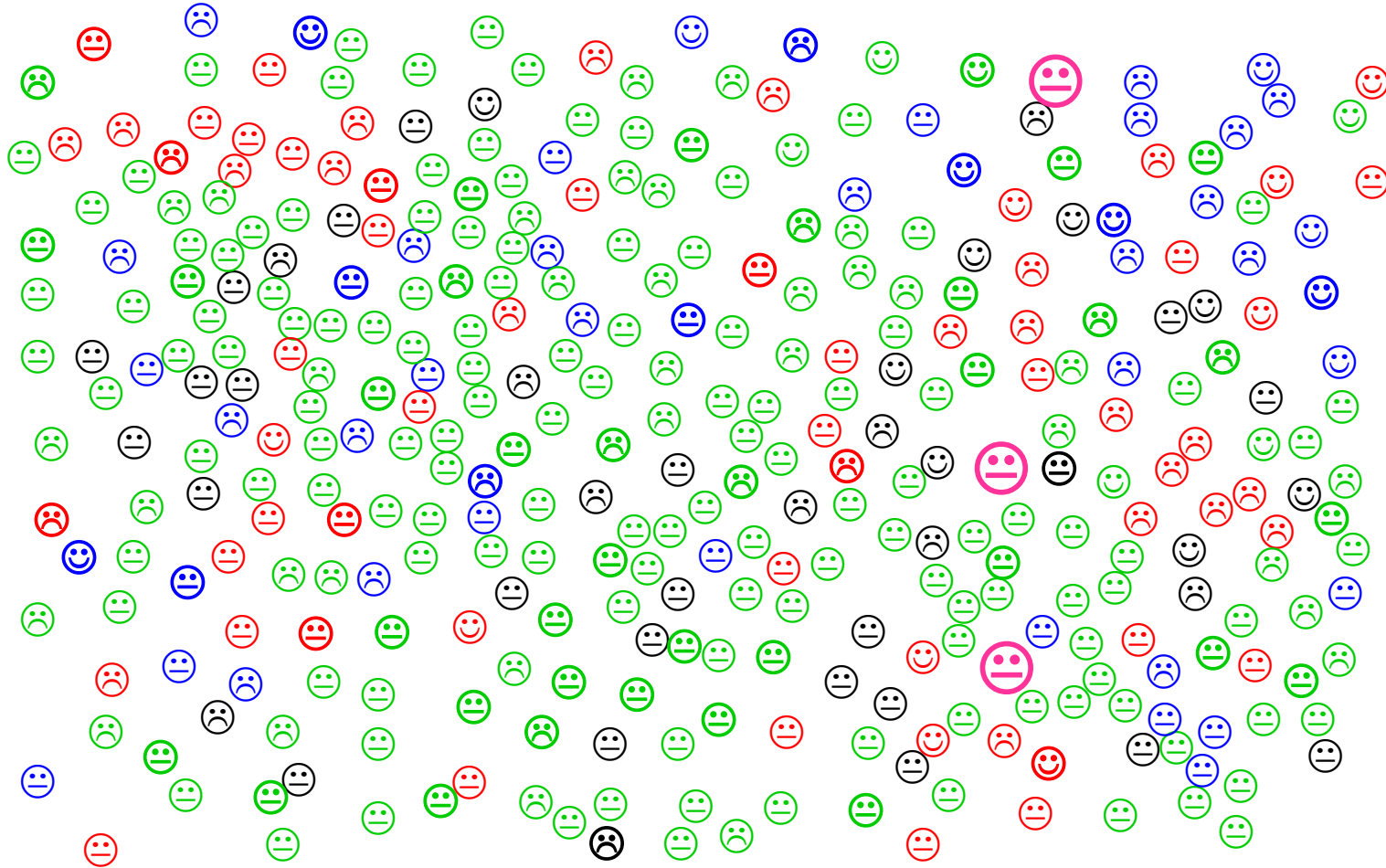
Illusztrációk különböző mintavételi eljárásokra

Kik ők?

Fekete/**Kék**/**Zöld**/**Piros**

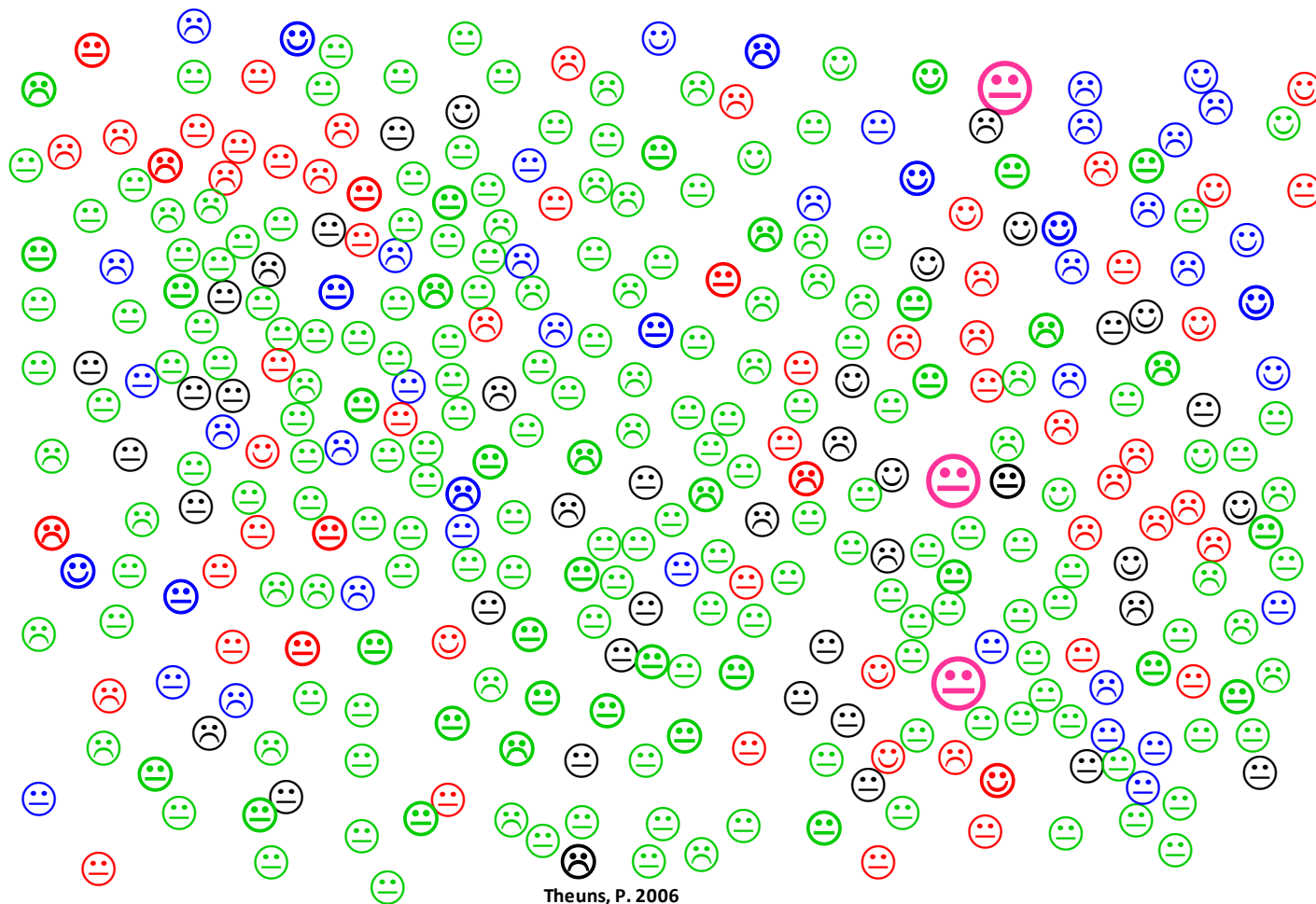
Sima/**Vastag**

Mosolygós/**Semleges**/**Szomorú**

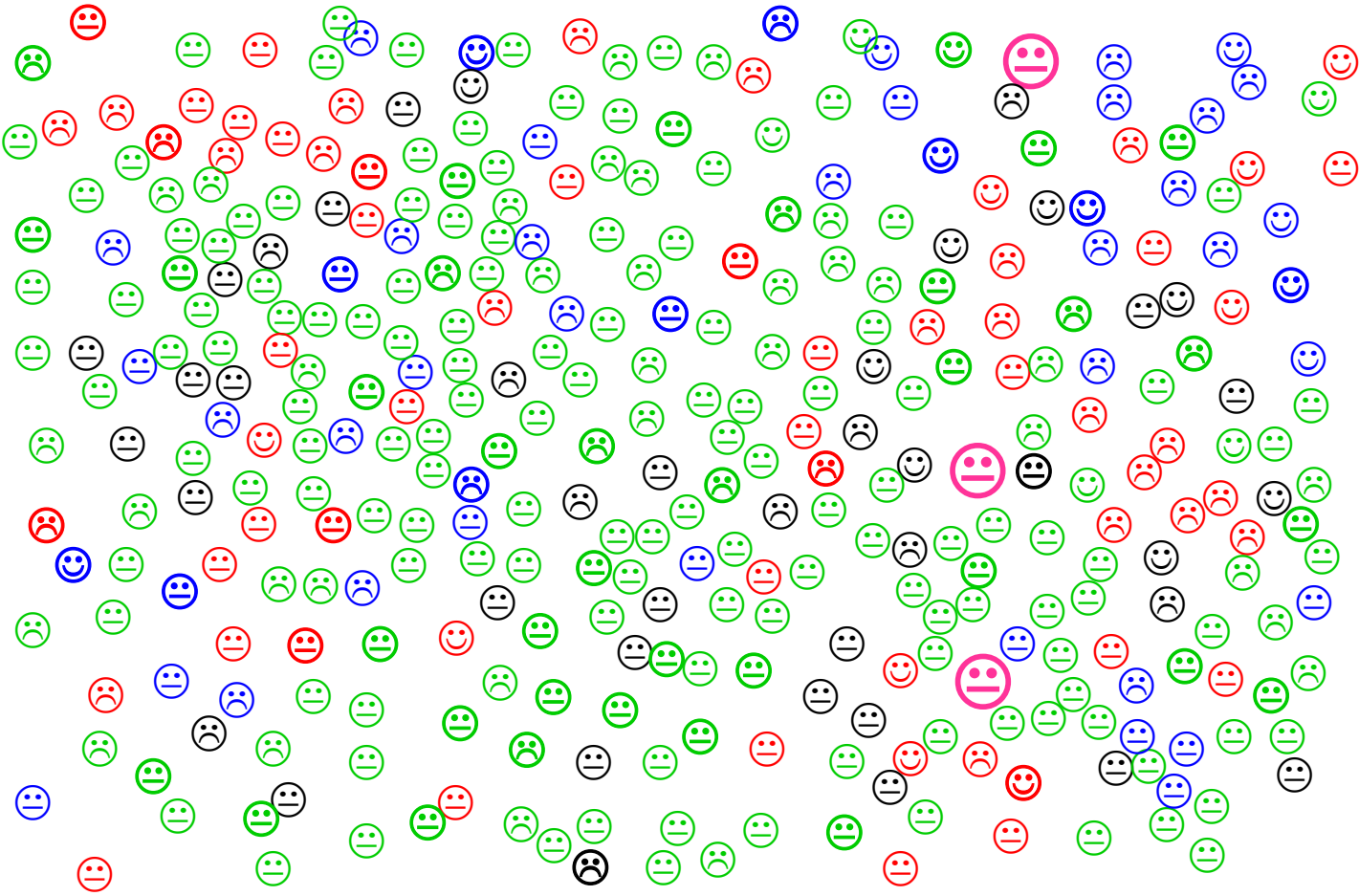

Theuns, P. 2006

Kvóta szerinti mintavétel

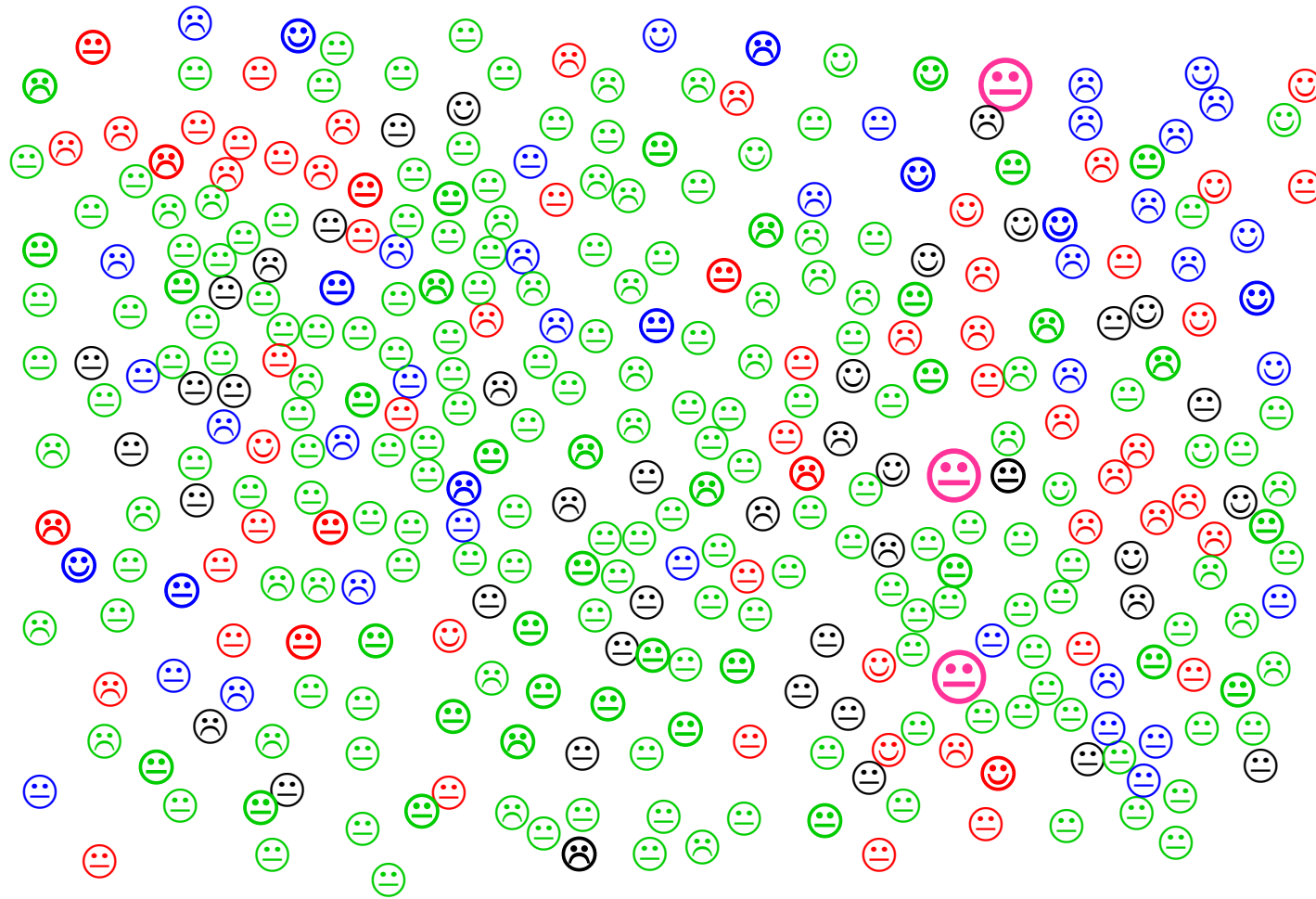

Célirányos mintavétel

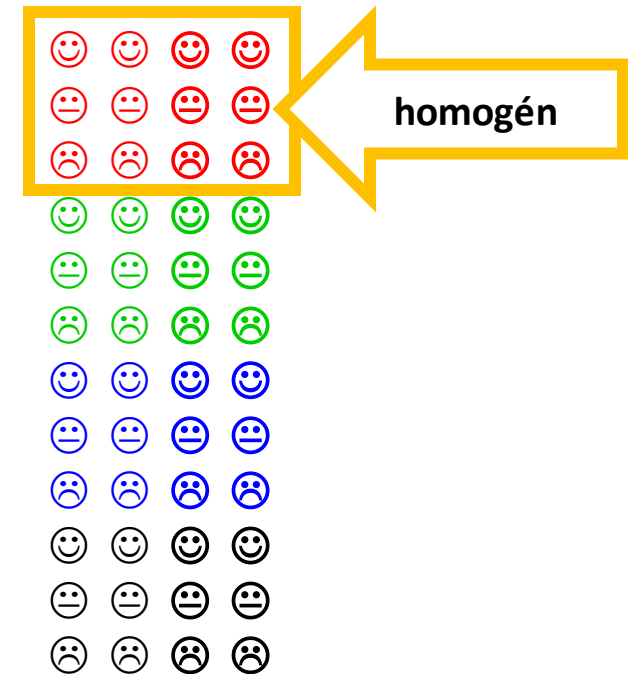

Theuns, P. 2006

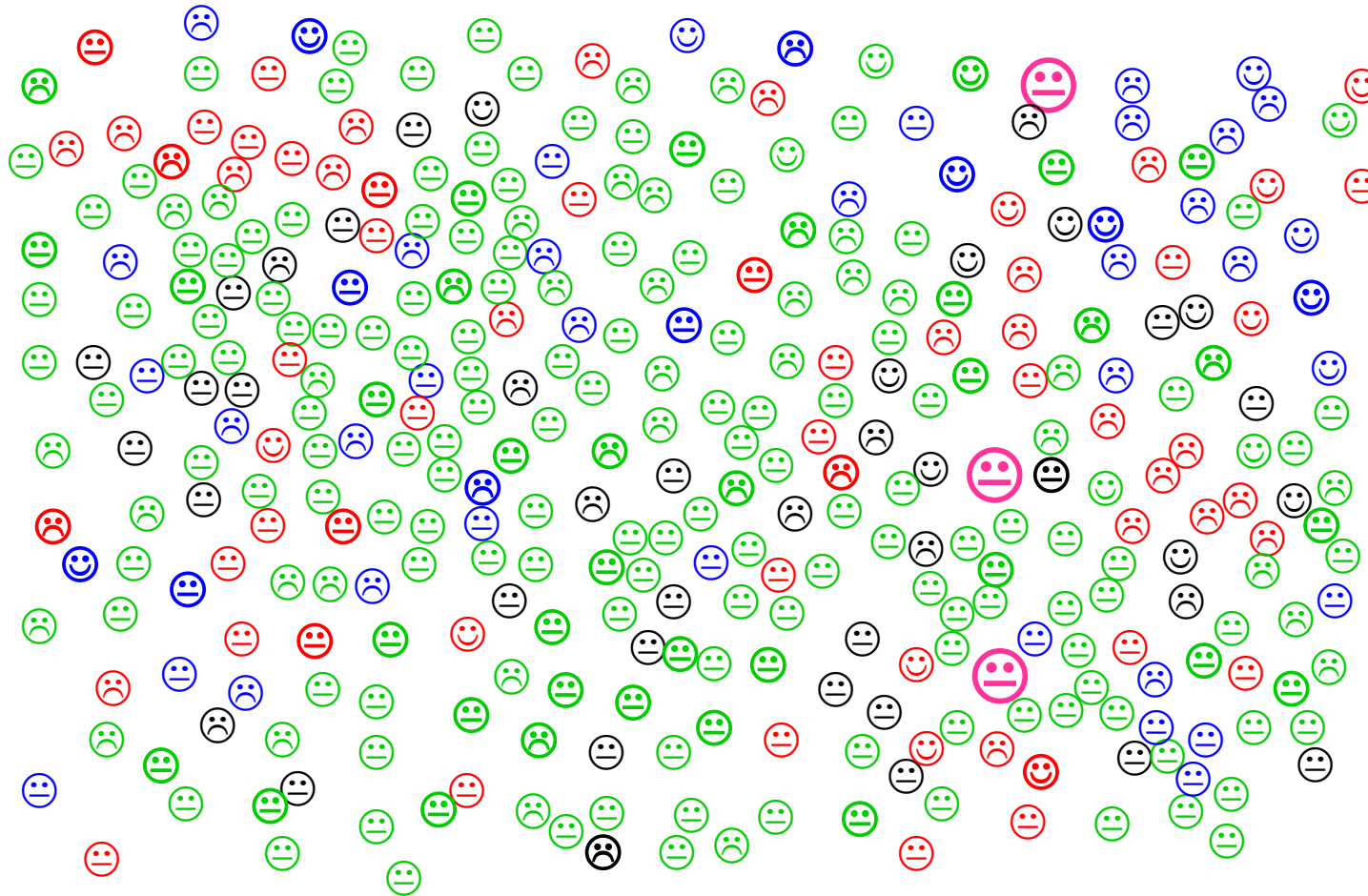
Homogén minta

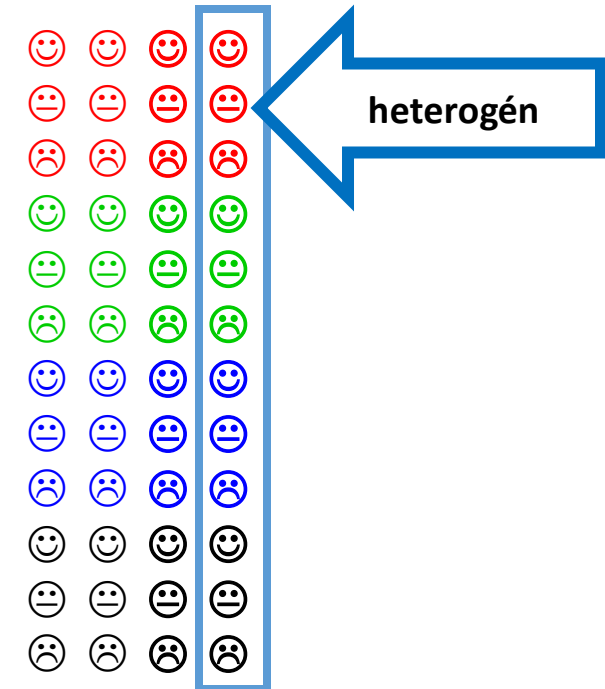
Theuns, P. 2006

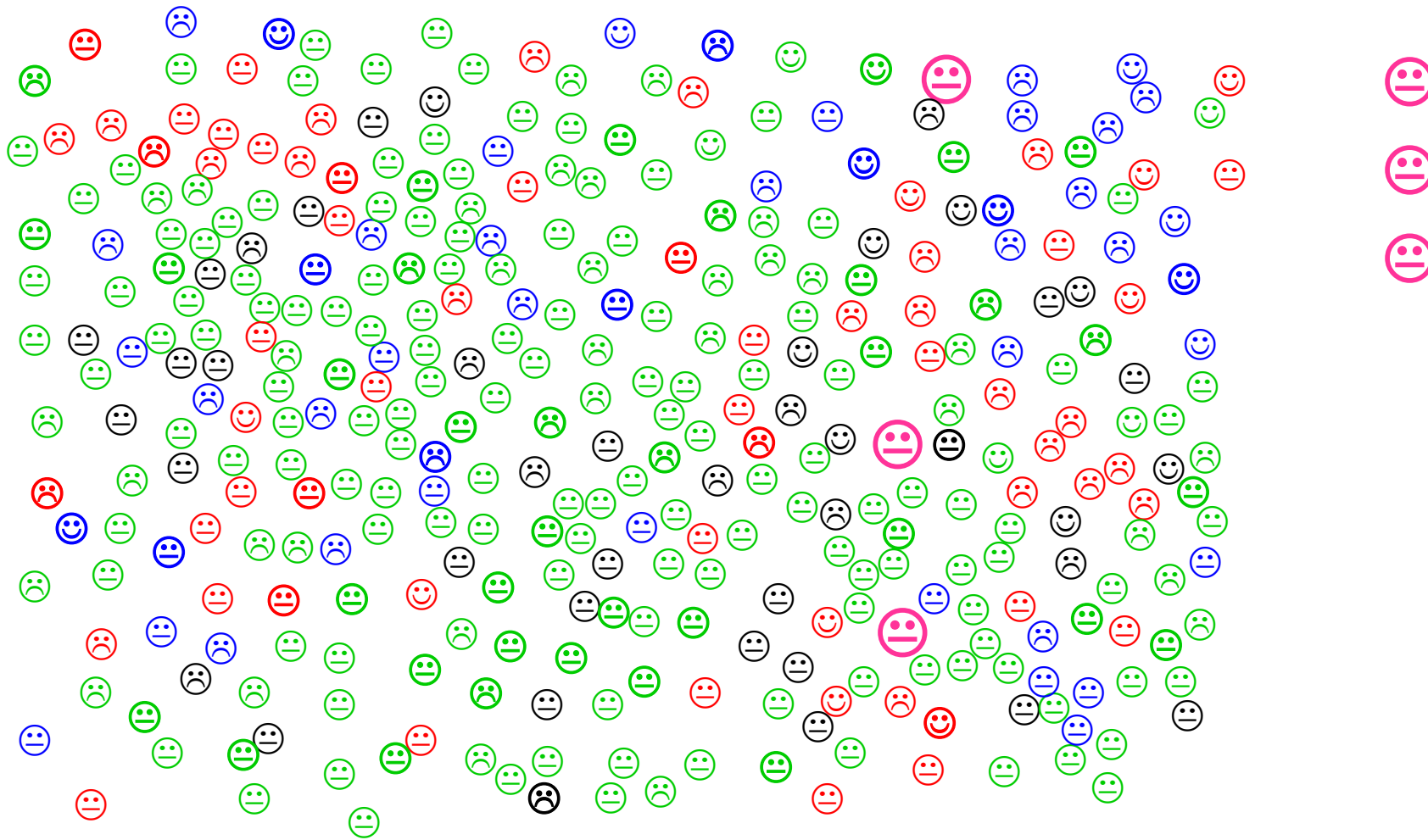
Heterogén minta

Theuns, P. 2006

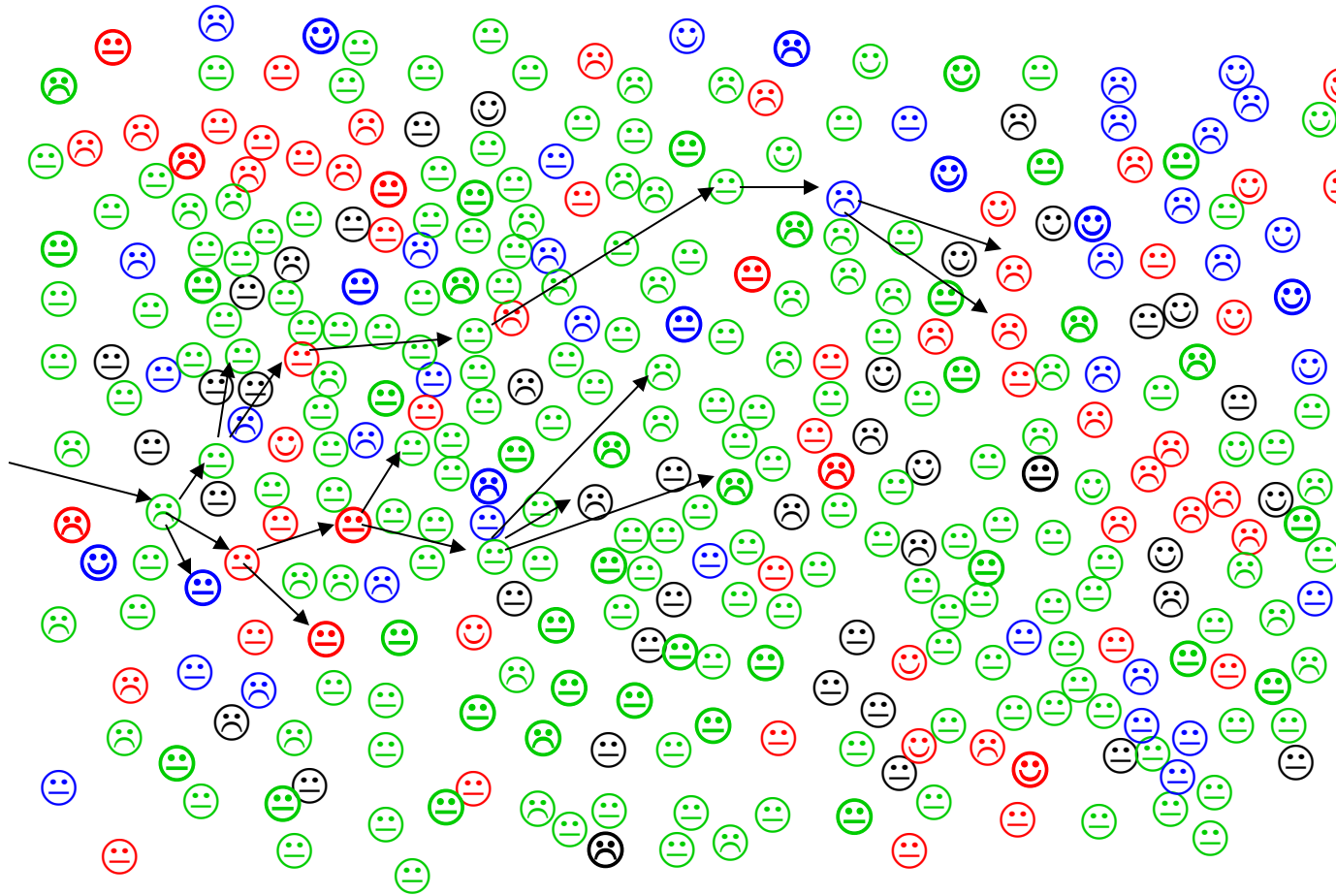

Extrém/Kritikus/Tipikus eset alapú minta

Theuns, P. 2006

Hólabda/görgetett mintavétel

Theuns, P. 2006

Feladat: mintaválasztás

- **Kutatási téma: a kurzus résztvevők és az Ischler fogyasztás összefüggései**
 - Alakítsunk ki csoportokat (a kurzus-résztvevőkből)
 - Minden csoport dolgozzon ki mintavételi eljárásokat az alábbi logikák szerint:
 - Kvóta szerinti
 - Homogén minta
 - Extrém eset
 - Hólabda mintavétel
 - A csoportok mutassák be, hogy ez egyes mintavételi eljárások alapján ki kerülne be a mintába + indokolják meg, hogy miért pont ők
 - Megjegyzés: „szabad” a gyakorlat közben megkérdezni a többieket az egyes jellemzőikről

Mintavételi lehetőségek vállalati esettanulmánynál

- lehet egy csoport teljes körűen (pl. összes vezető, vagy összes középvezető, vagy összes call centeres)
- a kutatás szempontjából fontos szempont szerint megkülönböztethető csoportok mindegyikéből legyenek válaszadók – lehetőleg a vállalati arányuknak megfelelő arányban
 - pl. szellemi versus fizikai dolgozók; vagy gyakornokok-juniorok-seniorok-vezetők;
- ha önkitaltós, akkor a válaszolóknál kialakult arányokat vessük össze a vállalati arányokkal – és ha nagyon eltér, akkor ezt az eredmények értékelésénél emeljük ki!

Kutatásmódszertani segédlet

5.1. A kvalitatív kutatás fogalma, jellegzetességei

Kvalitatív kutatások fogalma

A kvalitatív kutatás

- **A kvalitatív kutatások során nem számszerűsíthető tények összegyűjtése a cél**
- **Az emberek tapasztalataira, élményeire, érzéseire, szubjektív véleményére vagyunk kíváncsiak**

A kvalitatív kutatás szemlélete

- **Felfedező, feltáró jellegű vizsgálatok**
- **Megértésre irányul**
 - Normák, szabályok, szerepek...
 - A résztvevők nézőpontjának megértése
 - A helyi jelentések megértése
- **Kis minta, nem cél a statisztikai általánosítás**
- **Az elméletépítés egy lehetséges célkitűzés**
- **Fő kérdések: Hogyan? Milyen? Miért?**

Kvalitatív adatelemzés

Feladat

10-20 (élet)cél megfogalmazása (pl. azt szeretném elérni, hogy...)

Lényeg megragadása egy-egy kulcsszóval

Kulcsszavak rendezése, csoportosítása
Alternatív csoportosítások?

Mi látszik a kialakított kategóriákból? Van-e valami, ami kirajzolódik?
Értelmezés
Hiány?

Eredeti” feladat (Angela Duckworth: Grit)

An illustration on a yellow background with a pattern of small, faint icons. On the left, a dark blue penguin with a white belly and neck is pointing towards the right. In the center, an orange cat with a white chest patch is sitting at a desk, looking at a dark blue computer monitor. The cat's hands are on a light blue keyboard. Three speech bubbles are present: a white one above the penguin, a light blue one above the cat, and a white one to the right of the cat.

LOOK AT ALL THIS DATA!

WHAT IN THE WORLD DOES IT MEAN?

I DON'T HAVE A CLUE, BUT LOOK!

Kvalitatív elemzés folyamat

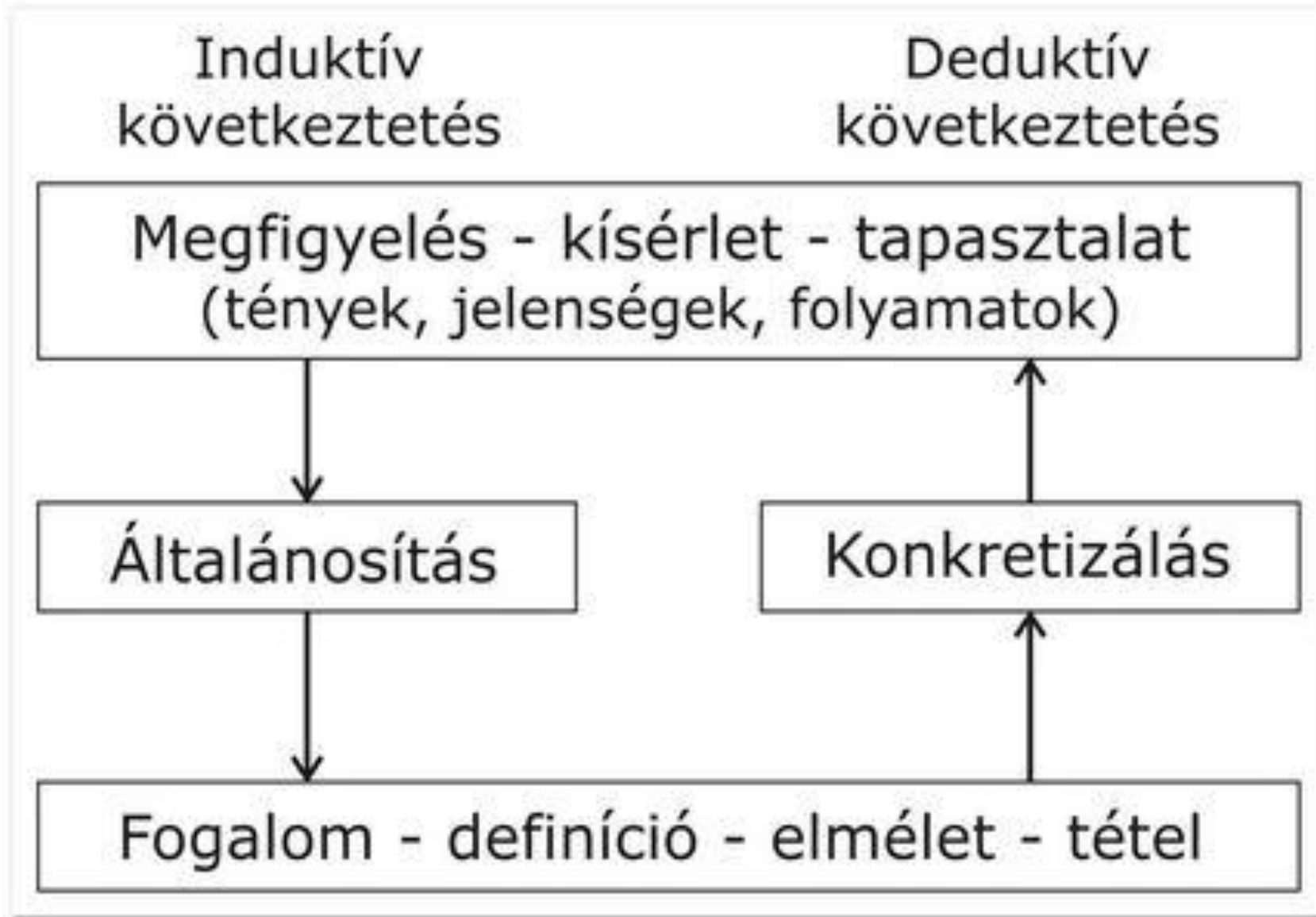
- Jelentések összefoglalása **(tömörítés)**
- Jelentések kategorizációja **(csoportosítás)**
- Struktúra kialakítása **(jelentések rendezése egy narratívába)**

Saunders et al. (2009)

A kvalitatív elemzés természetete

A kvalitatív és a kvantitatív adatok különbségei

Kvantitatív adatok	Kvalitatív adatok
Számokhoz kötődő jelentéseken alapul	Szavakhoz, kifejezésekhez kötődő jelentéseken alapul
Adatgyűjtés számszerű és standardizált adatokhoz vezet	Adatgyűjtés standardizálás nélküli adatokhoz vezet, amelyeket a kutatóknak kategóriákba kell rendezniük
Az elemzéshez statisztikai módszereket és ábrákat használnak a kutatók	Az adatok elemzése a fogalomképzésen és/vagy fogalmi struktúra felépítésén keresztül lehetséges

www.tankonyvtar.hu

Deduktív megközelítés alkalmazása

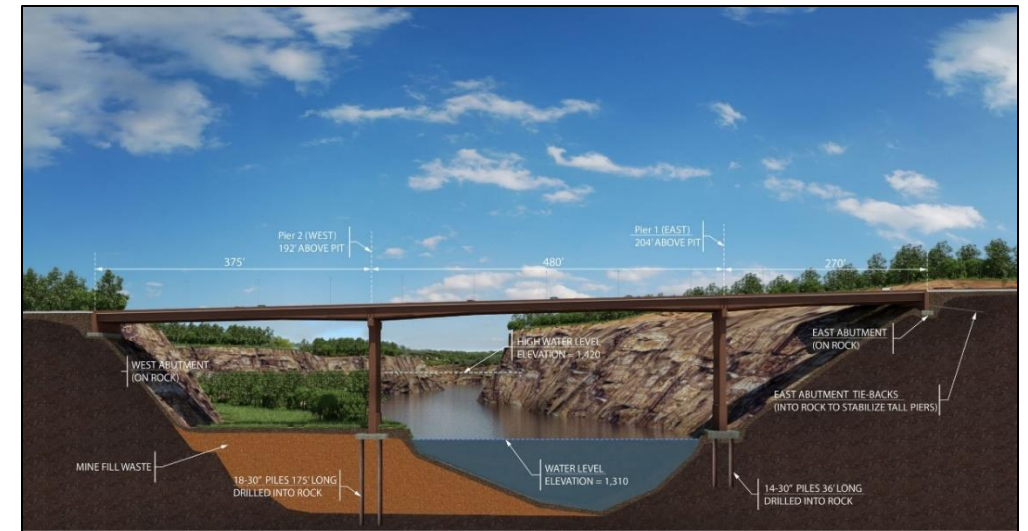
- **Már létező elmélet(ek) használata, amely(ek) formálják a kutatási folyamatot és az adatelemzés jellemzőit**
- **Előzetes analitikai keret**
 - Segít az adatelemzés rendszerezésében és irányainak kijelölésében
 - Azonosítja a fő változókat, elemeket, témákat és témacsoportokat és a feltételezett kapcsolatokat köztük

fatáj

Induktív megközelítés alkalmazása

- **Elmélet kialakítása, amelyet kellőképpen „lecövekeltünk” (ground) az adatokba**
 - Először elkezdünk adatot gyűjteni és megvizsgáljuk, hogy milyen témák és témacsoportok bomlanak ki, amelyek mentén aztán folytatni tudjuk a kutatásunkat
 - Az elmélet/elemzési keret az adatgyűjtés, -elemzés és -értelmezés folyamataiban jön létre
- **Kezdő kutatók számára nehéz lehet ennek a stratégiának az alkalmazása**

Dan Brown and Associates, PC

leírás

kvalitatív
elemzési
megközelítések

értelmezés

elemzés

A kvalitatív adatelemzési folyamat interaktív és iteratív természetete

- **Az adatgyűjtés, -elemzés és az (elmélet) igazolása egymásra kölcsönösen ható folyamatok**
- **A folyamatot viszonylagos rugalmasság jellemezi**
 - A már meglévő adatok újra-csoportosítása és újra-kódolása, hogy megvizsgáljuk, hogy az újonnan felmerülő témák jelen vannak-e a korábban vizsgált „esetekben” is

Adatok előkészítése az elemzéshez

Kvalitatív adatok átírása

- **Kiemelten fontos a felvett és lejegyzetelt adatok másolása és átírása (legépelése)**
 - A szóbeli és kézzel írt kvalitatív adatok „átfordítása” szövegszerkesztett dokumentummá
 - Meglehetősen időigényes
(1 óra felvétel → 6 - 10 óra gépelés)
 - Ne felejtsük el a jegyzeteinket!

<https://www.flickr.com/photos/comicnurse/2707527624>

Kvalitatív adatok átírása

Különböztessük meg

- Az interjúkészítőt és a résztvevő(ke)t, használjunk könnyen felismerhető azonosítókat az egyes megszólalók számára (például '17NÜ' a 17.-ik interjúalanynak, aki egyébként nő és ügyintéző)
- Témacsoportok, kérdések és válaszok feltüntetése
- Interjúk mint fájlok
 - Példa: a '26FSzak1Szerv.docx' fájl a 26-ik interjú leirata, amelyet egy Férfi Szakértővel készítettünk az 1. Szervezetél.

Elemzési segédletek

St. John Ambulance

- **Interjúk közötti összefoglalók**
- **Saját használatra készített emlékeztetők**
- **Kutatói napló**

Kutatásmódszertani segédlet

5.2. Interjú és megfigyelés

Az interjú mint kutatási módszer

Interjúkészítés a társadalomtudományi kutatásokban

- 1970-es években terjed el, interpretatív paradigma
- Önállóan is alkalmazható módszer, de más módszerekkel együtt is (*trianguláció*) (pl. Babbie a terepkutatás részeként tárgyalja)
- „*An interview is a purposeful discussion between two or more people.*” (Kahn és Cannel, 1957)
- *Miben más mint egy beszélgetés? (kutató szerepe, aktivitás/passzivitás)*

Az interjúkészítés előnyei és hátrányai

Előnyei

- Bizonyos jelenségeket, összefüggéseket jobban, mélyebben, átfogóbban tárhatunk fel a kiválasztott interjúalanyok személyes élményeinek, tapasztalatainak, érzéseinek megismerése, megértése és elemzése segítségével.
- Közelebbi kapcsolat kialakítása az interjúalannal
- Az adatok mélyrehatóak és az érvényességük magas

Hátrányai

- Alacsony megbízhatóság és szubjektivitás

Az interjúk fajtái 1.

Módszertani, episztemológiai szempontból

Az interjúk fajtái 2. Formai kötöttség szempontjából

Strukturált

Félig-
strukturált

Strukturálatlan

Az interjúk fajtái 3. Tartalmi szempontból

narratív

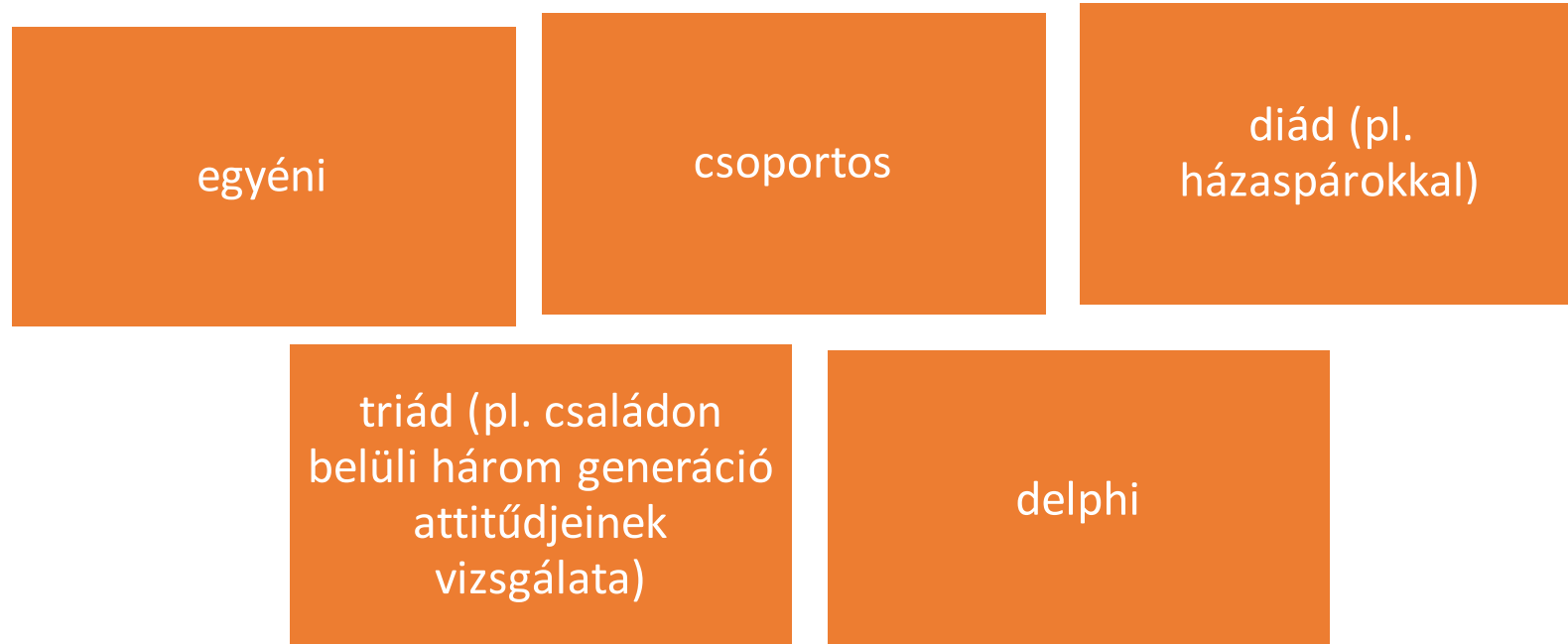
mélyinterjú

etnográfiai

tematikus

+ egyéb, pl.
szakértői

Az interjúk fajtái 4. Az interakció szempontjából

Az interjú készítőjének szerepe

- Hierarchikus viszony, hatalmi helyzet
- A bizalom kialakítása kulcsfontosságú.

Kérdés: Hogyan lehet szerintetek erősíteni a bizalmat, kialakítani a megfelelő légkört?

„A rendes beszélgetésekben az ember érdekes, értékes személynek akar látszani. (...) Interjúkészítéskor az érdekesnek tűnés vágya éppen a végzett munka ellen dolgozik. Azt kell elérnünk, hogy a partnerünk érezze magát érdekesnek érdeklődésünktől – hallgatnunk kell inkább, semmint beszélnünk.”

„A kvalitatív interjú olyan beszélgetés, amelyben a kutató megszabja a beszélgetés fő irányát, s nyomon követ némely témát, melyet az interjúalany vet fel. Azonban fontos, hogy hagyja az interjúalanyt beszélni, ne akassza meg, ne fogalmazzon meg helyette gondolatokat, mert arra könnyű rávágni, hogy „igen, így gondoltam. Mégsem lehet teljesen passzív, finoman terelni, kontrollálni kell a beszélgetést.”

Babbie 2008

Az interjúalanyok kiválasztása

A mintavétel

- Általában **nem valószínűségi mintavétel**:
- Kvótás mintavétel
- Szándékolt mintavétel
 - homogén/heterogén
 - extrém/kritikus/tipikus eset
 - elméleti mintavétel
- Önkéntes
 - hólabda
 - Önszelekción alapuló
- Rendszertelen mintavétel
 - kényelmi

Hány interjúra van szükség?

Table 7.5 Minimum non-probability sample size

Nature of study	Minimum sample size
Semi-structured/In-depth interviews	5–25
Ethnographic	Developed from Saunders (2012) 35–36
Grounded Theory	20–35
Considering a homogeneous population	4–12
Considering a heterogeneous population	12–30

Nehéz interjúalanyok

- **Kvale alapján (2005)**
- „Szükszavú osztriga”
- „Folyamatosan beszélő”
- „Intellektualizáló akadémikus”
- „Erőjátékos”

- +: összevissza beszélő; ellentmond az állításainak; összezavarodott; személyes kérdést tesz fel az interjú készítőnek; stb.

Az interjú helyszínének kiválasztása

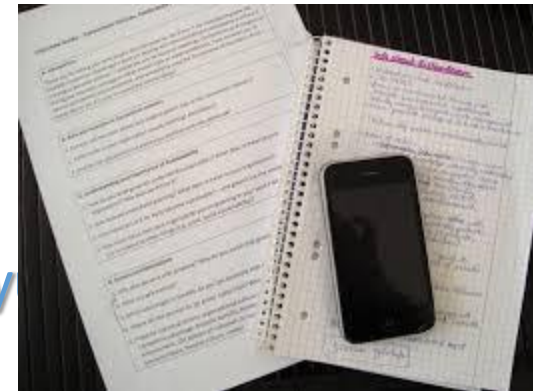
- Az alany számára ismerős, kényelmes terep.
- Előkészületek fontossága

- Bizalmi viszony megteremtése és folyamatos fenntartása az interjú alatt.

Az interjú vezérfonal 1.

- Kutatási kérdés vs. Interjúkérdések
- Milyenek a jó interjúkérdések?
 - Ne legyen sok zárt, szűk területre vonatkozó kérdés
 - Ne legyen sugalmazó a kérdés
 - **Véleményre, megérzésre, megélt tapasztalatokra vagy**
 - A saját véleményünket ne tartalmazza a kérdés
 - Kerüljük a bonyolult fogalmazást

Az interjú vezérfonal 2.

- A kérdések sorrendje befolyásolhatja az interjú menetét
- Egy lehetséges stratégia: „tölcsértechnika” (általánostól a konkrétabb, személyesebb kérdésekhez)
- Hány kérdés ajánlott?
 - sok mindentől függ: kutatási cél, kérdések, strukturáltság stb.
 - készülhetünk 20-30 kérdéssel
- Tegeződés vagy magázódás?
- Spontán kérdések
 - ha valamit részletezni szeretnénk vagy pontosítás céljából

Kérdéstípusok

Kérdések típusa	Példák
Nyitó kérdések (interjú elején)	<i>“Tudna nekem arról beszélni, hogy....?”</i>
Bevezető kérdések (új téma felvezetésekor)	<i>“El tudná magyarázni, mit ért az alatt, hogy...?”</i>
“Follow-up” - továbbvivő kérdések (további információ közlésére ösztönzés)	<i>Ez lehet bólogatás, elhangzott fontos szavak ismétlése, “ühüm”-típusú közbeszólás, vagy: “Azt mondja, hogy:....”; “Tudna esetleg még többet mondani arról, hogy....?”</i>
Ellenőrző-reflektáló kérdések (ha a kérdező bizonytalan az elhangzott választ illetően)	Pl.: <i>“Nem kap tanácsot, támogatást a tanári szobában?”</i>
Puhatolózó kérdések (részletek és példák szerzése céljából)	<i>“Körül tudná még pontosabban írni, hogy mi történt?”; “Erre tudna más példát is mondani?”</i>
Pontosító kérdések (még több részlet kinyerése céljából)	<i>“Mit tett, amikor azt érezte, hogy...?”; “Hogy történt pontosan....?”</i>
Direkt kérdések (az interjúalany saját nézeteire, véleményére vonatkozik)	Pl.: <i>“Kapott valaha pénzt azért, mert jó jegyet kapott?”; “Amikor a versenyt említette, a sportra gondolt, vagy inkább a verseny destruktív (romboló) formáira?”</i>
Indirekt kérdések (mások nézeteire, véleményére vonatkozik)	Pl.: <i>“Mit gondol, más tanulók hogyan tekintenek az érdemjegy alapú versenyre?”</i>
Strukturáló kérdések (váltások, szakaszok jelzésére)	Új téma esetén: <i>“Áttérhetünk most már a?”</i>
Interpretáló (értelmező) kérdések (az interjúalany álláspontjának verbalizálása)	Pl.: <i>“Akkor ezt úgy érti, hogy....?”; “Jól értem, hogy azt érzi, hogy...?”; A “....” jól írja le, amit kifejezett?”</i>

Mann 2016: 123

Feladat: interjúvázlat készítése

- Készítsetek interjúvázlatot!

A Téma: Identitás

Az interjú rögzítése

- Mindig kérjünk engedélyt!
 - Rögzítsük az alany beleegyezését!

Interjúalany adatainak rögzítése

- „Terepnapló”
 - demográfiai adatok rögzítése

Etikai megfontolások

Problémás pontok

Esetleges negatív következmények felmérése.

Tájékoztató és beleegyező nyilatkozat.

A magánélet, az anonimitás és a titoktartás biztosítása.

A tolokodás elkerülése.

Bizalom, harmónia és barátság.

Az adatok elemzése és bemutatása.

Az adatok tulajdonjoga.

Mann 2016: 76

Figyelj jobban, beszélj kevesebbet!

Kövesd, amit az alany mond!

Kérdezz vissza, ha nem világos valami!

Törekedj a nyílt kérdésfeltevésre!

Meséltes történeteket!

Tartsd a beszélgetés fókuszát!

Néhány jótanács

Interjúalany típusok	Lehetséges kezelési módok
Hallgató	Megpróbálni rávenni, hogy beszéljen a gondolatairól: „tudna kicsit többet beszélni arról, hogy...”; „elmondaná, hogy miért érzi úgy, hogy..”
Összevissza beszélő	Udvariasan és óvatosan átvenni az irányítást: „rendben, nem bánja, ha most inkább arról beszélünk, hogy..”; „Visszatérhetnénk ahhoz a ponthoz, amit az előbb említett?”
Kényelmetlenül érzi magát	Akár válts témát vagy adj neki másik lehetőségeket: „melyik része kényelmetlen Önnek, szeretne inkább arról beszélni, ami kapcsán jobban érzi magát?”
Ellentmond az állításainak	Emeld ki az ellentmondást: „kicsivel előbb azt mondta, hogy... most pedig azt állítja, hogy... ez a kettő hogyan egyeztethető össze?”
Összezavarodott	Ha úgy érzed, hogy az alany összezavarodott, akkor kezeld a problémát: „rendben, bocsánat, hadd próbáljam meg máshogy elmondani”
Személyes kérdést tesz fel neked	Ha úgy érzed, hogy a kérdés nem túl személyes, egyszerűbb válaszolni rá és áttérni egy másik kérdésre. Ha nem szeretnél őszinte lenni: „nos, ez egy olyan téma, amiről nem szívesen beszélek... de kíváncsi lennék, hogy Ön mit gondol arról, hogy...”
Érdeklődő, kíváncsiskodó	A legtöbb esetben jobb, ha a véleményedet az interjú után mondd el: „Örömmel beszélgetek erről az interjú végén, de addig is, őszintén érdekel, hogy mit gondol arról, hogy..”

Tipikus kihívások és lehetséges megoldásaik

Típus	Leírás
Aktív "szótlanság"	Koncentrált figyelem és az interjúalany megerősítése abban, hogy folytassa a mondandóját (úgy ahogy szerinte releváns és fontos). Ez a "várakozás" az interjúer részéről egy felszabadító gesztus (nem kommenteli az elhangzottakat), de fontos, hogy ne használjuk ezt a módszert túl gyakran, főleg, ha az alany szűkszavú.
Nonverbális zajok	Pl. "Hm", egy kicsit több irányítottság van benne, mint a "szótlanság"-ban, a figyelmet hivatott jelezni és ösztönzi az alanyt a folytatásra.
Nonverbális gesztusok	Ez működhet a "Nonverbális zajok" kiegészítőjeként vagy alternatívájaként. Ide tartoznak a fej-, szemmozgatás, tekintet, arckifejezések.
Visszhang	Az interjúalany által elmondottak egy részének megismétlése, leginkább a hangsúly le- vagy éppen felvitele, ha az elhangzottak ellenőrzéséről van szó.
"Nyugtázás", komment	"Igazán?", "Nem mondja?!" típusú hozzászólások az interjúer részéről, céljuk tudatosítani az alanyban, hogy figyelünk rá, jelezhetünk egyfajta egyetértést és hogy van reakciónk az elhangzott tartalomra illetően.
Parafrázis, reflexió	Hasonló funkcióval bír, mint a "Visszhang", de több az elhangzottak elismétlésénél. Pl. "Tehát, ha jól értem, azt mondja, hogy..."
A kérdés újrafogalmazása	A korábban feltett kérdésnek oly módon történő elismétlése, hogy abból jobban hangsúlyozunk valamit.
Részletezésre vonatkozó kérdés	További információ közlésére, példák megnevezésére, részletek elmesélésére, attitűddel kapcsolatos adalékokra kérjük az alanyt.
Viszonyító kérdés	Az elhangzottakkal kapcsolatban összehasonlítás, kontrasztokra vagy inkonzisztenciákra való rámutatás.
Tisztázás	Ha a kérdező bizonytalan, jól értette-e az elhangzottakat és pontosabb, jobb megértésre törekszik. A részletezésnél konkrétabb információra vonatkozik.

Az interjú átírása és elemzése

1. Tartalmilag hű és könnyen olvasható szöveget hozunk létre (szó szerinti vagy javított átirat)

2. Átírt szöveg elemzése

- Legelterjedtebb interjúelemzési módok:
- Kondenzáció (sűrités). Az interjút a saját szavainkkal röviden összefoglaljuk
- Kategorizáció (csoportosítás): a szöveg egyes részeit a kutatási kérdés különböző szempontjai szerint csoportosítjuk (pl. pozitív-negatív hozzáállás, különböző élethelyzetek, aktív-passzív igék, stb.) hasonlóságokat és eltéréseket keresünk
- Narratívaalkotás (elbeszélés). Az interjú szövege egy kerek történet, hősökkel, barátokkal, ellenségekkel
- Interpretáció (értelmezés): az elmondottak mögötti mélyebb, bővebb, sokszor tudatalatti értelmét keressük
- Ad hoc (eseti) elemzés: a leggyakoribb mód, amikor a fenti eljárások közül többet is alkalmazunk a kutatási cél és a szöveg függvényében
- Szövegelmező szoftverek (Nvivo, Textplore, ATLAS.ti, Ethnograph, NUDIST), ill. kvantitatív elemzésre pl. SPSS

Forrás: Schleier 2007

A kódolás két fő módja

- 1) SZÖVEGBŐL KIBONTOTT KÓDLISTA
 - Nincs megadva előzetes lista
 - Csak kutatási kérdés
 - Esetleg néhány fő téma, terület, szempont
- 2) ELŐRE DEFINIÁLT KÓDLISTA
 - Más kutatásból
 - Elméletekből, szakirodalomból
 - Kérdőívből, interjúkérdésekből

Példák interjúszövegek elemzésére

Kódok listája

Name	Description	Sources	References
MOTIVÁCIÓK			
bio		3	3
boldogság		4	7
fiatalok bevonása		5	6
kiszabadulás		2	3
korábbi tapasztalatok		7	10
közös tanulás		1	3
közösség vs magán		5	8
részvételi demokrácia		1	1
termelés		6	8
új városi tér		7	15
válság		2	2
SZERVEZET, KERT MŰKÖDTETÉSE			
heterogenitás		8	15
kert nyitottsága		6	11
kertvezetés		3	5
közös tevékenységek		2	2
közösködés commoning		8	24
szabályok		7	12
szabályok betartatása		4	4
személyes konfliktusok		2	2

A kutatási eredmények közzlése

Mintavétel ismertetése

Interjúalanyok védelme, anonimizálás

Hozzáférés biztosítása az interjúalanyoknak a kutatási eredményekhez

Idézetek fontossága (Kvale 2005)

- kapcsolódjanak a főszöveghez, kontextualizáljuk (kitől származik, milyen kérdés, téma)
- értelmezzük is
- vigyázzunk a szövegen belüli arányokra, viszonylag rövid, igazán jellemző részleteket válasszunk

Megfigyelésen alapuló kutatási módszerek

A megfigyelés a kvalitatív kutatási paradigma része

- Etnográfia/terepmunka/ (résztevő) megfigyelés viszonya
- Gyökerei a kulturális antropológiában
 - XIX. sz-i gyarmatosítási hullámok, antropológusok távoli, egzotikus kultúrákat vizsgálnak (Malinowski, Geertz)
- Szociológia – XX. század első fele, chicagói iskola (pl. Whyte), saját kultúra és szubkultúrák megismerése
- Klasszikus terepmunka: nyelv elsajátítása; émiikus prespektíva kialakítása; min. egy éves ottlét stb.

A megfigyelés fajtái 1.

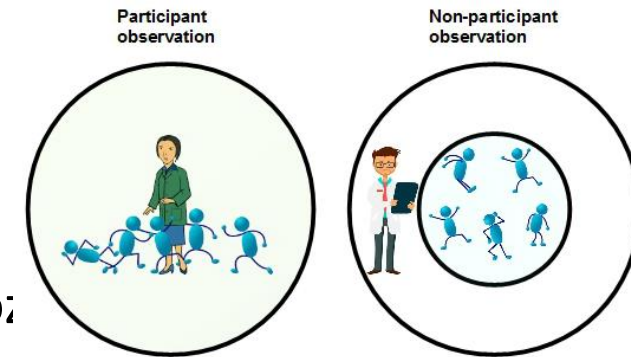
- **Résztevő megfigyelés** (*Participant observation*) – a cselekvéshez köthető jelentés feltárásán van a hangsúly (kvalitatív)
- **Struktúrált megfigyelés** (*Structured observation*) – a cselekvés gyakorisága érdeklő (kvantitatív)
- **Internetes megfigyelés** (*Internet-mediated observation*) – online közösségek
- **Videográfia** (*Videography*) – mozgóképek felvétele adatgyűjtés céljával

- További szempont: **rejtett/nem rejtett** megfigyelés

A megfigyelés fajtái 2.

Nem résztvevő megfigyelés

- Cél olyan keveset zavarni, amennyit csak lehet
- Inkább figyelni, nézni, mint részt venni
- Speciális és kevésbé átfogó kérdések megválaszolásáho;
- Rövidebb időintervallum mint a résztvevő megfigyelésnél

- **Mi lehet a megfigyelés tárgya?**: Fizikai tér, elrendezés; Társas környezet (Ki vesz részt? Milyen viszonyban vannak egymáshoz?); Cselekvés és viselkedés (Mit csinálnak a megfigyelték? Milyen attitűdjeik vannak?); Tárgyak (Milyen tárgyak, eszközök vannak jelen?); Nyelv (nyelvhasználat, dialektus, szleng stb.); Mi az, amit vártunk és nem történik?

A megfigyelés célja és előnyei

- Hogyan viselkednek ténylegesen a megfigyelték?
- Jelenségek közvetlen és teljes megfigyelése
- Általában attitűd-és magatartásbeli mintázatok
- Részletek és mélyebb összefüggések

Kérdés: Hol lehet és érdemes szerintetek megfigyeléseket végezni?

A megfigyelésen alapuló kutatás lépései 1.

1. A probléma, célok és a kutatási kérdések meghatározása
 - Mit szeretnék ezzel a kutatással?
2. Kutató szerepének meghatározása
 - A kutatónak érdemes azonosítania az általa követett hiedelmeket, ideológiákat, az elfogultság lehetséges okait (**Reflexivitás**)
3. Kutatás helyszínének és résztvevők kiválasztása (mintavétel)
 - Milyen adatok vagy helyszínek segítik leginkább az alanyok megértését, a kutatási probléma megválaszolását?
 - Reprezentatív mintára való törekvés helyett **elméleti mintavétel**
 - Tipikus, különleges esetek
 - Telítettség (**szaturáció**)

A megfigyelésen alapuló kutatás lépései 2.

4. Kutatási módszerek kiválasztása

5. Bejutás a terepre (**Kulcsinformátor** szerepe) → Beépül

Kérdés: Mi segítheti szerintetek a beépülést és a bizalom megszületését?

6. Adat-előkészítés és feldolgozás (**kódolás**)

- a. adatok rendezése, előkészítése az elemzésre (feljegyzések rögzítése és rendezése)
TEREPNAPLÓ
- b. általános jelentés megértése az összes adat átolvasása után (feljegyzések a gondolatokról)
- c. részletekbe menő kódolás

Terepnapló, feljegyzések

- 1. Jegyzet** (még a terepen, rövid emlékeztetők)
- 2. Leírás** (egy speciális esemény részletes leírása)
- 3. Elemzés** (a tapasztalatok összekapcsolása a kutatási kérdésekkel)
- 4. Reflexiók** (a kutató gondolatai, érzései, véleménye stb.)

A megfigyelésen alapuló kutatás lépései 3.

7. Adatelemzés

- Hasonlóságok és eltérések keresése; a vizsgált csoportra jellemző magatartási normák; összefüggések keresése; magatartások osztályozása

8. Interpretálás és prezentálás

9. Minőségi kritériumok meghatározása

- *Milyen a jó és érvényes kvalitatív kutatás?*
 - Eisner (1991) „hitelesség” (credibility)
 - Egybehangzó bizonyítékok

Kérdés: Mit éreztek a résztvevő megfigyelésen alapuló kutatás legnagyobb korlátjának?

Minőség, érvényesség növelése

- Trianguláció
- „Member-checking”
- Eredmények gazdag és sűrű leírása
- Torzító tényezők azonosítása
- Negatív és ellentmondásos információk bemutatása
- Hosszabb időt tölteni a terepen
- Kutatótárs kontrollja

Etikai kérdések

- Etikai kódexek
- Tájékozott résztvevők hozzájárulása
- Önkéntes részvétel
- Titoktartás és az alany névtelenségének biztosítása
- Résztvevők felzaklatásának elkerülése

A jó résztvevő megfigyelés ismérvei

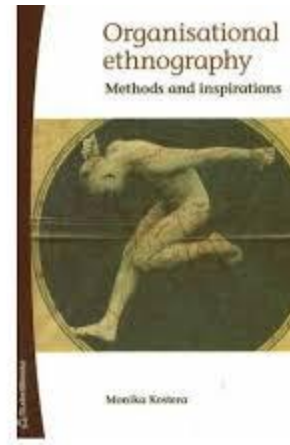
Taylor és Bogdan (1984) alapján:

- Mindenki érezze jól magát
- Legyen terepstratégiánk, és legyenek adatgyűjtő technikáink
- Legyen terepmunka naplónk

Szervezeti etnográfia

- Elsősorban a munkavállalók mindennapi életét, a munkafolyamatok és a szervezet működését igyekeznek feltárni

Netnográfia 1.

„olyan kvalitatív kutatási módszer, amely adaptálja az etnográfiai kutatási technikákat az online közösségek kultúrájának vizsgálatához” (Horváth-Mitev, 2015)

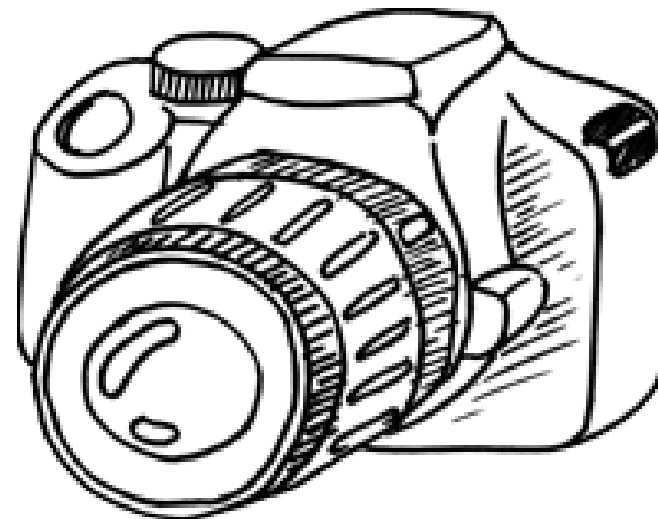
online diskurzusok és leírások megfigyelésén alapul

- nyilvánosan elérhető online kommunikációs csatornák -> online fogyasztói csoportok gondolkodásmódja, döntési mechanizmusai
- Lehetséges online csatornák:
 - Internetes fórum, blog, azonnali üzenetküldők, ismeretközösségi oldalak, email listák, játékelületek

Videóalapú kutatások

1. Kamerával rögzített interjúk: nonverbális jelzések is rögzítésre kerülnek
2. Megfigyelő videográfia
 - Az alanyokat természetes közegükben veszik filmre(rejtett kamera, nem tolokodó, de etikus-e?)
 - Pl. új-zélandi kutatás, vásárlókat arra kérnek, hogy a baseballsapkájukba rejtett kamerával rögzítsék a megfigyelhető vásárlási szokásokat
3. Autovideográfia
 - Pl. Sunderland: főiskolásoknak ad kamerát hogy rögzítsék a bulik alatt az italozási szokásaikat
4. Kollaboratív videográfia: a kutatók és az alanyok együttesen alakítják ki a kutatási folyamatot
5. Retrospektív videográfia
 - Pl. Rook: házi videókat gyűjtött a karácsonyról

Videográfia

Feladat:

„Terepgyakorlat”

Nem résztvevő megfigyelés nyilvános térben

- Menj egy számodra érdekes nyilvános helyre! (*vendéglátó egység, közlekedési csomópont, buszmegálló, park stb.*)
- Végezz megfigyelést és készíts róla feljegyzést!
 - Mozgások, interakciók, térbeli sajátosságok, emberek, viselkedések, hangok és vizuális látvány stb.

Kutatásmódszertani segédlet

6. Kvalitatív Adatelemzés

Feladat

- **10-20 (élet)cél megfogalmazása (pl. azt szeretném elérni, hogy...)**
 - **Lényeg megragadása egy-egy kulcsszóval**
 - **Kulcsszavak rendezése, csoportosítása**
 - Alternatív csoportosítások?
 - **Mi látszik a kialakított kategóriákból? Van-e valami, ami kirajzolódik?**
 - Értelmezés
 - Hiány?

„Eredeti” feladat (Angela Duckworth: Grit)

6.1. Tematikus elemzés

Tematikus elemzés mint „elméletfüggetlen” elemzési technika

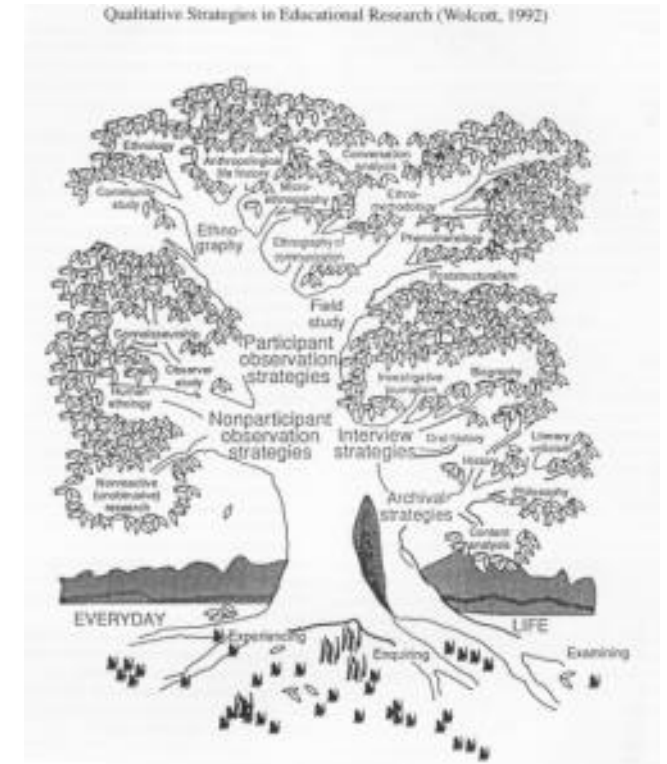
- **Általános**
 - ‘a kvalitatív elemzés alapvető módszere’
 - témák, vagy mintázatok keresése, amelyek az általunk gyűjtött/összeállított adatkészletben előfordulnak
- **Rendszerezett**
 - rendezett és logikus megközelítés a kvalitatív adatok elemzéséhez
- **Rugalmas és nem kötődik egyik tudományfilozófiai iskolához sem**
 - egyaránt használható objektivista és szubjektivista álláspontból
 - lehet deduktív vagy induktív
 - deduktív megközelítés: a témák egy létező elmélethez kötődnek
 - induktív megközelítés: a témák az adatokból rajzolódnak ki

Tematikus elemzés alkalmazási lehetőségei

- 1. nagy mennyiségű kvalitatív adat feldolgozása és áttekintése;**
- 2. különböző átiratokból származó adatelemek integrálása;**
- 3. kulcstémák és minták azonosítása;**
- 4. tematikus leírás; és/vagy**
- 5. magyarázatok és elméletek kialakítása és tesztelése;**
- 6. eredményekkel kapcsolatos konklúziók megfogalmazása és igazolása (verifikálása).**

Elemzési folyamat lépései

1. Adatokkal való „ismerkedés”
2. Kódolás
3. Témakeresés
4. Témák áttekintése
5. Témák finomítása
6. Eredmények ismertetése, írás

<http://thepsychologist.bps.org.uk/volume-26/edition-2/methods-teaching-thematic-analysis>

F A M I L
F A M I L
F A M I L
F A M I L
F A M I L

Adatokkal való „ismerkedés”

- **elmerülés az adatokban, amely aztán az egész kutatási folyamatban folytatódik**
 - elolvasni, majd újraolvasni az adatokat az elemzés során
 - jelentések, visszatérő témák és minták keresése
- **az adatok átírása, begépelése segíti az „ismerkedési folyamatot”**
 - összefoglalók, saját használatra készített emlékeztetők vagy kutatási naplóbejegyzések készítése, amelyek segítik az elemzést

Adatok kódolása

- **Egy kód lehet egyetlen szó vagy egy rövid kifejezés (lehetséges, hogy rövidítést használunk)**
 - az adatok kódolt részét adategységnek nevezzük
 - egy **adategység** egy pár szótól egy teljes bekezdésig terjedhet
 - egyes adategységek átfedhetnek egymással; ugyanakkor előfordulhat, hogy egy egységhez több kódot rendelünk
- **Kódolás: hasonló jelentéssel bíró adatok csoportosítása**
 - egy adott tételben (átirat/dokumentum) minden adategységet „felcímkezünk” ...
 - ...egy kóddal, amely összefoglalja és kifejezi a szövegrész jelentését

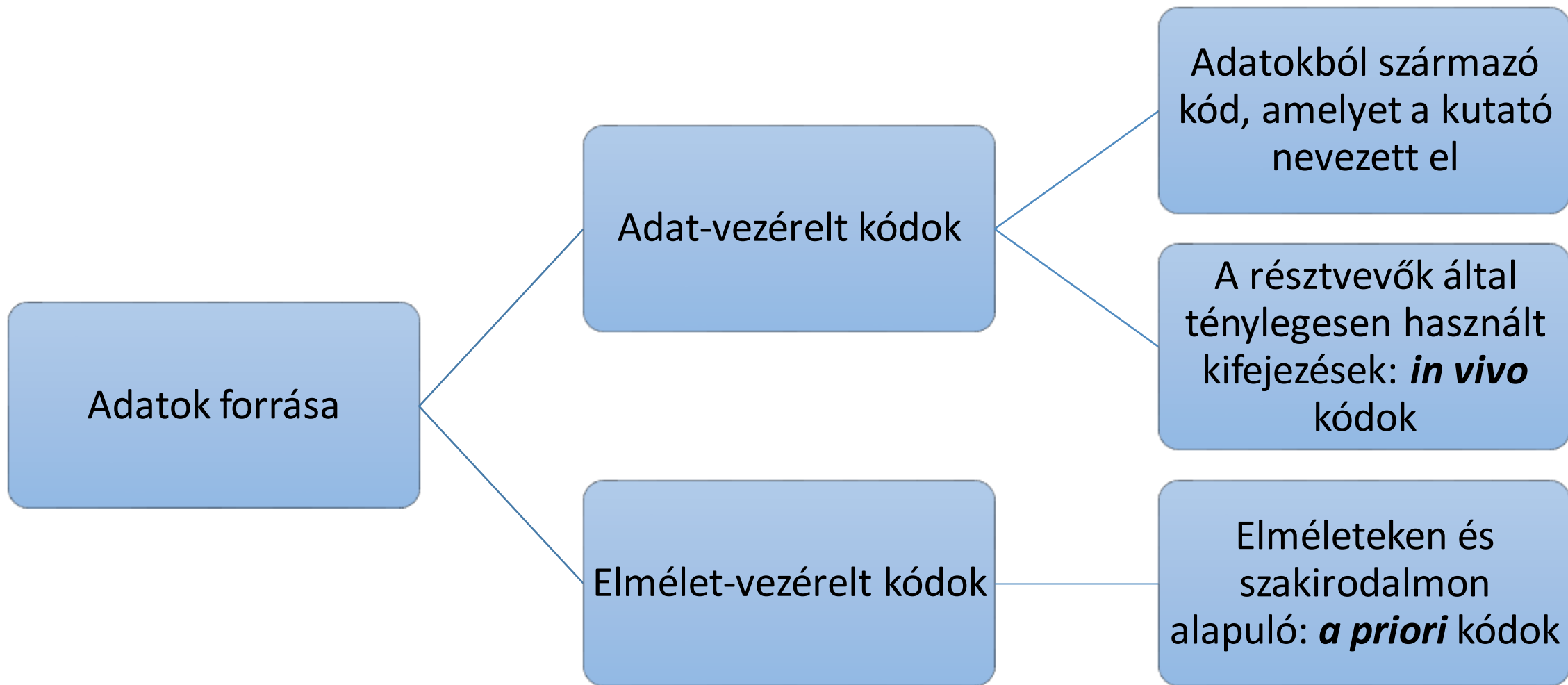
Adatok kódolása

Két kérdés

1. **Az adataim mekkora részét kell bekódolnom – mindet vagy csak egyes részeket?**
2. **Honnan „kapom” a kódjaimat?**

Válasz: attól függ...

- a kutatói megközelítéstől & kutatási kérdéstől:
 - induktív: elképzelhető, hogy mindent be kell kódolni
 - deduktív: előzetesen létező kódok alkalmazása az adatokra

„Ha a **kódok** a **téglák** és cserepek egy családi ház építésénél, akkor a **témák** jelentik a **falakat** és tetőszerkezet **elemeit**.

A témák keresése kicsit olyan mintha a kódjainkat rendeznénk kódokba, hogy az az adatok között hasonlóságokat találjunk.”

Clark & Bloom, 2013: [link](#)

Témák és témakapcsolatok keresése

1. A további elemzéshez eldönteni, hogy milyen témákat használunk:

- Melyek a kulcsfogalmak ezekben a kódokban?
- *Látszólag* mely elemek térnek vissza ezekben a kódokban?
- *Látszólag* mely kódok vannak kapcsolatban?

2. Témák és a témák közötti kapcsolatok kezdeti felvázolása:

- Mi a lényege az egyes felmerülő témáknak?
- Hogyan kapcsolódhatnak egymáshoz témák?
- Mely témák látszanak a fő-témáknak (és melyek altémáknak)?
- Van esetleg egy mindent átfogó téma?

Témák és témakapcsolatok keresése

3. Témák és témák közötti kapcsolatok felülvizsgálata:

- Mennyire jól képezi le ez a kezdeti tematikus térkép a témák közötti kapcsolatokat?
- Milyen témák nem illenek bele a felvázolt tematikus modellbe?
- Milyen témákat kell finomítani, megszüntetni vagy esetleg bevezetni?
- Hogyan alakíthatjuk át úgy a tematikus modellt, hogy jobban, pontosabban képezze le az adatokat?

Témák finomítása és feltételezések tesztelése

- **Egy jól strukturált analitikai keret létrehozása, amelyet az adatok elemzéséhez használhatunk majd**
 - a témáknak egy koherens készletet kell alkotniuk
 - a kódolt adategységek átrendezése a releváns témák vagy altémák mentén
- **Értékelés**
 - vajon a bekódolt adatoknak van értelme, értelmesen kapcsolódnak egymáshoz az adott témán belül &
 - vajon az egyes témák értelmesen kapcsolódnak egymáshoz?

Refinement

Best solution
is missed

[Optimizely Blog](#)

Témák finomítása és feltételezések tesztelése

- **Tesztelhető feltételezések megfogalmazása**
 - szükség van a tesztelésükre, hogy kijelenthessük ténylegesen létező tematikai kapcsolatról van-e szó
 - keressünk negatív eseteket: lehetőséget teremtenek, hogy finomítsuk az eredmények értelmezését és újabb esetek/csoportok felé irányíthatják a kutatást

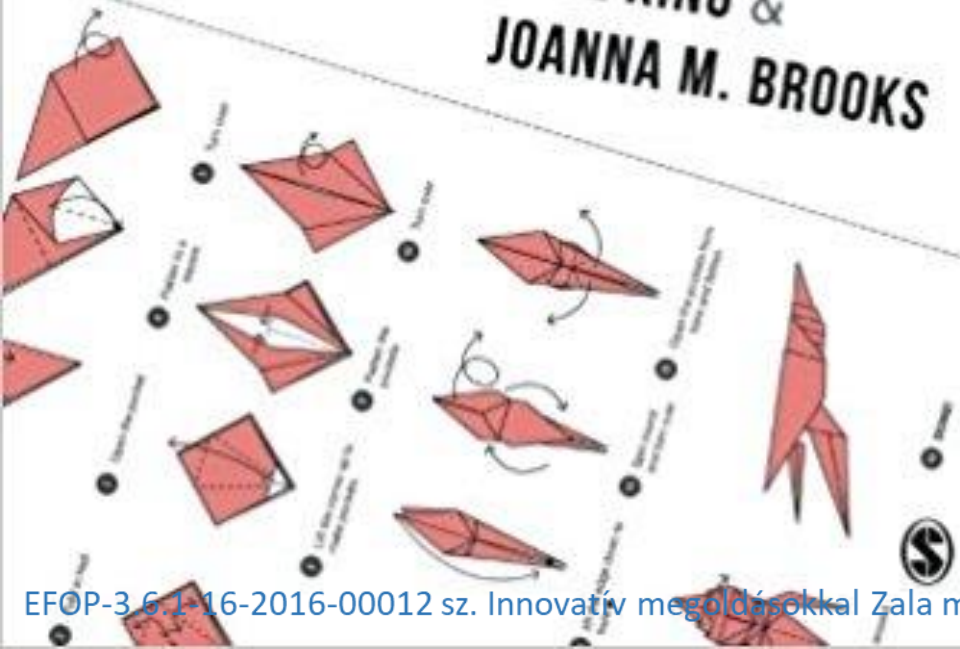
6.2. Sablon elemzés **(Template analysis)**

TEMPLATE ANALYSIS

for BUSINESS and MANAGEMENT STUDENTS

NIGEL KING &
JOANNA M. BROOKS

Tematikus & Sablon elemzés

- **Hasonlóságok**
 - független elemzési technikák
 - mind objektivista, mind szubjektivista (vagy induktív/deduktív) álláspontból kiindulva használhatók
 - kezdeti lépések nagyon hasonlóak

Tematikus & Sablon elemzés

- **Különbségek**

- a kutató **sablont** alkalmaz a kódoláshoz

- **Kódolási sablon**

- központi elemzési eszköz (kódok és témák hierarchikus rendszere)
- az adatok egy részének a bekódolásával kezdődik, amelyet a sablon kialakításához használunk majd
- ahogy az adatgyűjtés előrehalad úgy maga a sablon is változhat

- 1 CONTEXTUAL FACTORS
 - 1.1 Reasons for campaign
 - 1.2 Environment
 - 1.2.1 *Political*
 - 1.2.2 *Economic*
 - 1.2.3 *Socio-cultural*
 - 1.2.4 *Technological*
 - 1.2.5 *Legal*
 - 1.3 Nature of the product
 - 1.3.1 *Cost*
 - 1.3.2 *Features*
 - 1.3.3 *Target groups*
- 2 NATURE OF THE CAMPAIGN
 - 2.1 Media
 - 2.2 Coverage
- 3 AWARENESS BY TARGET GROUPS AND OTHERS
 - 3.1 Those in target groups
 - 3.2 Others

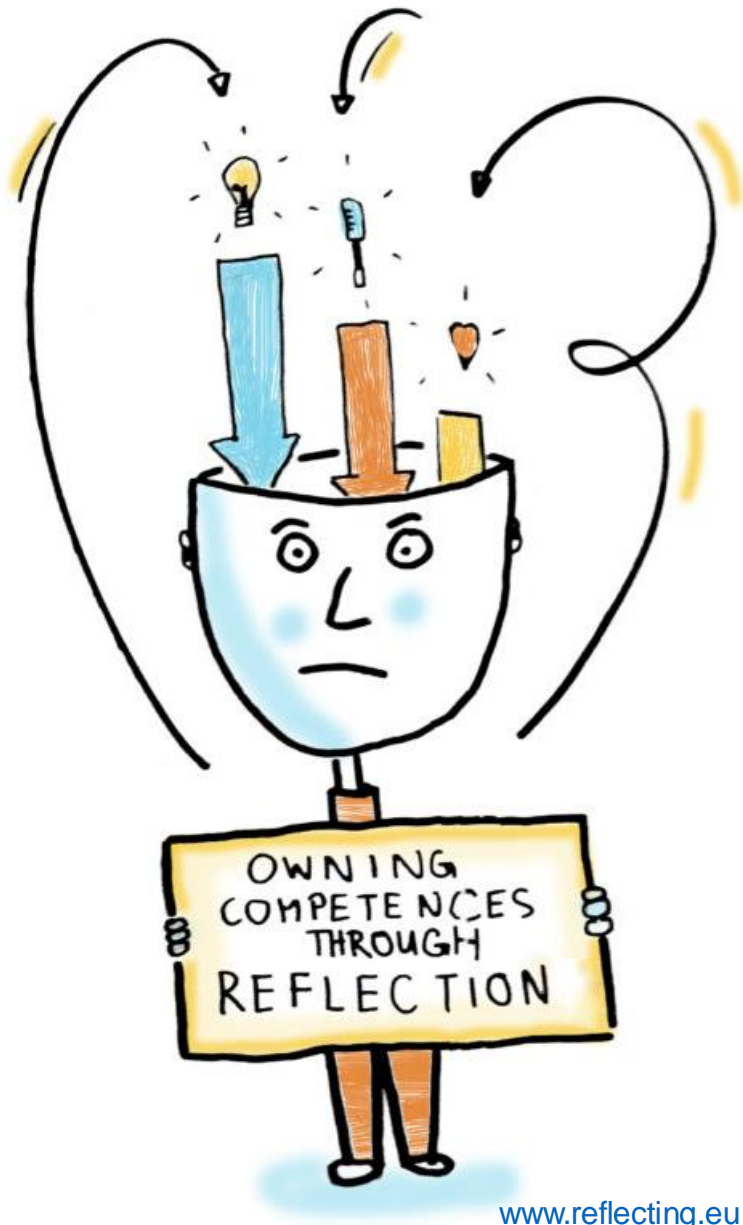
A sablon átrendezésének módjai

1. **egy új kód beillesztése a hierarchiába;**
2. **egy kód törlése;**
3. **kódok összefésülése;**
4. **a kódokhoz/témákhoz kapcsolódó csoportosítás megváltoztatása**
 - pl. egyes témákat „előléptetünk” (magasabb szintre kerülnek), míg más témákat „lefokozunk”
5. **a kód kiterjedésének megváltoztatása (mit, milyen kifejezéseket fed le az adott kód)**

Fontos!

- a kódok megváltoztatása magával vonhatja azt is, hogy más kapcsolatban lévő kódokat is módosítanunk kell

- 1 PERCEIVING THE NEED FOR THE CAMPAIGN
 - 1.1 Market changes
 - 1.1.1 *Globalisation*
 - 1.1.2 *Competition*
 - 1.1.3 *Segmentation*
 - 1.1.4 *Technological convergence*
 - 1.1.5 *Compliance*
 - 1.2 Product promotion
 - 1.2.1 *Product awareness*
 - 1.2.2 *Product differentiation*
 - 1.2.3 *Product upgrades*
- 2 EVALUATING MEDIA
 - 2.1 Social media
 - 2.2 Television
 - 2.3 Radio
 - 2.4 Newspapers
- 3 EXPLORING COVERAGE
 - 3.1 National
 - 3.2 Regional/Local
 - 3.3 Market segments

www.reflecting.eu

Reflexió

- **Felmerült-e olyan fontosnak tűnő téma, amit nem fedett le a sablonunk?**
 - Változtatnánk a sablonunkon? Ha igen, miért és hogyan?
- **Melyik kódolási folyamat tetszett jobban?**
 - A tematikus vagy a sablonelemzés?
 - Miért?

Kutatásmódszertani segédlet

6.3. Kutatások elmélyítése kvalitatív eljárásokkal

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Elakadások a kvantitatív módszerekben

Nehezen vagy nem értelmezhető összefüggések

- A kvantitatív adatelemzés vezethet olyan eredményre, amelynek az értelmezése komoly kihívást jelent
- Például egy konkrét kutatásban a korrelációszámítás kimutatott néhány szignifikáns összefüggést:
 - azok a tanárok, akik óráikon gyakrabban használnak csoportmunkát, kevésbé élvezik az óráikat ($r=-0,401$ $p<0,05$) és diákjaik is többet unatkoznak ($r=0,488$ $p<0,01$) és szoronganak ($r=0,373$ $p<0,05$)

Ez ellentmond a csoportmunka alkalmazásának céljairól és hasznáról alkotott feltételezésekkel? Hogy lehet ez? Mit jelent ez? Valós lehet?

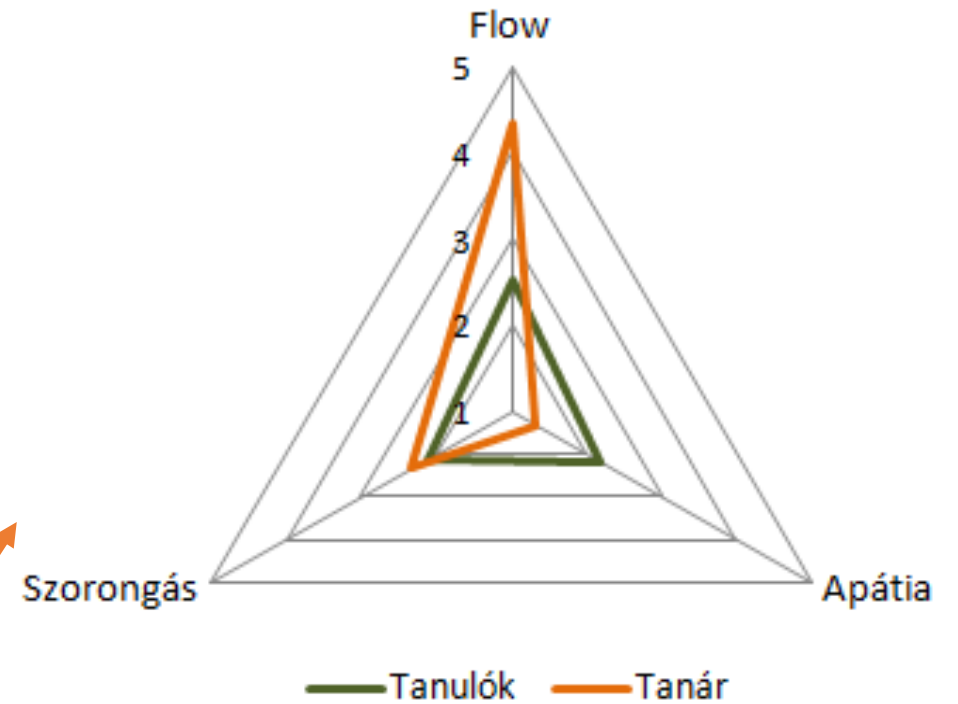
- A számok felhívják a figyelmet egy problémára, érdekességre vagy éppen (adatrögzítési, számítási, stb.) hibára, DE magyarázattal nem szolgálnak
- Más módszerrel, mélyebb elemzéssel kaphatunk választ

Ellentmondásosak az eredmények

- **Az adatok ellentmondásosak lehetnek különösen, ha**
 - több érintettől,
 - más nézőpontokból,
 - más szempontok szerint,
 - ugyanazoktól az alanyoktól eltérő időpillanatokban is

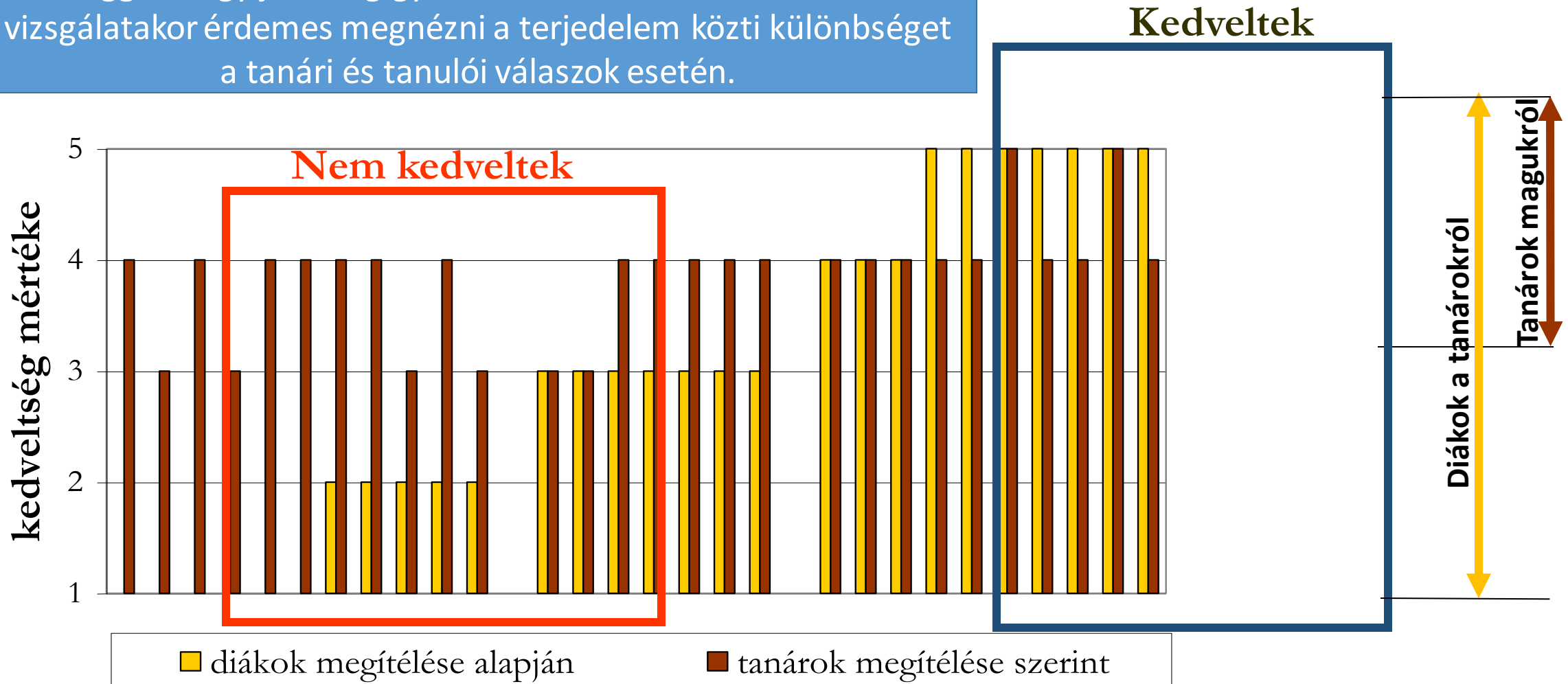
Gyűjtünk adatokat a vizsgált jelenségről

- Például egy konkrét kutatásban a vizsgált tanórák élvezetes-unalmas-szorongató voltát a tanár és a diákok igen eltérően ítélték meg

Létező különbségeket elmosó eredmények

A megkérdezettek körétől, személyes érintettségétől, céljaitól, stb. függően egy jelenség gyökeresen eltérőnek tűnhet. Az ábra vizsgálatokor érdemes megnézni a terjedelem közti különbséget a tanári és tanulói válaszok esetén.

Problémák okainak azonosítása

A fent bemutatott értelmezési nehézségek számos okra vezethetők vissza.

Például:

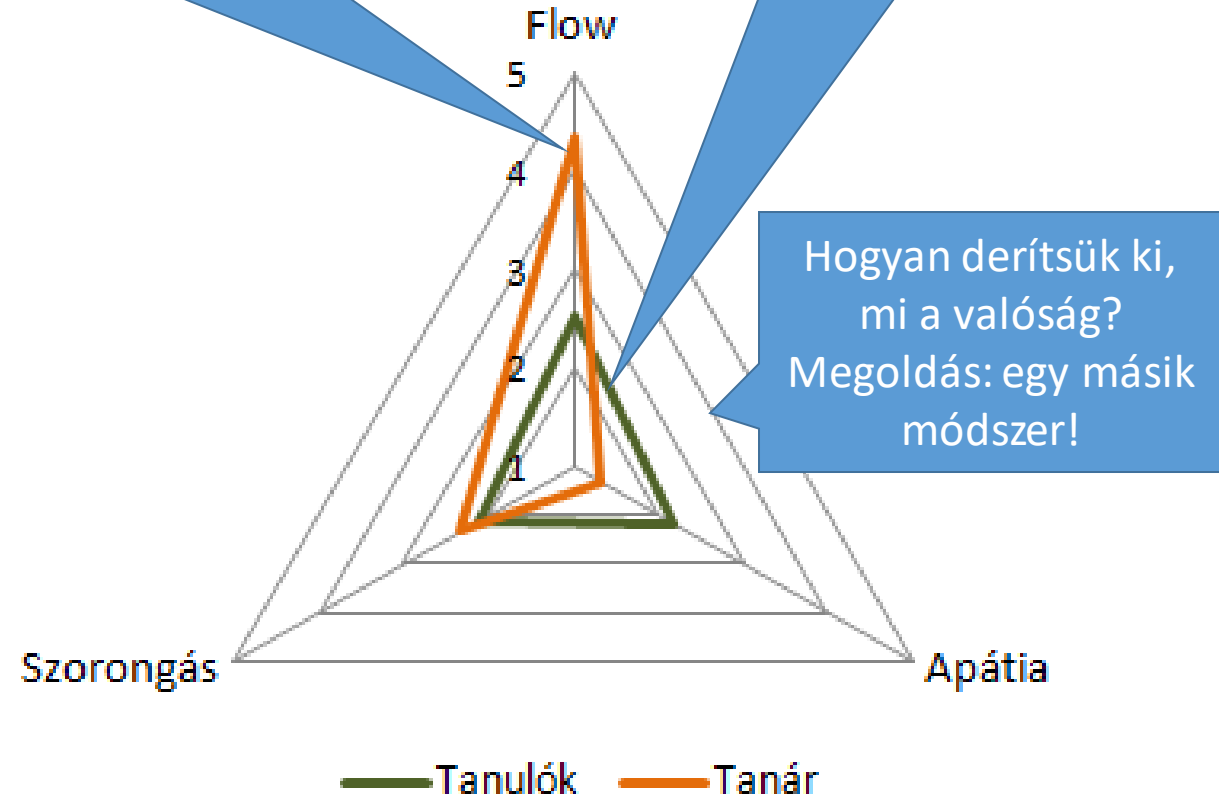
- Homlokzatóvás
 - Anonimitás és azonosíthatóság (ennek következtében elvárásoknak megfelelő válaszadás) problémája
- Nehezen mérhető, látens elemek szerepe
 - Attitűd \neq viselkedés
 - Érzelmek
 - Tudatossá nem vált elemek hatása
 - Elhárítások, én-védő mechanizmusok hatása
 - Adatgyűjtési, módszertani hibák
 - ...
- A jelenség teljesen másként épül fel, mint ahogy a kutató modellezte
- ...

Homlokzatóvás

- **Elvárásoknak megfelelő válaszadás**
 - A kutatónak, a helyzetnek
 - A vizsgált jelenséggel kapcsolatban feltételezett ideáknak, elvárásoknak
 - A válaszadó saját elképzeléseinek
 - Félelem a megítéléstől
 - ...
- **Önmagunk valóságosnál pozitívabb színben való feltüntetése a válaszadási helyzetben**
- **Vállalhatatlannak érzett elemek elhallgatása, leplezése**

„Egy tanár nem mondhatja, hogy egyáltalán nem élvezi, sőt unja a saját óráit! Mit üzenne azzal magáról?” Ha a kérdőív nem anonim, beindítja a homlokzatóvást.

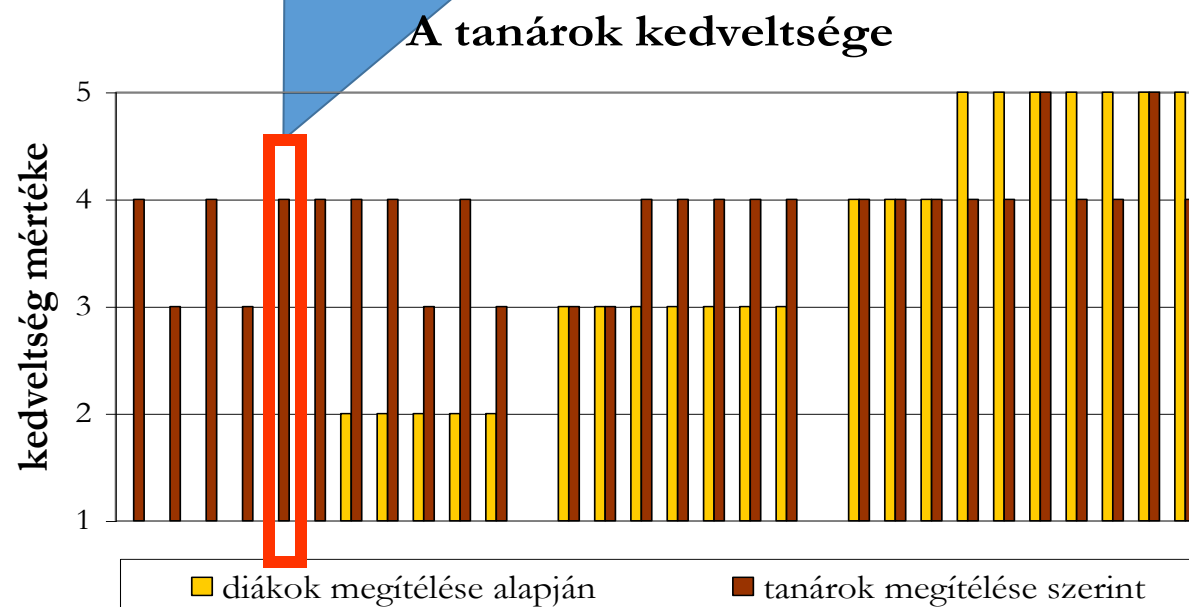
A diákok anonim kérdőívben bátrabban bírálják az órák örömteliségét. Nincs rajtuk homlokzatóvást kiváltó nyomás.

Elhárítások, én-védelem

- Az adatok esetenként nem azért nem tükrözik a valóságot, mert a válaszadó igyekszik az elvárásoknak megfelelő választ adni, hanem
- mert a valósággal való szembesülés olyan súlyosan érintené, hogy elkerüli ezt elhárítások és én-védő mechanizmusok segítségével
- és így közvetíteni sem tudja a valóságot, csak saját torz képét a vizsgált jelenségről.

Konkrét kutatásban a diákok által egyik legkevésbé kedvelt tanár úgy ítélte meg, hogy őt a tanulók meglehetősen kedvelik.

Hogyan deríthetnénk ki, hogy elhárításról (valóban így gondolja) vagy csak homlokzatóvásról (szebbnek akar látszani) van szó?

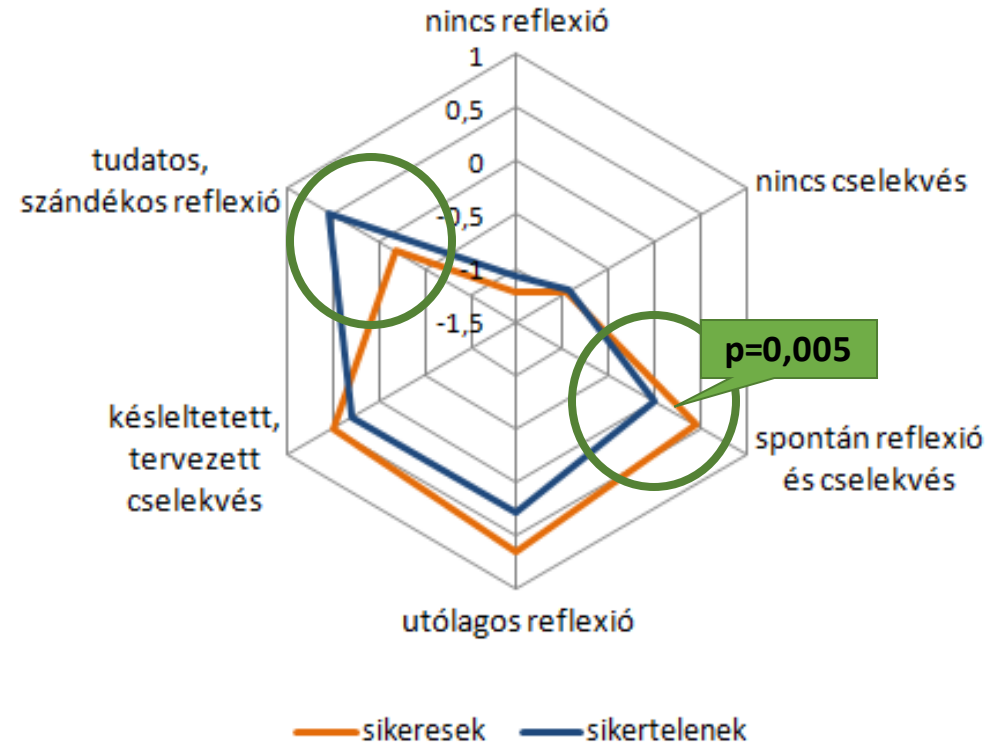
Egy másik módszert kell alkalmaznunk. Például interjút!

Hibásan modellezett jelenség

H: Az élményeiket tudatosan is feldolgozó, értelmező tanárok sikeresebbek

Egy jelenség vizsgálata közben az adatok kvantitatív elemzése során kiderülhet, hogy a kutató koncepciója, modellje a vizsgált jelenségről hibás.

Az adatok megmutatják ezt, de magyarázattal nem szolgálnak.

A spontán, azonnal, helyben reflektáló tanárok sikeresebbek

Az élményeiket tudatosan, szándékosan is reflektáló, értelmező tanárok kevésbé sikeresek

6.3.1. Verbalitáson alapuló eljárások

Kvalitatív eljárások alkalmazásának...

...előnyei

Találkozás, kapcsolat az alanyokkal (módszertől függően)

Elmélyült, tartalmi információ

Ellentmondások feloldhatók

Validálhatja a koncepciót, a megállapításokat

Fejlesztő tevékenységet készíthet elő

...feltételei

Többszöri/folyamatos kontaktus (módszertől függően)

Idő-, munka és türelem szükséglet

Spekuláció elkerülése

Kutatói bevonódás, aktivitás

Kutatói kompetencia határok kijelölése

Képek, kiemelten a szóképek jelentősége

- **A tudattalan közlésformája a kép**
- **Tudat és tudattalan közti információáramlás képek, szimbólumok útján történik**
- **Nincs jó válasz → kognitív kontroll lehetősége csökken → homlokzatóvás igénye csökken**
- **Felszínre kerülnek már régóta kifejezésre, „kimondásra” váró elemek**
- **Felszínre kerülnek még tudattalan – pl. érzelmi – elemek**
- **Vizsgálati módszere lehet pl. a metafora, a mese**

Metafora alkalmazásának céljai, előnyei

- **Nehezen verbalizálható és tudatosítható tartalmak előhívása, feltárása metaforaszerű képalkotással**
- **Bonyolult érzelmi és kognitív elemeket is tartalmazó struktúrák feltárása**
- **Rávilágíthat elakadásokra, kapcsolati jellemzőkre, belső küzdelmekre...**
- **Időnként újra felvehető, ezért változás követésére is alkalmas**
- **Segítségével bármilyen téma vizsgálható**

Metafora alkalmazása, elemzése

Lépései:

1. „...olyan, mint..., mert...”
2. Elemzés

VAGY

1. Kép/kártya kiválasztása és a választás indoklása
2. Elemzés

Elemzési szempontok:

- Felszíni jegyek: hangzás, általános jelentés
- **Jelentés, üzenet szintje: gyakoriság, szokványosság-eredetiség, az alkotó egyéni értelmezése, jelentésadása**
- Időt hagyni a tényleges megértéshez!
- Pszichologizálni tilos! (Kivéve pszichológusoknak 😊)

- „A diák olyan, mint a palánta, mert óvni, gondozni, metszeni kell.”

Konvencionális,
gyakori
diákmetafora

Egyedi
diákmetafora

- „A diák olyan, mint a csoki, mert olyan sokféle van, hogy nem lehet megenni.”

- „A diák olyan, mint a pióca,
mert valóságos, frissítő gyógykezelést adnak minden nap!”

A konvencionális
jelentést jelentősen
módosító egyéni
magyarázat

Ezért nagyon fontos,
hogy legyen
magyarázat!

- „A diákok olyanok, mint a réten a fűszálak,
mert lehetetlen őket egyforma hosszúságúra nyírni.”

Rávilágít a tanár
nehézségeire: ez esetben
gondot okoz számára a
tanulói sokszínűség kezelése

Egy tanár másfél éves különbséggel adott metaforái:

- „A diákok olyanok, mint egy méhkas, mert folyton duruzsolnak.”
- „A diákok olyanok, mint a hangyaboly, mert nem képesek nyugton maradni.”

Egyfelől az eltelt időben meg nem oldott fegyelmezési nehézségekről tanúskodik

Másfelől hangsúlyozzák a rendezetlenséget, összevisszaságot. De ki látja a hangyabolyt, méhkast ilyennek? Az, aki messziről figyel és nem érti/ismeri működését. Ebben a konkrét esetben a tanár-diák kapcsolat kialakításának nehézségeire hívták fel a figyelmet a metaforák.

- „Tanárnak lenni olyan, mint tervezőnek lenni, mert ha jól megtervez mindent, akkor az óra jól sikerül.”

Pályakezdő tanár
diákmetaforája

- „Tanárnak lenni olyan, mint kötéláncosnak lenni, mert az egyensúlyt sok tényező figyelembe vételével kell megtalálni és megtartani.”

Gyakorlott tanár
diákmetaforája

Interjú sajátosságok

- **Önálló és kiegészítő (és terápiás) módszer egyszerre**
- **„A történetek a megismerés útjai, mert kiderül belőlük, hogy az emberek hogyan értelmezik a dolgokat.”**
- **Segít tisztázni a felmerülő kérdéseket, ellentmondásokat**
- **A szubjektív élmények felkutatásának módszere**

- **Többszöri beszélgetés segít a belső következetesség vizsgálatában**
- **Nem cél az általánosítás**

Az interjú sajátosságai

- **Beszélgetési/kommunikációs stílus az elmélyüléshez**
 - Rogersi visszatükröző beszélgetés
 - Saját előfeltevéseinktől és ítéleteinktől mentesen kérdezzük vissza az elhangzottakra, hogy azokat értelmezze, elmélyítse az alany
 - Erőszakmentes kommunikáció (Marshall B. Rosenberg, 2001)
 - Segít az elfogadó légkör és a tévedések megtorlatlan kifejtési lehetősége
- **Megfigyelendő**
 - Reakció idő
 - Túl hosszú reakcióidő jelzi, hogy az alany még nem gondolkodott a témán / nem tudatosította érzéseit, gondolatait / az elvárásoknak megfelelő választ akar adni
 - Mentakommunikáció
 - Megerősíti a verbális kommunikációt vagy cáfolja? (Érdemes jegyzetelni!)
 - Fagyott témák, visszatérő témák, elhárított témák
 - Az alany számára valamilyen szempontból lényeges elemek
- **Vigyázat: ne alakuljon ki „mi” kapcsolat, maradjon a fókus az alanyon!**

Interjúk elemzése

- **Az interjú elemzés célja lehet az egyén mélyebb megismerése és/vagy csoportok megismerése a kutatási témával kapcsolatban**
 - Az egyéni megismerést segíti, ha vannak más típusú, más érintettektől származó adatok vagy más időpillanatban gyűjtött adatok is, amelyekkel összevethetők az interjúból származó adatok
- **Az ún. belesüppedési fázis szükséges a szövegek megértéséhez**
 - Az összefüggések felismeréséhez többszöri olvasás/hallgatás és sok idő kell!

Interjúszövegek elemzése (Schleicher, 2007)

1. Tartalmilag hű, könnyen olvasható szöveg létrehozása (szó szerinti vagy javított átirat)

2. A legelterjedtebb interjúelemzési módok:

- Kondenzáció (sűrítés): az interjút a saját szavainkkal röviden összefoglaljuk.
- Kategorizáció (csoportosítás): a szöveg egyes részeit a kutatási kérdés különböző szempontjai szerint csoportosítjuk (pl. pozitív-negatív hozzáállás, különböző élethelyzetek, aktív-passzív igék, stb.) hasonlóságokat és eltéréseket keresünk.
- Narratívaalkotás (elbeszélés): az interjú szövege egy kerek történet, hősökkel, barátokkal, ellenségekkel.
- Interpretáció (értelmezés): az elmondottak mögötti mélyebb, bővebb, sokszor tudattalan értelmét keressük.
- Ad hoc (eseti) elemzés: a leggyakoribb mód, amikor a fenti eljárások közül többet is alkalmazunk a kutatási cél és a szöveg függvényében.
- Szövegelemző szoftverek: Nvivo, Textplore, ATLAS.ti, Ethnograph, NUDIST, ill. kvantitatív elemzésre pl. SPSS.

6.3.2. Vizualitáson alapuló elemzés

Gondolat-térképek alkalmazásának céljai

- **Nehezen megközelíthető, bonyolult – elsősorban – kognitív struktúrák elemeinek és kapcsolatrendszerének grafikus feltárása**
- **Különösen indokolt, ha az elemek struktúrájának jelentőséget tulajdonítunk**
- **Alkalmazható önállóan vagy már azonosított problémával kapcsolatban**
- **Ismételten felvehető, változásérzékeny**

Gondolat-térkép készítésének lépései

1. Téma kijelölése

(Vigyázat, az instrukció megvezetheti, befolyásolhatja a rajzoló!

2. **Gyűjtse össze a szerinte témához kapcsolódó fogalmakat!**

(Speciális esetben a rendezendő fogalmak előre megadhatók)

3. **Jelölje a fogalmak viszonyait – alá-fölé rendeltséget, rész-egész viszonyt, logikai kapcsolatát**

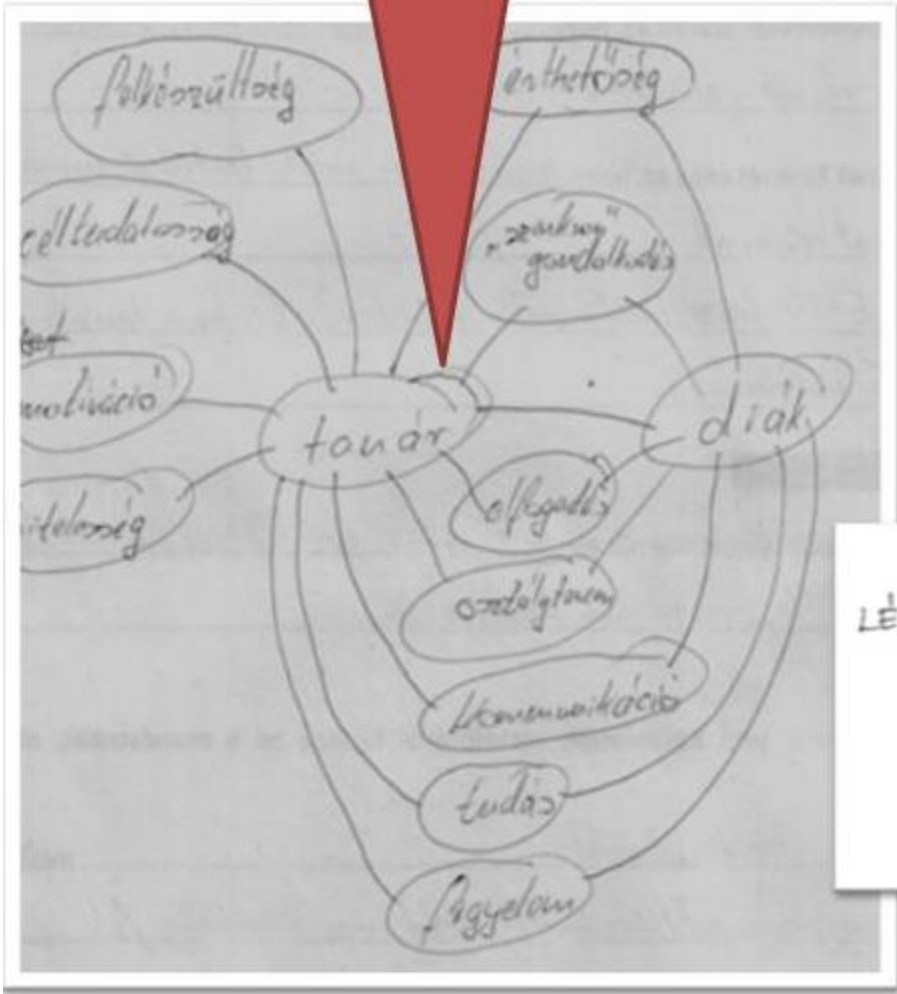
4. **Kommentálja hangosan!**

(A kommentárokat érdemes rögzíteni)

Gondolat-térképek elemzési szempontjai

- **Vannak-e kiemelt elemek, ún. főfogalmak?**
 - Vizuálisan kiemelt?
 - Nagy számú kapcsolata miatt kiemelt?
- **Mely elemek rendelkeznek a legnagyobb számú kapcsolattal?**
- **Vannak-e perifériális elemek?**
- **Az elemek közötti kapcsolatoknak rendezettsége?**
 - Vannak-e kategóriák?
 - Milyen logikai kapocs tartja össze a kategóriákat?
- **Milyen további kérdéseket vet fel?**

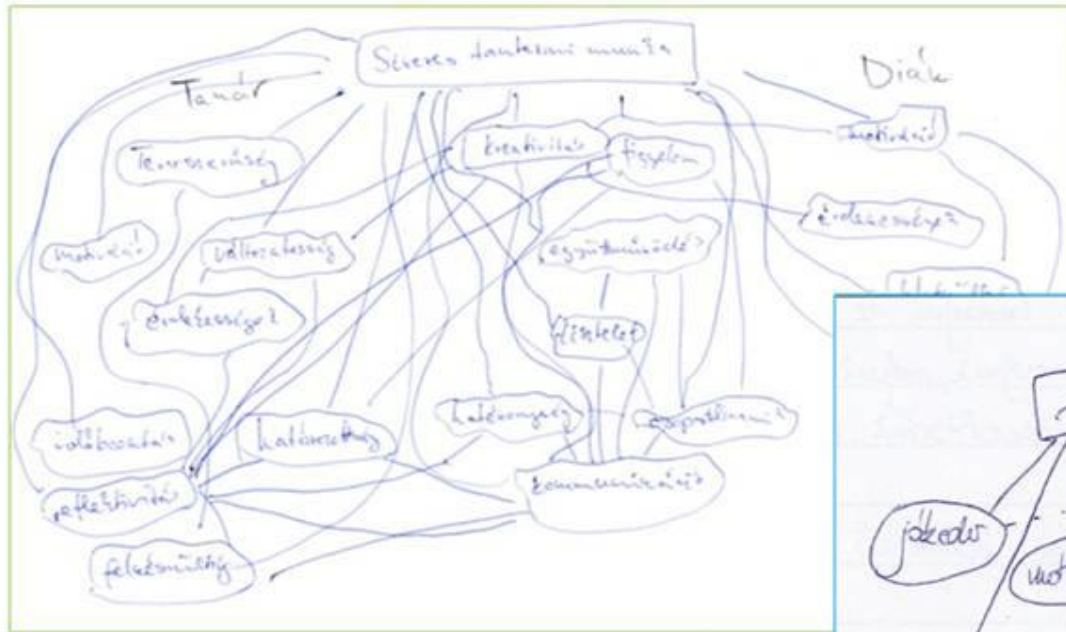
Főfogalom nagy számú kapcsolatai miatt

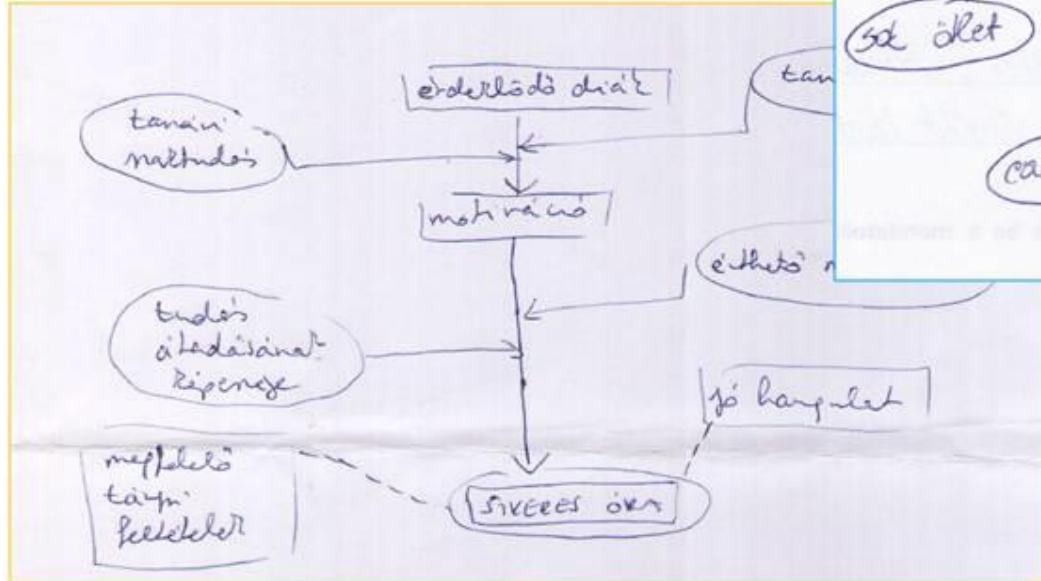
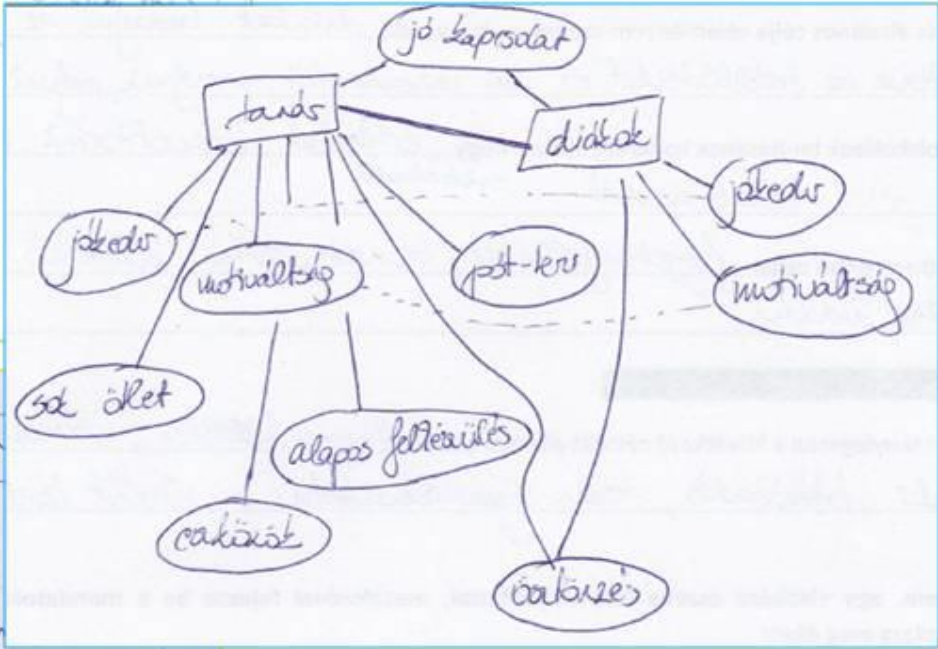
Főfogalom vizuális kiemelés és nagy számú kapcsolatok miatt

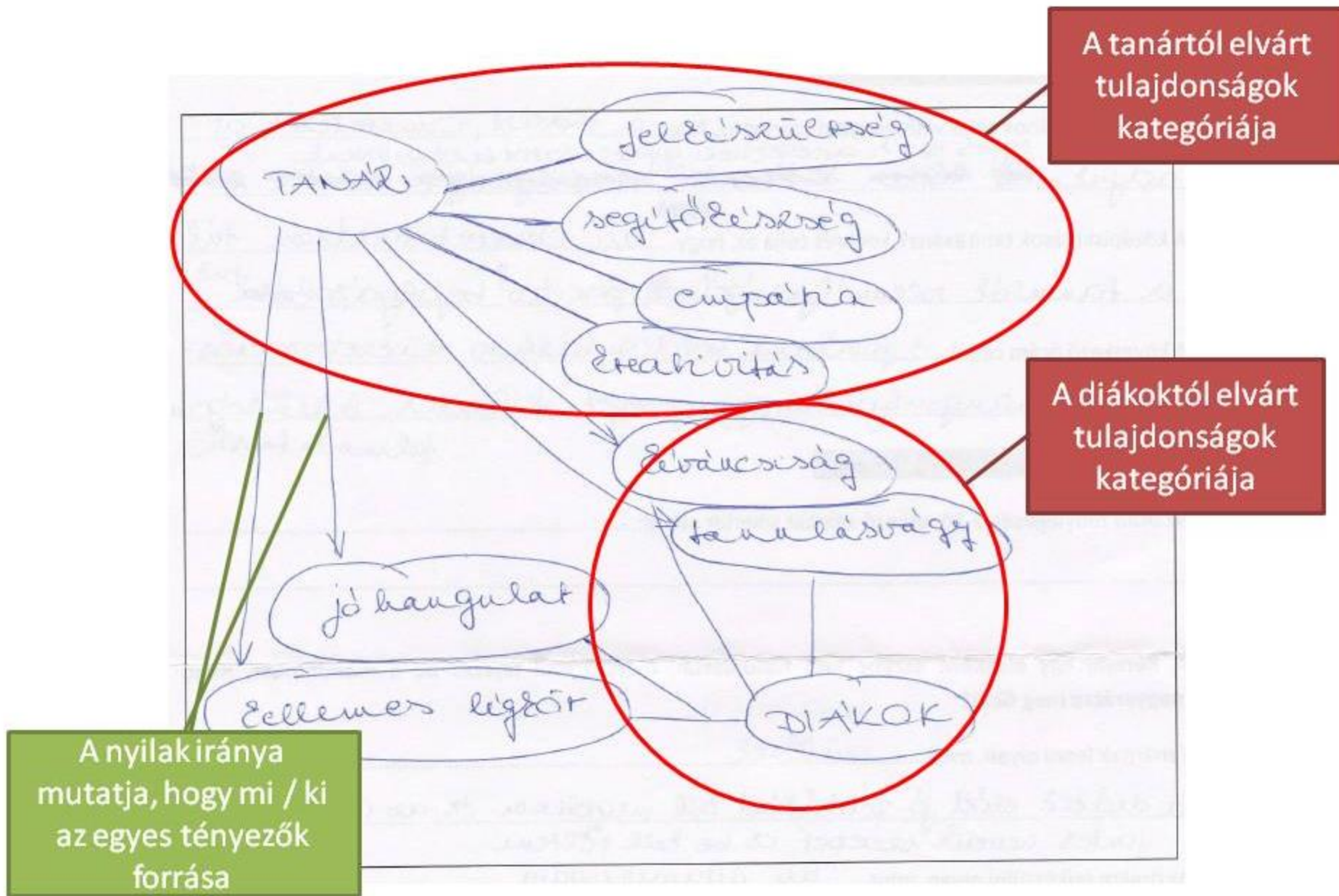

A rendezettség különböző fokai

(Jövő)képrajzolás célja és alkalmazása

- Vágyak, célok és ezen keresztül motiváció, hajtóerő megismerése, azonosítása
- Cselekvési tervek megalapozása

Rajzkészítés lépései:

1. Téma, szabályok ismertetése, rajzeszközök, papír kikészítése
2. Néhány perc elmélkedés vagy imagináció
3. Rajzolás
4. Az elemzést a rajzoló maga végzi kutatói kérdések segítségével

Fontos, hogy nyitott kérdéseket alkalmazzunk megállapítások helyett!

Elemzési szempontok

- **Miben tér el a rajzon ábrázolt jövő a jelentőitől?**
 - Mi akadályoz abban, hogy az elképzelésed szerint dolgozz most?
 - Mire lenne szükséged ahhoz, hogy közelebb juss az elképzeltetekhez?
- **Honnan táplálkozik az elképzelés?**
 - Láttál ilyet, hallottál róla, részed volt benne?
- **Meglepte-e valami a rajzolót és az elemzést segítő személyt?**
- **Domináns, szokatlan képi elemek**
- **Figurák és tárgyak**
 - Méret, kidolgozottság, különbségek, viszonyok a figurák között
 - Tipikus, a konkrét rajzról mégis hiányzó elemek
- **Az elemzés célja, hogy az alany minél inkább megértse és megmagyarázza a feltárt elemeket**
- **(Nem cél az általánosítás!)**
- **Az alábbi diák példát mutatnak a kérdezési technikára**

RAJT

Kutató: Mit emelnél ki a rajzoddal kapcsolatban?

Alany: Hogy minden technikai feltétel és szép zöld környezet biztosított!

Kutató: Miért fontos ez?

Alany: Mert minden diák a neki megfelelő módon tanulhat.

Kutató: Tudnád kezelni ezt a sokféleséget?

CÉL 1. Alany: Még csak ötleteim vannak, de nagyon szeretném megoldani.

CÉL 2. Alany: Igen!

Kutató: Lehet egy hosszú távú cél számodra, hogy az empátikus készségedet fejlesszük?

Alany: A barátaim szerint nem mindig...

Kutató: Könnyen megértesz másokat?

Alany: Csak akkor tudom segíteni a fejlődésüket...

Kutató: Mi a szerepe egymás megértésének?

Alany: Adó-vevők, hogy jól értsék egymást!

Kutató: Mit jelentenek a csillagok a szereplők feje felett?

RAJT
Kutató: Miről szeretnél
elsőként beszélni ?

CÉL
Alany: Igen.

Kutató: Szeretnél ehhez
módszereket, ötleteket
gyűjteni?

Alany: Még
nem tudom.

Alany: Mindenkinek
lenne tablet-je.

Kutató: El tudod érni, hogy
figyeljenek?

Kutató: Ezeket emeltek
ki legerősebben?

Alany: Figyelnek és
élvezik az órát. Ezzel
aztán gyorsan meg is
tanulják, amit kell.

Alany: Igen, szeretem, ha
lépést tart az oktatás a
technikai fejlődéssel.

Kutató: Mi a diákok
szerepe ?

Kutató: Egyéb elemet a
környezetben nem
hangsúlyoztál. Miért?

Alany: Így láttam...
Talán, mert a tanár a
központi figura...

Alany: Szerintem a tanár
személye a lényeg. A helyszín, a
terem mindegy. Nekem kell
varázsolni!

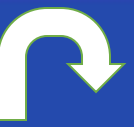
Kutató: Van
jelentősége annak,
hogy vannak kisebb és
nagyobb diákok?

Kutató: Annak van
jelentősége, hogy csak
a Te arcod látszik?

Alany: Nem, csak
így sikerült.

Rajzos módszerek eredményeinek felhasználása

- **Kis számban esettanulmányként, kvalitatív elemzéssel**
 - Összehasonlítás, különbségek érzékeltetésének céljára
 - Belső folyamatok, egyedi tendenciák bemutatására
 - Akkor és most perspektíva érzékeltetésére
- **Nagy elemszám esetén kvantifikálhatók**
 - Kapcsolatok száma, kiemelt fogalmak, elemek gyakorisága, környezete, struktúra rendezettsége...
 - Kurzusok, képzések eredményességének bemutatására
 - Akkor és most perspektíva érzékeltetésére, változások követésére

Kutatásmódszertani segédlet

7.1. A kérdőívkészítés

Kérdőíves felmérés

Célja: információt (véleményt vagy tényadatot) gyűjteni a társadalom/szervezet egy meghatározott csoportjától

- Az alanyok kérdőívben rögzített állítások, illetve kérdések sorára válaszolnak

Kérdéstípusok

- **Nyitott vs zárt kérdések**
- **Adatra, tényre vonatkozó kérdés**
- **Feleletválasztó kérdések**
- **Rangsoroló kérdések**
- **Mérték, vagy skálaformáló kérdések**
- **Ismeret, tudáskérdés**
- **Ellenőrző kérdés**
- **Feltételes kérdés**

Majoros 2006

Hornyacsek 2014: 95

Nyitott kérdések

Célja:

Jól használható egy-egy probléma megismerésére

Segíthet feltárni az okokat egy-egy jelenség mögött

pl. Vásárol-e Ön ,felelős termék' matricával ellátott termékeket?

[Ha igen a válasz] Miért?

Formái lehetnek:

üres hely,

kipontozott sor

táblázatos cellák stb

Nyitott kérdések előnyei és hátrányai

Előnyei

- Nem irányított, hanem szabad válaszadás
- Előre nem látott válaszok bekerülésének lehetősége

Hátrányai

- Nehéz válaszolni/ leírni/ kódolni/ elemezni
- Időigényes a kitöltőnek és az elemzőnek egyaránt
- Irreleváns lehet
- Félreértés, torzítás esélye

Zárt kérdések formái

- **Feleletválasztó**
- **Rangsoroló (sorrend)**
- **Mérték vagy skálaformáló kérdések**
 - Likert skála:
 - Páratlan fokozat: középre húzó válaszok
 - Páros fokozat: muszáj valamilyen irányba dönteni
 - Guttman skála

Feleletválasztó kérdés

Példa: Kérem válassza ki az Ön számára legfontosabb három szempontot, amit a munkakörön túl figyelembe vesz munkahely választásnál!

- Rugalmas munkavégzési idő
- Otthoni munkavégzés lehetősége
- Béren felüli juttatások
- Jó csapatszellem, kellemes légkör
- Empatikus vezetői hozzáállás
- A vállalat környezettudatossága
- A vállalat életmód, egészségmegőrző programjai
- Karrier-magánélet egyensúly fenntarthatósága
- Vállalati családi, közösségépítő programok

**Előre megadott
válaszlehetőségek közül kell
egyet vagy többet kiválasztani.**

**Ezt nagyon pontosan meg
kell adni a kitöltőnek
(program esetén
beállítani)!!!**

Rangsoroló kérdés

A kitöltőnek a megadott válaszokat valamilyen szempontból sorrendbe kell állítania.

Fontos, hogy világos legyen a szempont, illetve hogy ha számozás van, akkor melyik szám mit jelent!

Példa: Kérjük, értékelje a következő területeket / fogalmakat abból a szempontból, hogy mennyire fontosak az Ön életében! (1 = legfontosabb, 8 = legkevésbé fontos)

- Karrier
- Család
- Barátok
- Szerelem
- Pénz
- Fizikai vonzerő
- Társadalmi státusz
- Vallás

(forrás: kérdőívem.hu)

Mérték- vagy skálaformáló kérdés

A kitöltőnek valamilyen előre megadott skála szerint kell értékelnie a kérdést.

Likert-skála: a válaszadó egy állítással való egyetértés mértékét fejezi ki. (páros vagy páratlan fokozat)

Guttman-skála: Az állítások úgy vannak megfogalmazva, hogy az egyik adott szinttel való egyetértés magában foglalja a korábbi szinteket is.

Likert skála: páros fokozat - példa

Az alábbi állítások a biogazdálkodásra vonatkoznak. Kérem, véleményezze őket aszerint, hogy teljesen egyetért, inkább egyetért, inkább nem ért egyet vagy teljesen nem ért egyet velük!

	teljes mértékben egyetértek	inkább egyetértek	inkább nem értek egyet	egyáltalán nem értek egyet
A biogazdálkodás elengedhetetlen a térség természeti értékeinek megőrzéséhez				
A helyi biotermékeket könnyen el lehet adni				
A biogazdálkodásra történő átállás nehéz				
A biogazdálkodást kevesebb haszonnal lehet végezni, mint a hagyományost				

van egyértelmű választóvonal

Likert skála: páratlan fokozat - példa

Kérjük, értékelje 1-7-ig, hogy az alábbi állítással mennyire ért egyet!

Állítás: Gyermek nélkül az élet céltalan és értelmetlen.

Válaszok:

- „egyáltalán nem értek egyet”
- „nagyrészt nem értek egyet”
- „inkább nem értek egyet”
- „közömbös számomra”
- „inkább egyetértek”
- „nagyrészt egyetértek”
- „teljes mértékben egyetértek”

**be lehet
„menekülni”
középre**

Guttman skála - példa

Kérjük jelölje, hogy az alábbi állítások közül melyikkel ért egyet.

- „hajlandó vagyok jégkrém közelében lenni”
- „hajlandó vagyok megszagolni a jégkrémet”
- „hajlandó vagyok jégkrémet enni”
- „imádom a jégkrémet”

pl. a 3. állítással való egyetértés feltételezi, hogy az 1-essel és 2-essel is egyetért a válaszadó.

Mikor használjunk zárt kérdéseket?

- Ismert a probléma és ismertek a válaszlehetőségek
- Kevés „egyéb” válasz várható
- Kevés az idő vagy a pénz a kérdezésre, feldolgozásra

FONTOS:

- Legyen-e „Egyéb” válaszlehetőség?
 - Pro: teljeskörű válaszokat kapjunk, megkímélhetjük a válaszadót a frusztrációtól
 - Kontra: ha sok van, nehéz feldolgozni – de ez egyben jelzi is, hogy nem teljeskörűek a válaszlehetőségek

Zárt kérdések előnyei és hátrányai

Előnyei

- könnyen kezelhető
- jól mérhető
- könnyebb elemezni, ábrázolni az eredményeket

Hátrányai

- kutató szempontjai érvényesülnek
- kényszerített válasz
- leegyszerűsít
- kevesebb információtartalom

Irányvonalak kérdőív összeállításához

Felvezető

- Kezdjük mindig egy rövid szöveges felvezetővel a kutatásról, amihez a kérdőívet használjuk.
- Adjunk rövid instrukciókat a kitöltéshez (ha kell).
- Itt adjuk meg, hogy a feldolgozás anonim lesz-e, és hogy kb. mennyi időt vesz igénybe.
- **Mindig köszönjük meg a fáradozást.**

Kérdések

- átlátható kérdések és válaszlehetőségek
- logikus sorrend (pl. általános témától a konkrétumok felé)
- célszerű témákba rendezni a kérdéseket
- demográfiai kérdések az elejére vagy a végére (nem, kor, iskola stb.)

Kérdések megszövegezésének szabályai

- A kérdéseket udvarias nyelven kell megfogalmazni. Ne legyenek provokatív kérdések!
- Ne legyenek „sugalló” kérdések!
- Mindig csak egy dologra kérdezzünk rá! (Kerülendő az ,és’, ,vagy’, ,ezért’ típusú kérdések!)
- Ne kezdünk kérdést ,Nem’-mel, mert nem jól értelmezhető a válasz!
- Kerüljük a kétértelmű, többjelentésű és a szakszavak, rövidítések szavak használatát! Ha szükséges, fűzzünk rövid magyarázatot a kérdéshez.
- A pozitív és könnyen megválaszolható kérdések legyenek elől!

Megfelelő a kérdés? Példa 1

Mennyire ért egyet az állítással: A filmek és zenék illegális letöltése morálisan elfogadhatatlan, ezért az internet-használatot az állami és közszolgáltatást végző szervezetekre kell korlátozni.

1 2 3 4..... 5 6..... 7

NEM, mert a kérdésben valójában *két állítás* volt elrejtve. Amikor egy számmal felel a válaszadó, vajon melyikre gondol? Nem tudhatjuk.

Megfelelő a kérdés? Példa 2

A tavalyi évben 658 gyilkosság történt hazánkban. Egyetért-e az emberölésért járó büntetés megszigorításával? (igen/nem)

NEM, mert a leírt számadat, attól függően, hogy soknak vagy kevésnek tűnik-e (és nem tudhatjuk, hogy kinek hogy tűnik), *befolyásolni fogja a választ.*

Megfelelő a kérdés? Példa 3

Egyetért-e az alábbi állítással: Nem hiszem, hogy ne lehetne megemelni a nyugdíjkiadásokat, ha meglenne ehhez a politikai akarat.

- egyáltalán nem semleges erősen egyetértek

NEM, mert *kettős tagadást* tartalmaz. Törekedni kell a minél egyszerűbb, könnyen és gyorsan felfogható szóhasználatra a kérdésekben.

Kutatásmódszertani segédlet

7.2. Kvantitatív adatelemzés – SPSS alapok

Data view

vs variable view

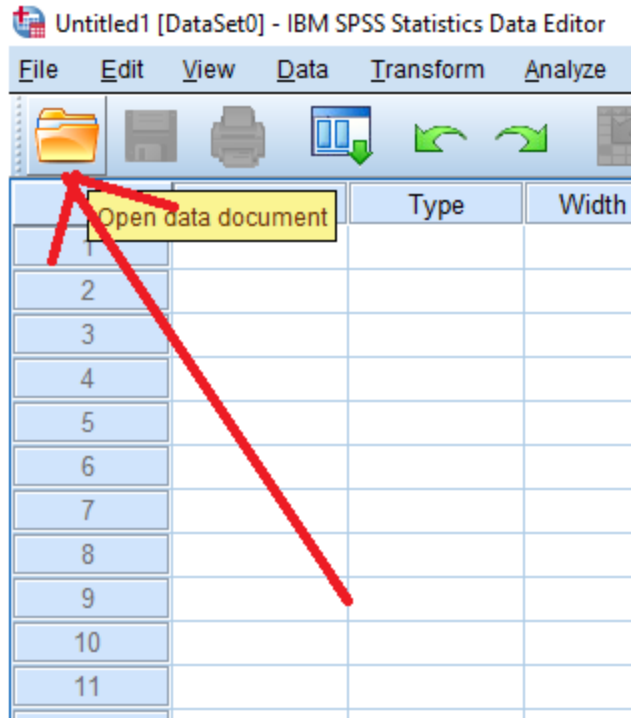
	var	var	var	var	var
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					

- változó-nevek a felső (szürke) sorban
- maguk az adatok
- annyi sor, ahány válaszoló/alany van
- annyi oszlop, ahány változó van

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							
26							
27							
28							
29							
30							
31							
32							
33							
34							
35							
36							
37							
38							
39							

- változók nevei
- változók típusa
- változók értékei
- változók elnevezése
- stb.

Adatok beolvasása

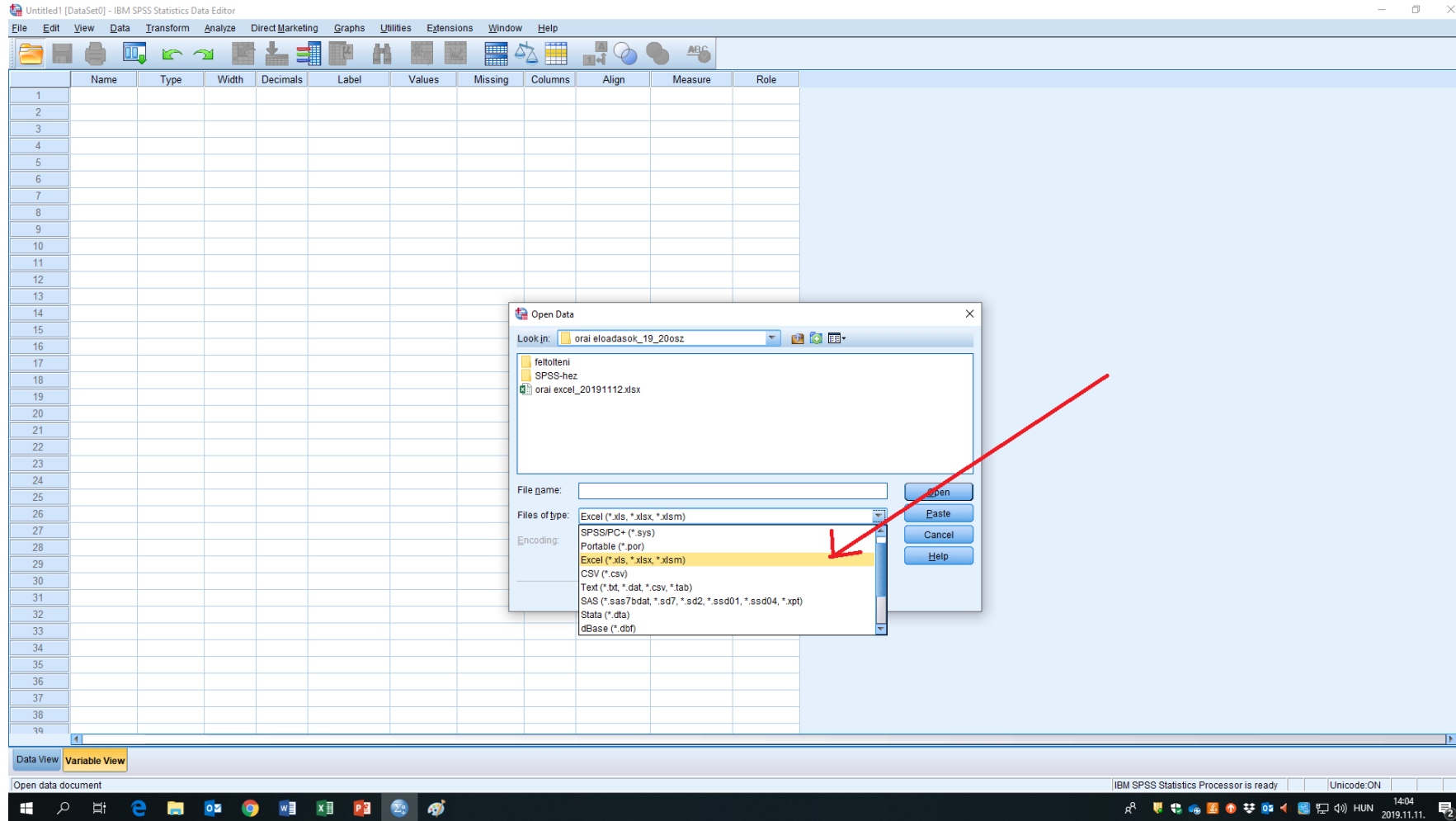

Open data document
lehet korábbi SPSS adatfájl: .sav
lehet excel vagy más adatformátum

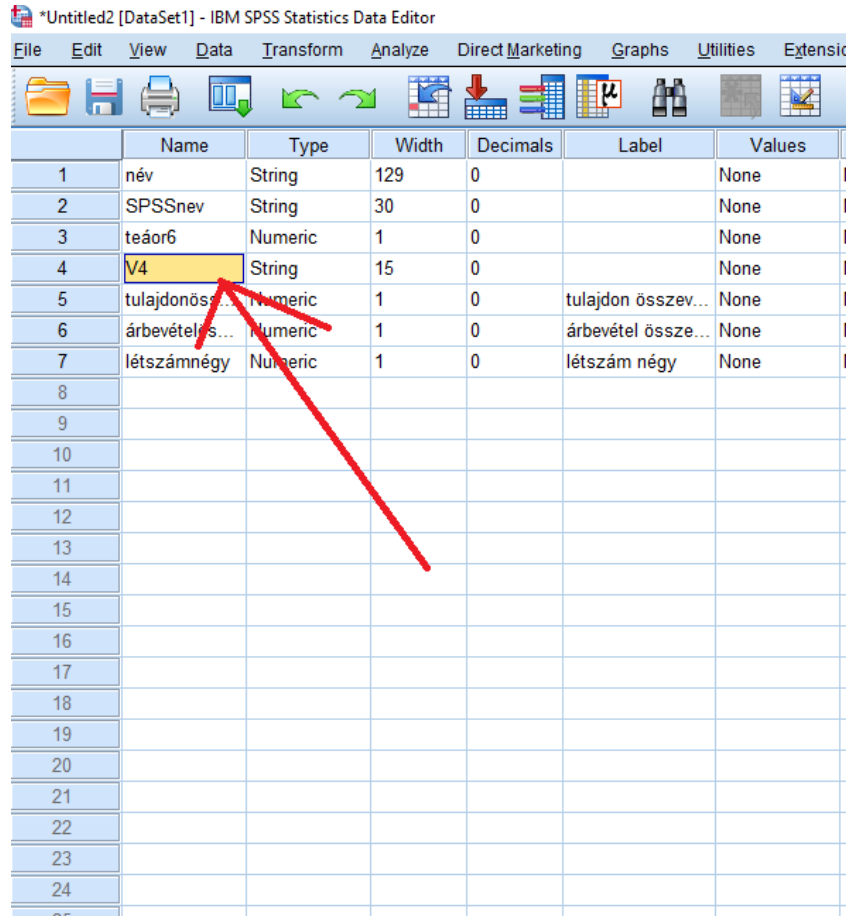

**Ha nem SPSS (.sav) fájlformátumot
használunk, akkor azt külön ki kell
választani, különben nem látszik!**

Adatok Excelből

Változók elnevezése

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values
1	név	String	129	0		None
2	SPSSnev	String	30	0		None
3	teáor6	Numeric	1	0		None
4	V4	String	15	0		None
5	tulajdonös...	Numeric	1	0	tulajdon összev...	None
6	árbevétel...	Numeric	1	0	árbevétel összev...	None
7	létszámnég	Numeric	1	0	létszám négy	None
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						

**Variable view-ban
hibás változó névre (Name) 2x
kattintás – lehet átírni**

**Label oszlopban lehet rendes nevet
(tartalmat kifejező nevet) megadni
pl. name: letszamnegy → label:
létszám 4 kategóriában**

Értékek (kódok) megadása és elnevezése

The screenshot shows the IBM SPSS Statistics Data Editor interface. The main window displays a list of variables with columns for Name, Type, Width, Decimals, Label, Values, Missing, Columns, Align, Measure, and Role. The variable 'tear' is selected, and its 'Values' column is highlighted. A dialog box titled 'Value Labels' is open in the foreground, showing the 'Value' field set to '1' and the 'Label' field set to 'mezőgazdaság'. The 'Add' button is highlighted with a red arrow.

	Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Columns	Align	Measure	Role
1	név	String	129	0		None	None	50	Left	Nominal	Input
2	SPSSnev	String	30	0		None	None	30	Left	Nominal	Input
3	tear6	Numeric	1	0		None	None	12	Right	Nominal	Input
4	tear	String	15	0	Tear kategóriák	None	None	15	Left	Nominal	Input
5	tulajdonöss...	Numeric	1	0	tulajdon összev...	None	None	12	Right	Nominal	Input
6	árbevételös...	Numeric	1	0	árbevétel össze...	None	None	12	Right	Nominal	Input
7	létszámnég	Numeric	1	0	létszám négy	None	None	12	Right	Nominal	Input
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
21											
22											
23											
24											
25											
26											
27											
28											
29											

Adott változónál Values-oszlopnál a cellába kattintva meg lehet adni az egyes értékek (számok/kódok) jelentését. Akkor később ezt is mutatja a kiszámolt táblázatoknál.

Adatelemzés – gyakoriság (frequencies)

SPSS_Ora_20191112.sav [DataSet2] - IBM SPSS Statistics Data Editor

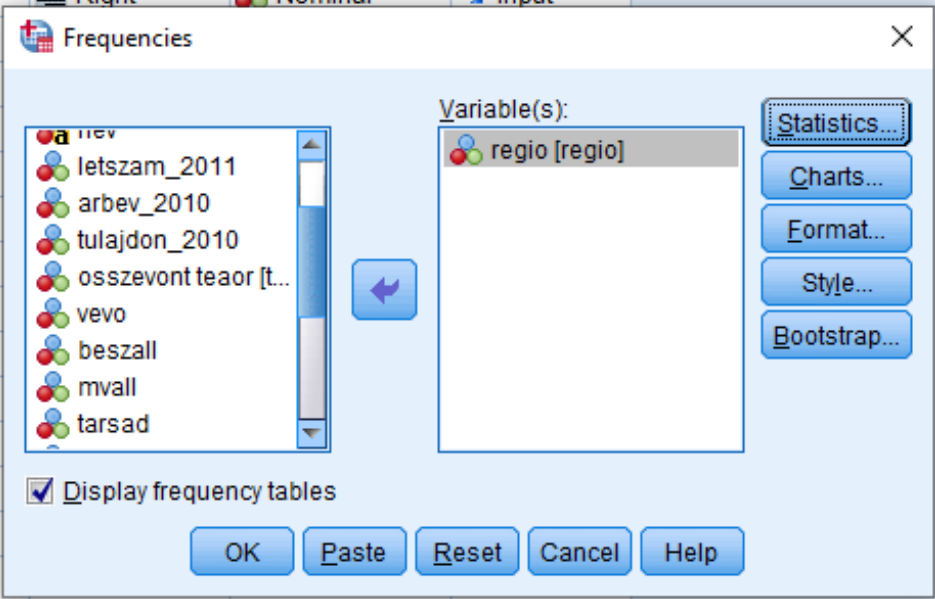
File Edit View Data Transform Analyze Direct Marketing Graphs Utilities Extensions Window

Reports
Descriptive Statistics
Tables
Compare Means
General Linear Model
Generalized Linear Models
Mixed Models
Correlate
Regression
Loglinear
Neural Networks
Classify
Dimension Reduction
Scale

123 Frequencies...
Descriptives...
Explore...
Crosstabs...
TURF Analysis
Ratio...
P-P Plots...
Q-Q Plots...

	Name	Type
1	gazd_forma	Numeric
2	megye	Numeric
3	mukodesi_k...	Numeric
4	nev	String
5	letszam_2011	Numeric
6	arbev_2010	Numeric
7	tulajdon_2010	Numeric
8	regio	Numeric
9	tear_ossze...	Numeric
10	vevo	Numeric
11	beszall	Numeric
12	mval	Numeric

Adatelemzés – gyakoriság (frequencies)

The screenshot shows the SPSS 'Frequencies' dialog box overlaid on a data grid. The dialog box has a list of variables on the left, including 'regio', which is selected and moved to the 'Variable(s):' box on the right. The 'Display frequency tables' checkbox is checked. Buttons for 'OK', 'Paste', 'Reset', 'Cancel', and 'Help' are at the bottom. On the right side of the dialog, there are buttons for 'Statistics...', 'Charts...', 'Format...', 'Style...', and 'Bootstrap...'. The background data grid shows columns for 'Right', 'Nominal', and 'Input'.

Annak a változónak a kiválasztása, aminek meg szeretnénk nézni az előfordulási gyakoriságát [itt: regio] → OK

Adatelemzés – gyakoriság (frequencies)

```

GET DATA
  /TYPE=XLSX
  /FILE='C:\Users\geringzsm\OneDrive - Budapesti Gazdasági Egyetem\OKTAT
  /SHEET=name 'Munkal'
  /CELLRANGE=FULL
  /READNAMES=ON
  /DATATYPEMIN PERCENTAGE=95.0
  /HIDDEN IGNORE=YES.
EXECUTE.
DATASET NAME DataSet1 WINDOW=FRONT.
GET
  FILE='C:\Users\geringzsm\OneDrive - Budapesti Gazdasági Egyetem\OKTAT
DATASET NAME DataSet2 WINDOW=FRONT.
FREQUENCIES VARIABLES=regio
  /ORDER=ANALYSIS.
    
```

Statistics

regio			
N	Valid	131	
	Missing	0	

regio

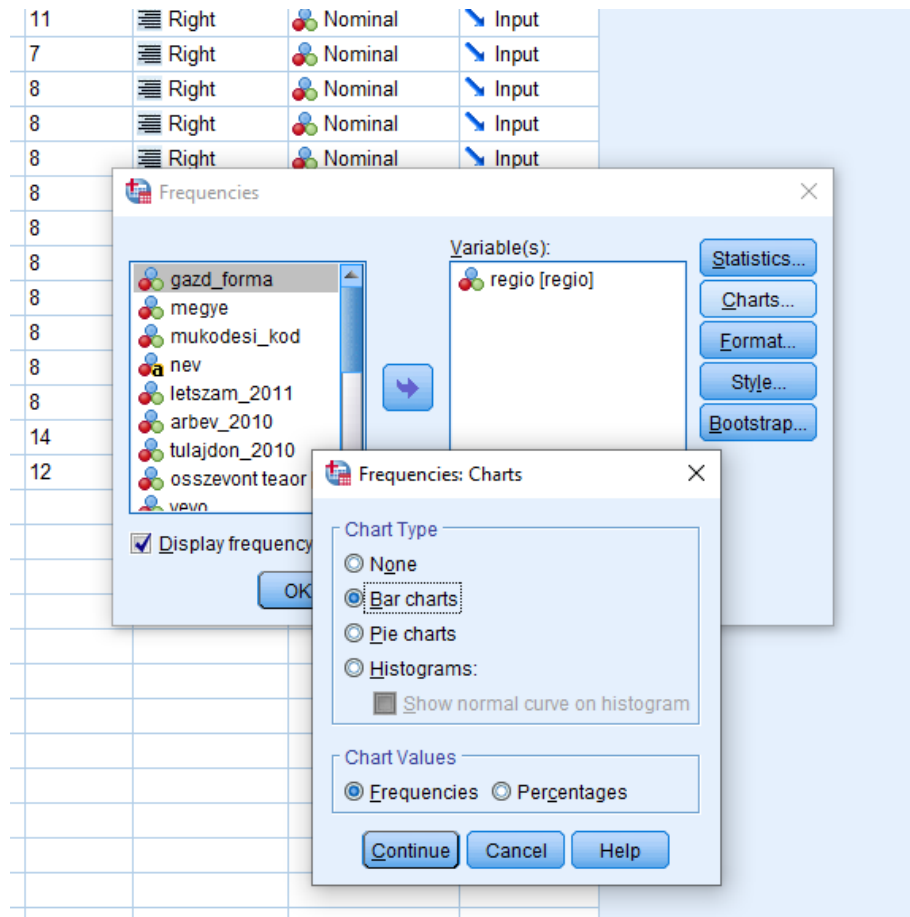
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00 Közép-Magyarország	60	45,8	45,8	45,8
2,00 Közép-Dunántul	14	10,7	10,7	56,5
3,00 Nyugat-Dunántul	11	8,4	8,4	64,9
4,00 Dél-Dunántul	8	6,1	6,1	71,0
5,00 Észak-Magyarország	14	10,7	10,7	81,7
6,00 Észak-Alföld	12	9,2	9,2	90,8
7,00 Dél-Alföld	12	9,2	9,2	100,0
Total	131	100,0	100,0	

OUTPUT nevű külön fájlban (.spv) mutatja az eredményt tartalmazó táblázatot:

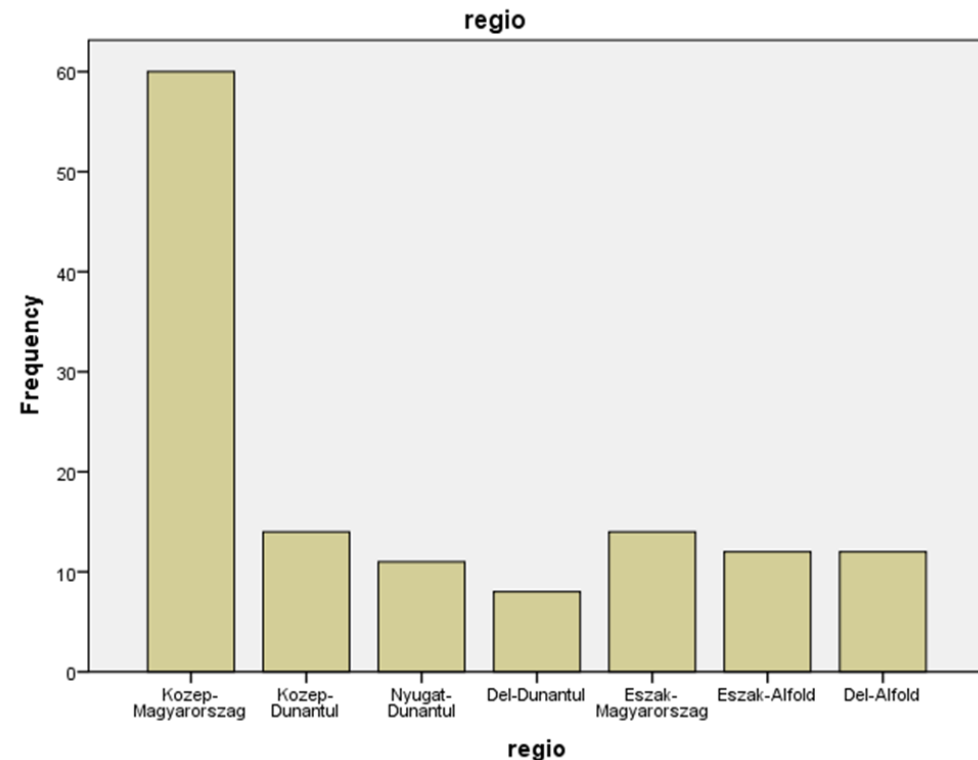
regio

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1,00 Közép-Magyarország	60	45,8	45,8	45,8
2,00 Közép-Dunántul	14	10,7	10,7	56,5
3,00 Nyugat-Dunántul	11	8,4	8,4	64,9
4,00 Dél-Dunántul	8	6,1	6,1	71,0
5,00 Észak-Magyarország	14	10,7	10,7	81,7
6,00 Észak-Alföld	12	9,2	9,2	90,8
7,00 Dél-Alföld	12	9,2	9,2	100,0
Total	131	100,0	100,0	

Adatelemzés – gyakoriság (frequencies)

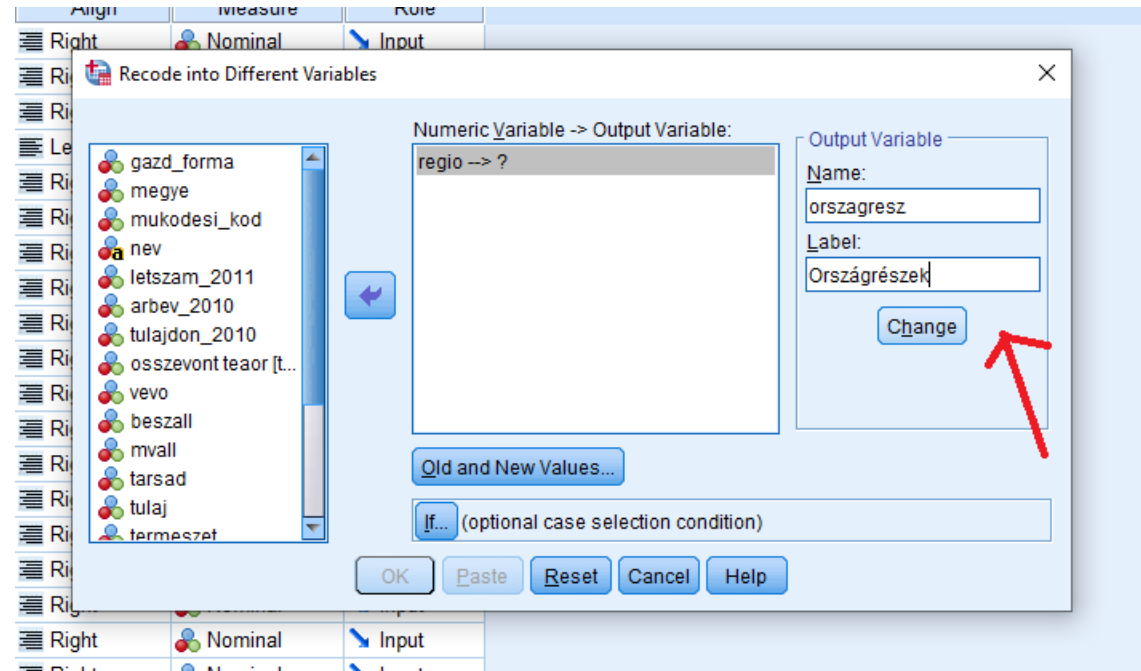
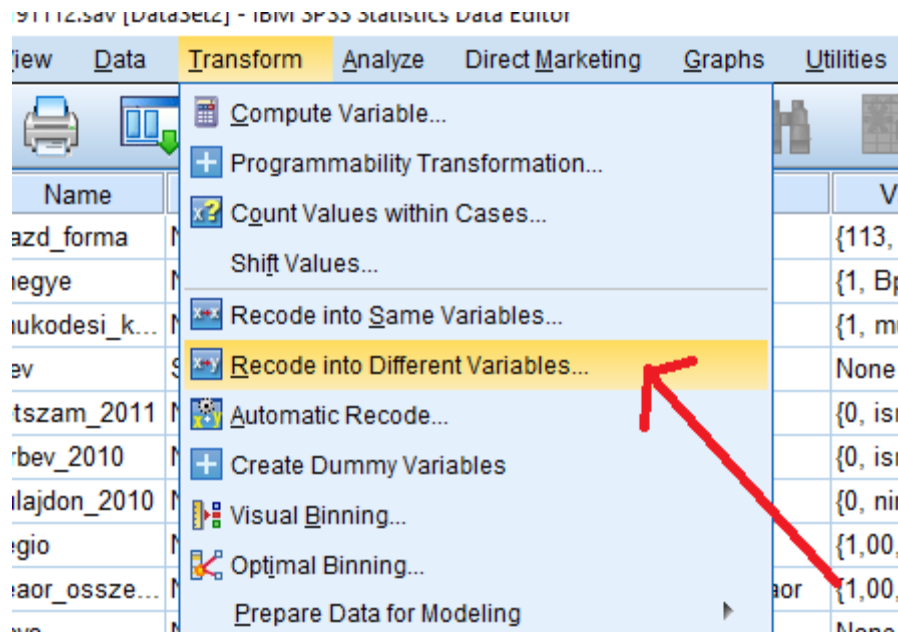

Frequencies – Charts: Ki lehet választani az ábratípust. (Itt: Bar charts)

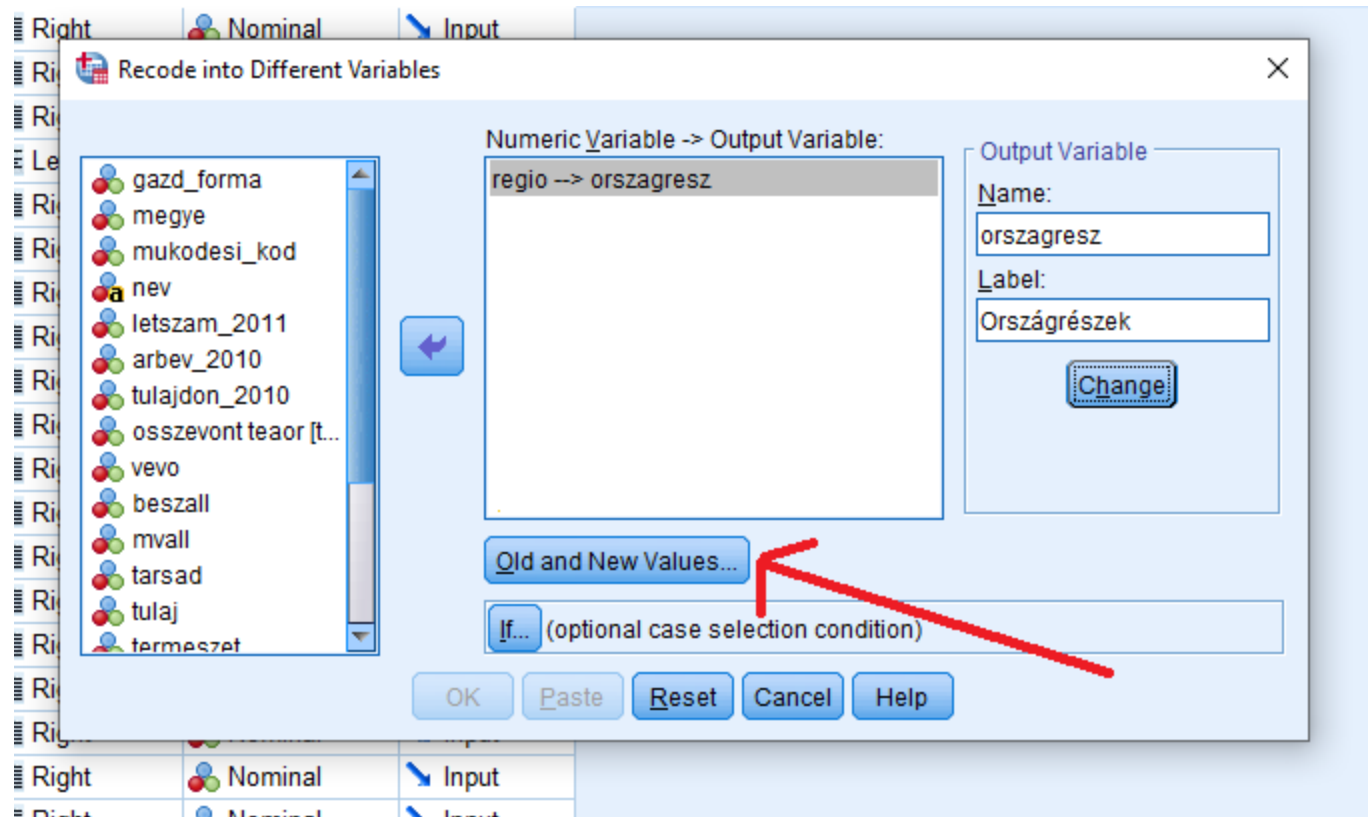

Változó kategória összevonás

Transform → Recode into Different Variables
(jelentése: átkódolás új változóba – tehát ilyenkor az eredeti változó megmarad)
Meg kell adni az új változó rövid nevét és hosszabb nevét (országresz):

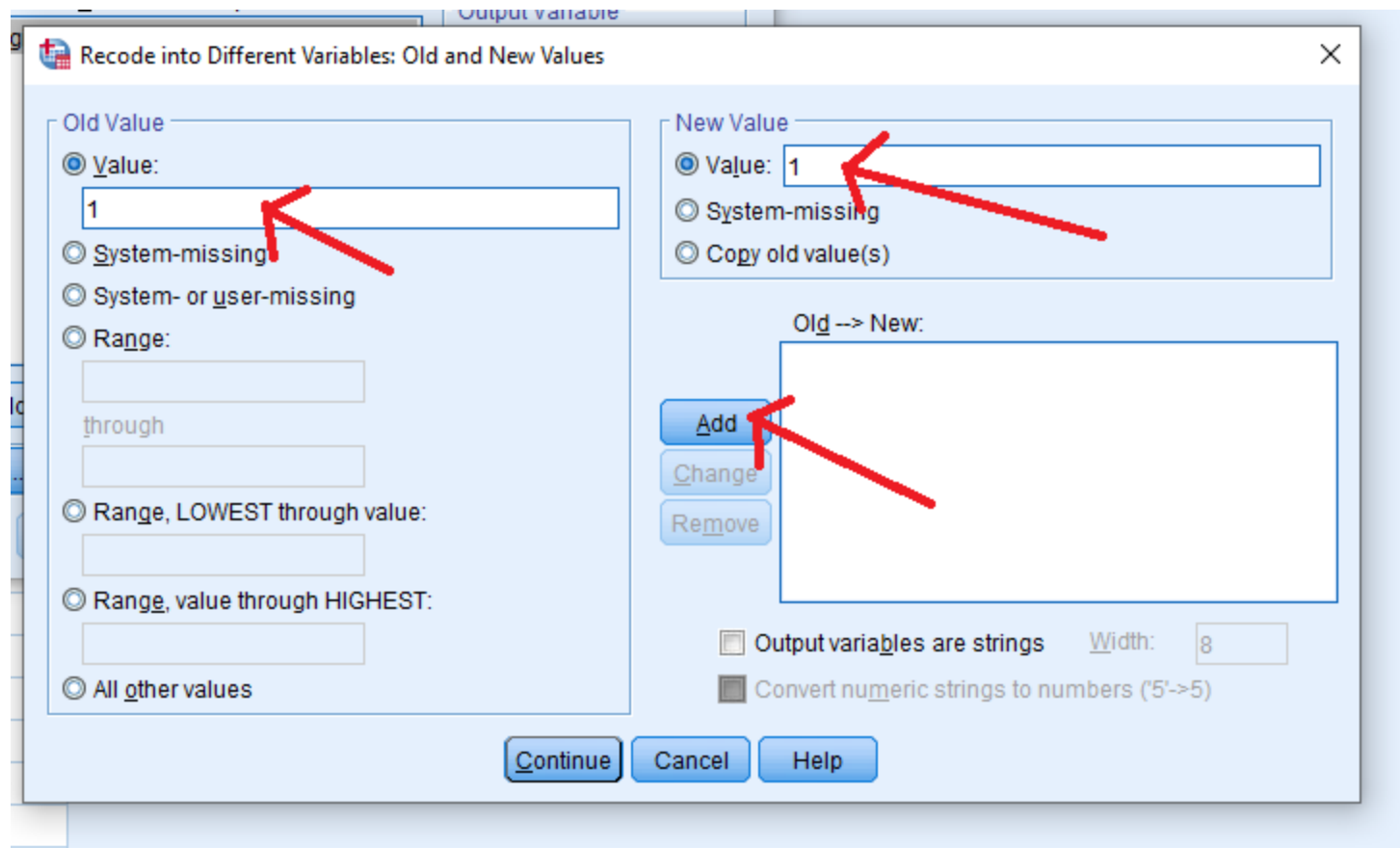

Változó kategória összevonás

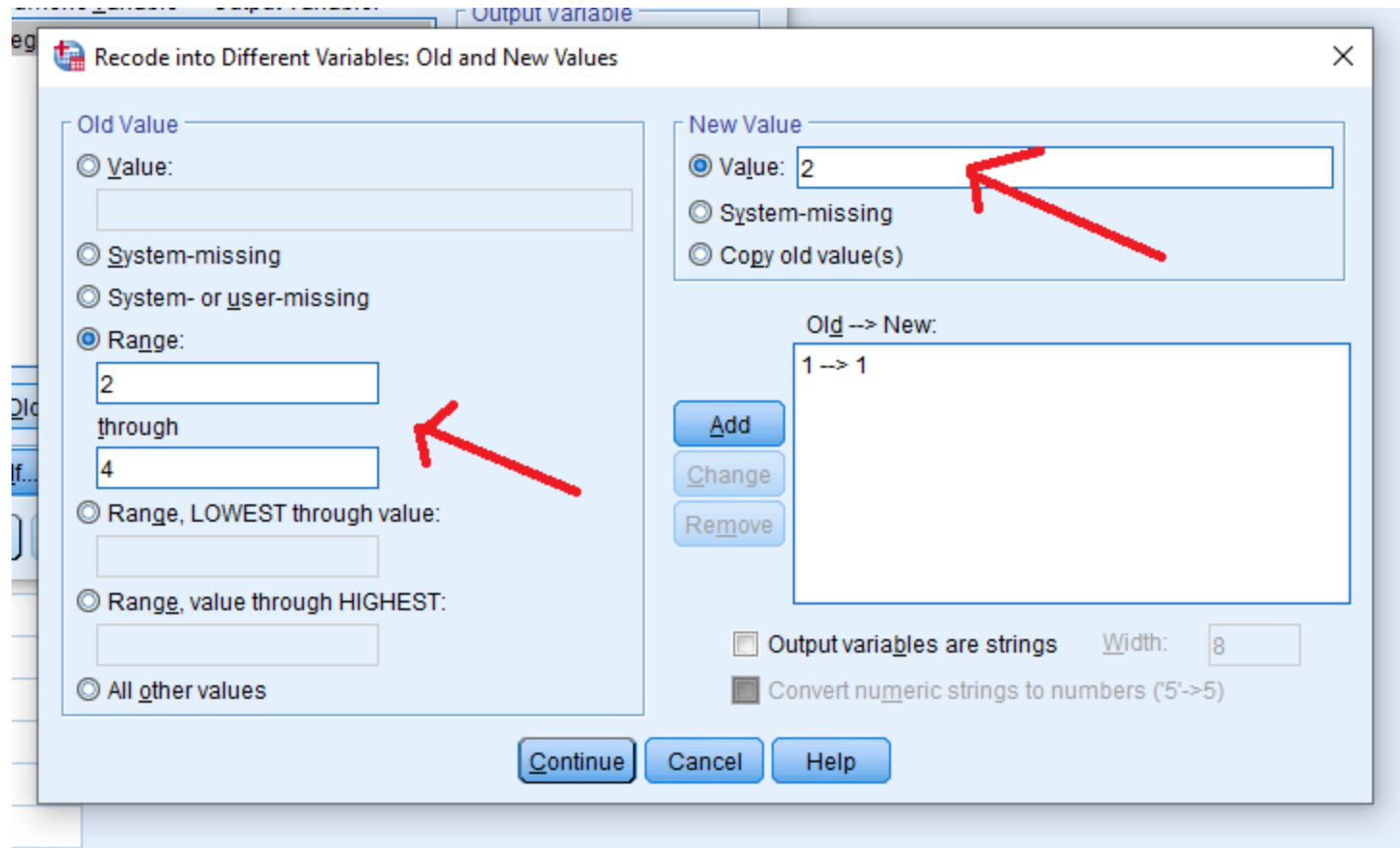
Meg kell adni, hogy a meglévő kategóriákból milyen új kategóriákat csinálunk. Ehhez meg kell nyomni az 'Old and New Values' gombot.

Változó kategória összevonás

Meg kell adni a régi kategória (Old Value) számát (itt 1 – Közép-Magyarország)
Meg kell adni, hogy ez melyik új kategóriába (New Value) fog tartozni és rányomni az ,ADD' gombra.

Változó kategória összevonás

Lehet egyszerre több kategóriát egy újba besorolni:
Range 2 through 4: azaz a 2, a 3 és a 4 számú kategóriát be fogja tenni az új változó 2-es kategóriájába (itt: a Közép-, az Észak- és Dél-Dunántúlt vontuk egybe)

Változó kategória összevonás

A maradék régi kategóriákat (All other values) akár be is lehet tenni a 3. kategóriába, mert ez most itt értelmes: kimaradt: 5, 6, 7 – ezek mint Tiszántúli régiók → új kategória: 3

Recode into Different Variables: Old and New Values

Old Value

Value:

System-missing

System- or user-missing

Range:

through

Range, LOWEST through value:

Range, value through HIGHEST:

All other values

New Value

Value: 3

System-missing

Copy old value(s)

Old --> New:

1 --> 1

2 thru 4 --> 2

Add

Change

Remove

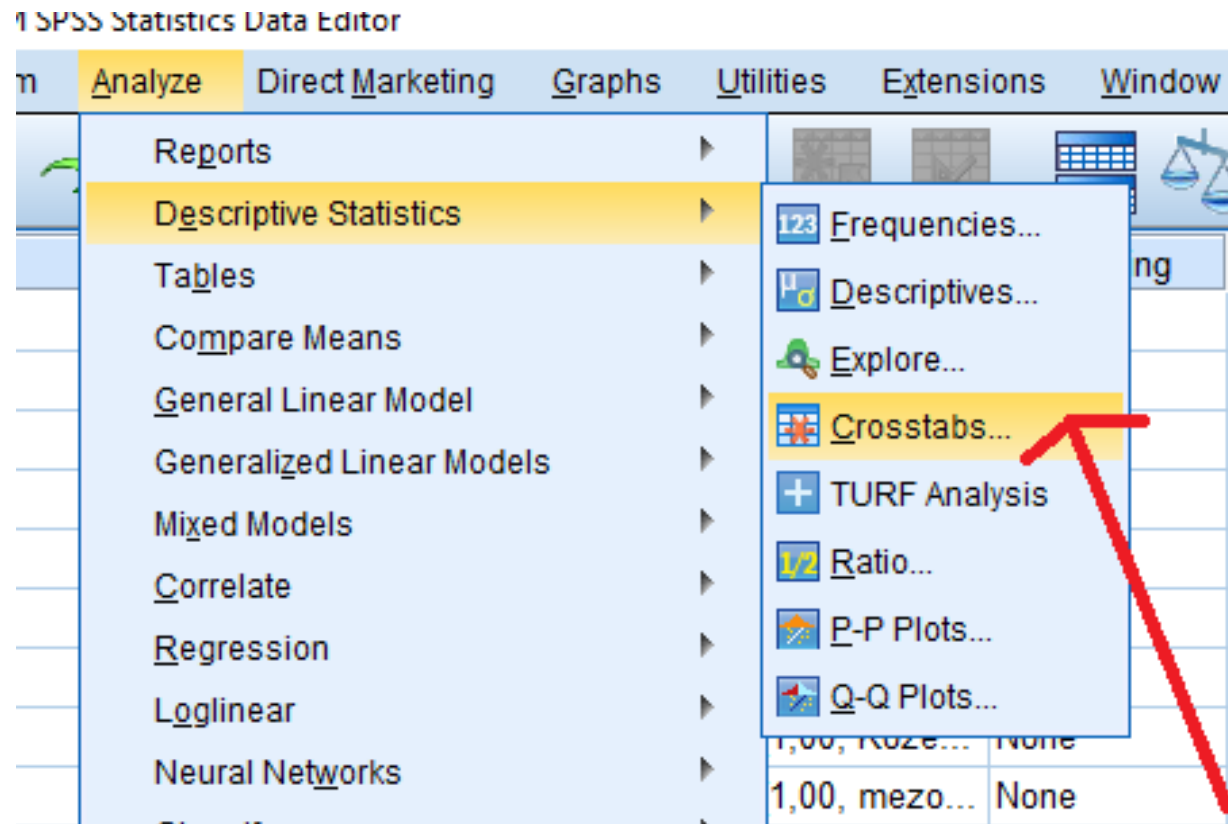
Output variables are strings Width: 8

Convert numeric strings to numbers ('5' -> 5)

Continue Cancel Help

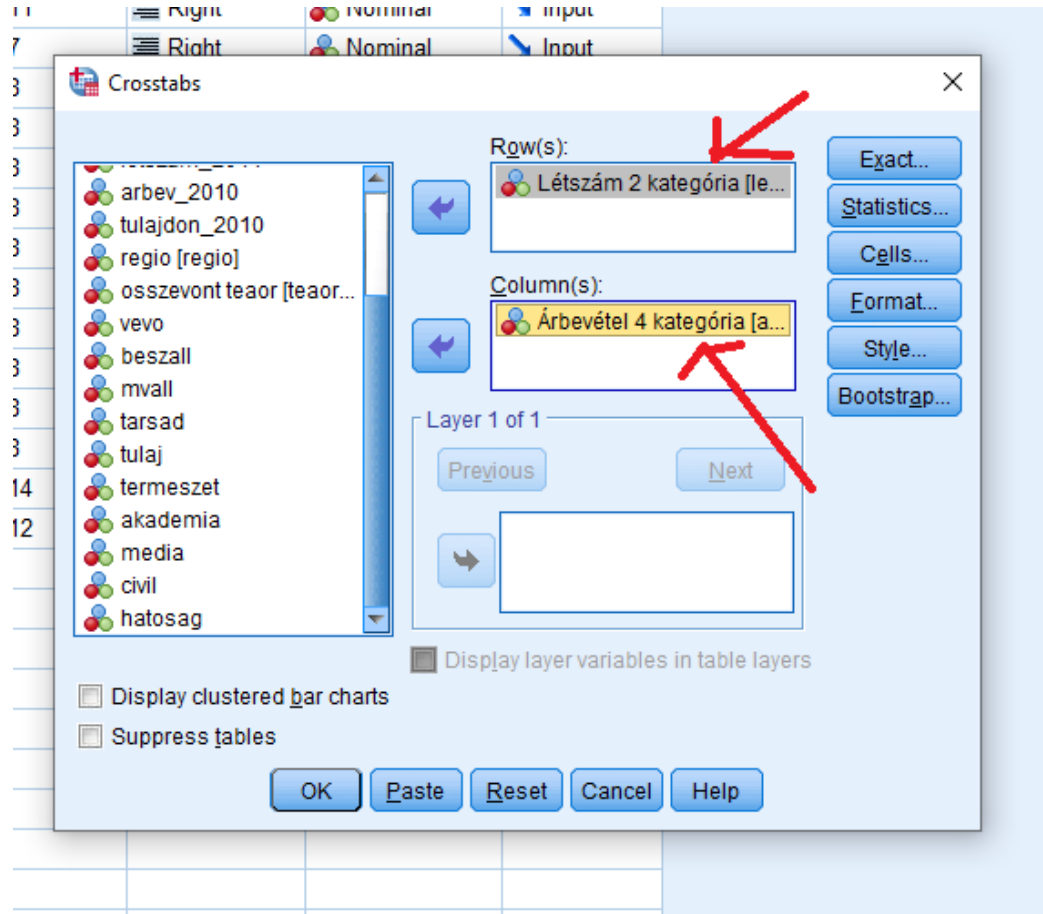
FONTOS: az új változó kategóriáit is el kell nevezni (itt: 1-Közép-Mo, 2-Dunántúl, 3-Tiszántúl)

Keresztábra

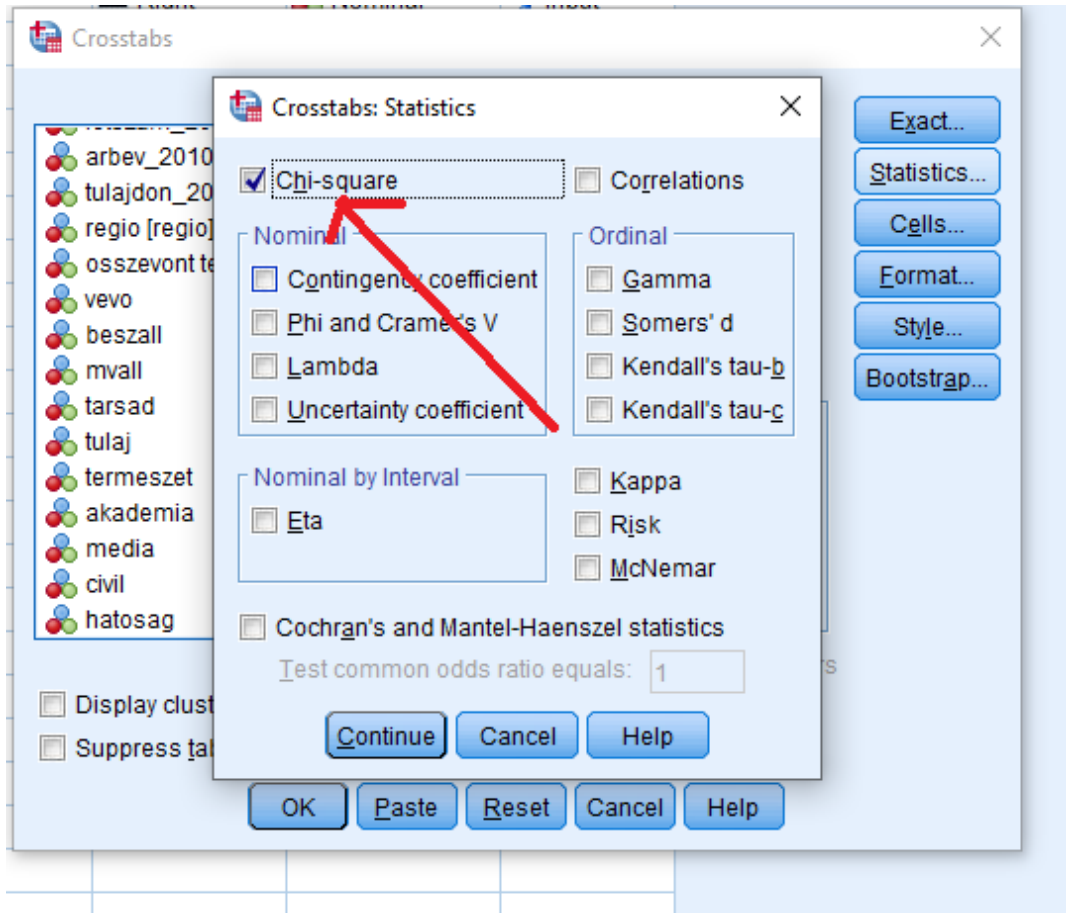
Analyze → Descriptive Statistics → Crosstabs

Keresztábra

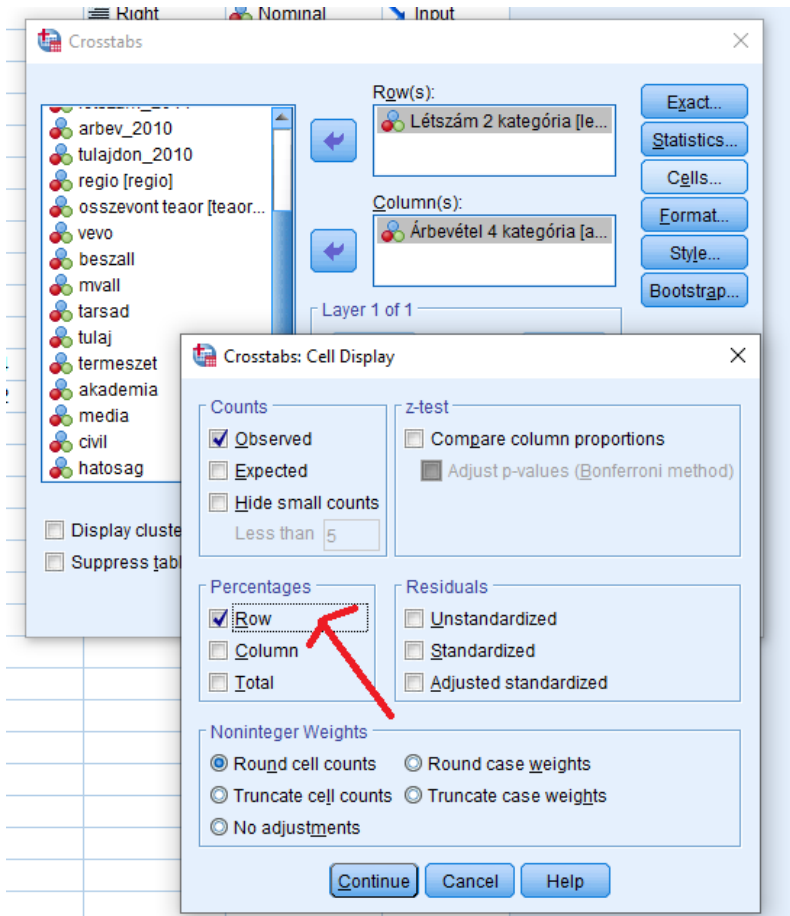
Meg kell adni, hogy milyen két változó közötti összefüggésre vagyunk kíváncsiak:
sor változó: Row(s)
oszlop változó: Column(s)
(itt: Létszám és árbevétel közötti összefüggés)

Keresztábla

Ha kíváncsiak vagyunk, hogy a két változó közötti kapcsolat szignifikáns-e (azaz a véletlen különbségeken túlmutató ,valós' hatást mutat-e), akkor a Statistics gomb megnyitásakor be kell jelölni a ,Chi-square'-t.

Keresztábra

Valamint meg kell adni, hogy ha százalékszámot is szeretnénk, akkor mire vagyunk kíváncsiak:

- sorszázalék: az adott sorváltozó egy-egy kategóriája lesz a 100%-100%, és azon belül mutatja, hogy ez a 100% hogyan oszlik meg az oszlopváltozó kategóriái között

(itt: a létszám egyik kategóriája, azaz a középvállalatok között hány százalék mikro árbevételű, hány százalék kicsi, hány közép és hány nagy-árbevételű)

- oszlopszázalék: pont fordítva.

Keresztábra

→ Crosstabs

Case Processing Summary

	Valid		Cases Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Létszám 2 kategória * Árbevétel 4 kategória	131	100,0%	0	0,0%	131	100,0%

Létszám 2 kategória * Árbevétel 4 kategória Crosstabulation

			Árbevétel 4 kategória				Total
			1,00 mikro	2,00 kicsi	3,00 közepes	4,00 nagy	
Létszám 2 kategória	1,00 középvállalat	Count	5	21	29	5	60
		% within Létszám 2 kategória	8,3%	35,0%	48,3%	8,3%	100,0%
	2,00 nagyvállalat	Count	2	10	28	31	71
		% within Létszám 2 kategória	2,8%	14,1%	39,4%	43,7%	100,0%
Total		Count	7	31	57	36	131
		% within Létszám 2 kategória	5,3%	23,7%	43,5%	27,5%	100,0%

Maga a keresztábra, benne a darabszámok és a sorszázalékok.

A statisztikai szignifikancia vizsgálatára kiválasztott Chi-négyzet teszt tábla.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,224 ^a	3	,000
Likelihood Ratio	25,305	3	,000
Linear-by-Linear Association	20,273	1	,000
N of Valid Cases	131		

a. 2 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,21.

Ha az 'Asymptotic Significance' kisebb vagy egyenlő mint 0,05, akkor a kapcsolat a két változó között statisztikailag szignifikánsnak tekinthető.

Kutatásmódszertani segédlet

8. Hogyan éljük túl a konferenciaelőadásunkat?

EFOP-3.6.1-16-2016-00012 sz. Innovatív megoldásokkal Zala
megye K+F+I tevékenysége hatékonyságának növelésért

SZÉCHENYI 2020

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Készülés az előadásra

- **Hogy kezdünk neki?**
- **Hány dia?**
- **Legyen jegyzet vagy ne?**
- **Megtanuljuk vagy sem?**
- **Jaj, az angol...**
- **Mi lesz ha kérdeznek?**

[Produce Made Simple](#)

Konferencia-előadás

Kérdések mielőtt nekikezdesz...

- **Ki lesz a közönség?**
 - mennyire értenek a témához amiről beszélni fogsz?
- **Milyen céljaid vannak?**
 - Milyen üzenetet szeretnél mindenképpen átadni? Mit vár tőled a közönség?
- **Milyen korlátaid vannak?**
 - Mennyit beszélhetsz? Rendelkezésre állnak-e a technikai feltételek, amikkel számolsz?

Konferencia-előadás

Szemponatok

- **Fő üzenet azonosítása**
 - ez az összekötő szál, amit végigvezetsz
 - Reality Check: magyarázd el egy 6-10 éves korú gyereknek miről adsz majd elő
- **Ne vessz el a részletekben!**
 - Csak a legszükségesebb szakmai zsargont alkalmazd (ezeket vezesd be ha szükséges)
 - hozz példákat

Konferencia-előadás

Szemponatok

- **Tölcser felépítés**
 - Kezd tágan, majd fókuszáld a problémát
- **Strukturáld az előadásod felépítését**
 - Id. rendszertérkép feladat
 - segít neked, hogy hol jársz és miről beszélj
 - segíti a közönséget a megértésben

lenwilson.us

A diasorról

- Ne írd tele a diáidat, mert senki nem fogja tudni elolvasni. Segédletként használj inkább jegyzeteket a diaszerkesztő szoftverben, amit ki tudsz nyomtatni. Csak a kulcsszavakat rakd ki a diára és azokat is válaszd el egymástól. Ne írd tele a diáidat, mert senki nem fogja tudni elolvasni. Segédletként használj inkább jegyzeteket a diaszerkesztő szoftverben, amit ki tudsz nyomtatni. Csak a kulcsszavakat rakd ki a diára és azokat is válaszd el egymástól. Ne írd tele a diáidat, mert senki nem fogja tudni elolvasni. Segédletként használj inkább jegyzeteket a diaszerkesztő szoftverben, amit ki tudsz nyomtatni. Csak a kulcsszavakat rakd ki a diára és azokat is válaszd el egymástól. Ne írd tele a diáidat, mert senki nem fogja tudni elolvasni. Segédletként használj inkább jegyzeteket a diaszerkesztő szoftverben, amit ki tudsz nyomtatni. Csak a kulcsszavakat rakd ki a diára és azokat is válaszd el egymástól. Ne írd tele a diáidat, mert senki nem fogja tudni elolvasni. Segédletként használj inkább jegyzeteket a diaszerkesztő szoftverben, amit ki tudsz nyomtatni. Csak a kulcsszavakat rakd ki a diára és azokat is válaszd el egymástól.

A diasorról

A külföldi ábrákat fordítsd le vagy lásd el jegyzetekkel

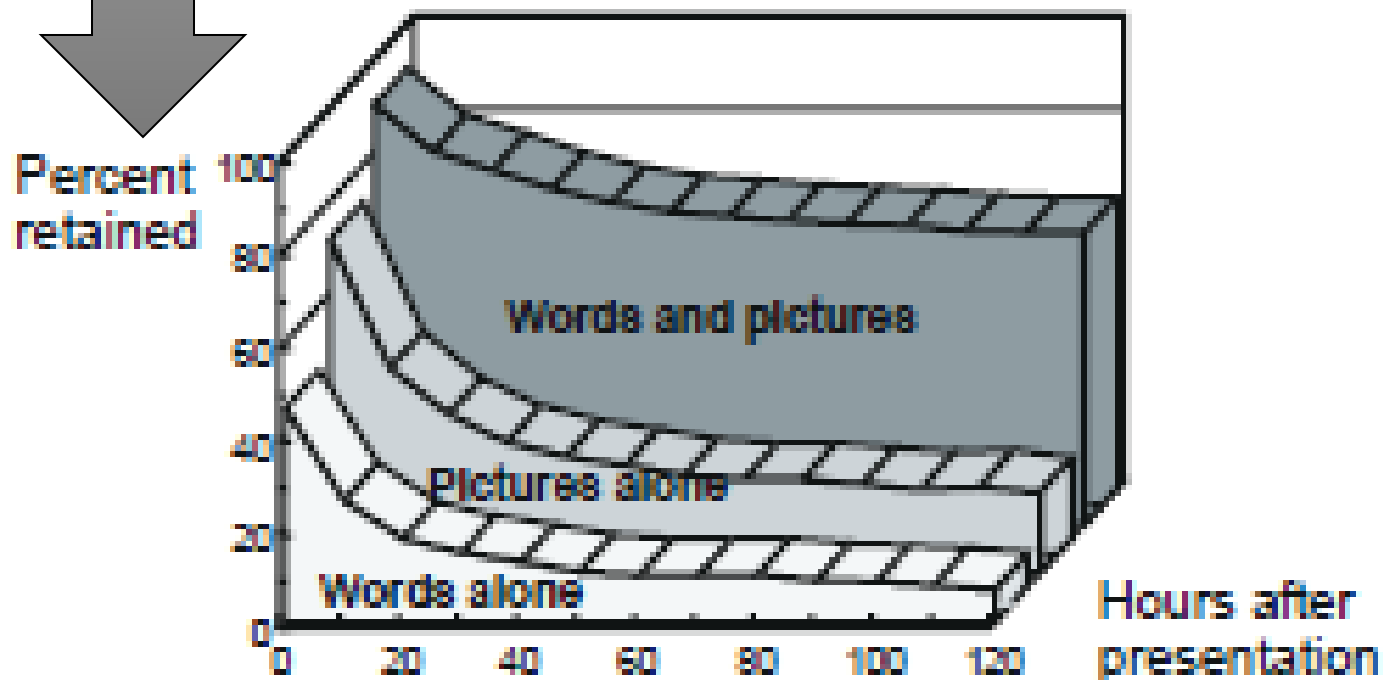

Figure 10:2. Audience retention of presented information¹.

Hivatkozz itt is!

Forrás: Malfors, B. et al. (2004) Writing and Presenting Scientific papers. Nothingam University. p. 105

A diasorról

Ahol lehet használj képeket vagy ábrákat rövid magyarázatokkal

Fair Use is breathing space in the law

- Some uses are **allowed**, without permission, even during the term of copyright protection.

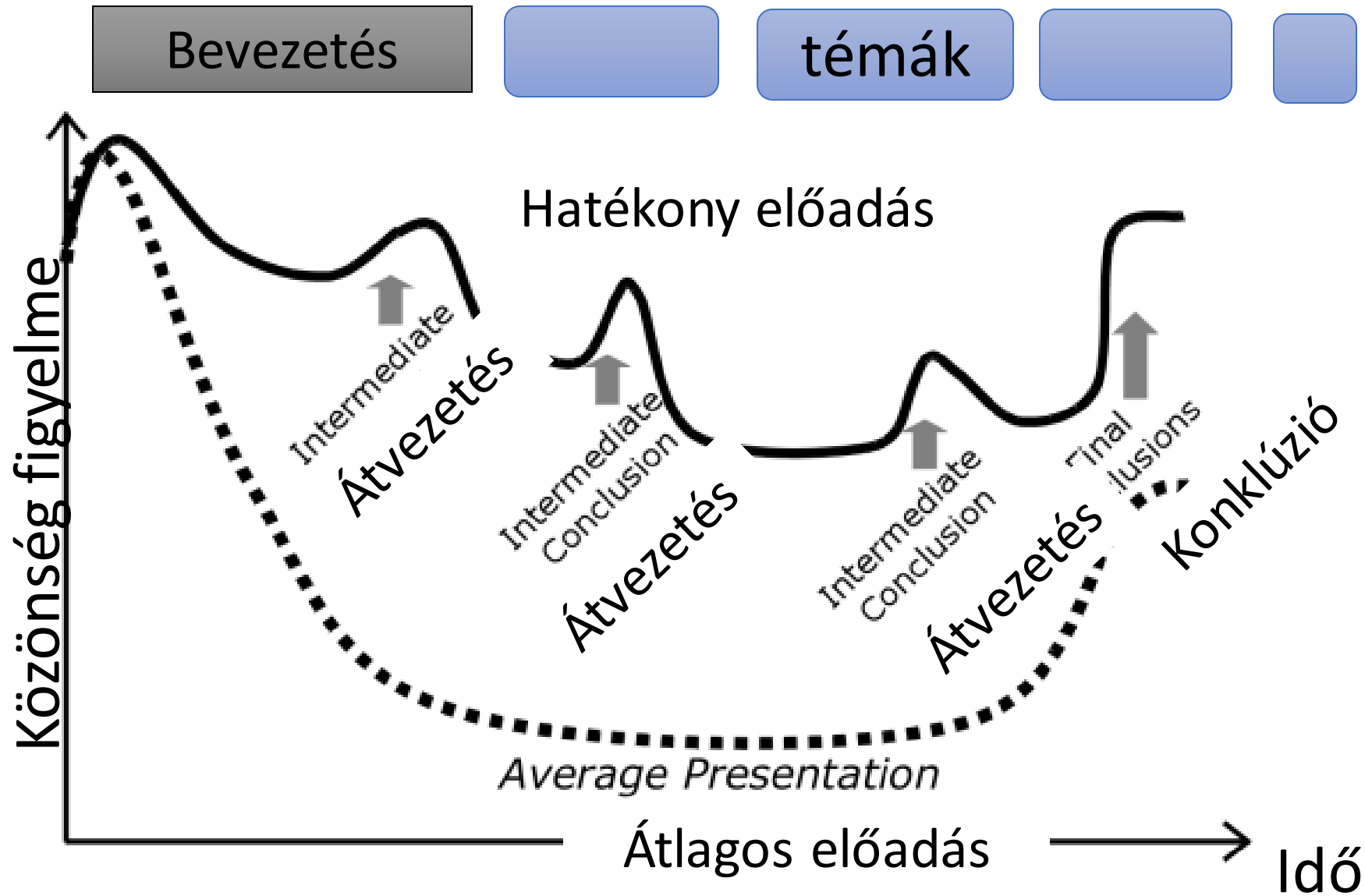

blog.lib.umn.edu

This is not the droid we're looking for © by-nc-sa Stéfan

További tanácsok

- **1 dia körülbelül 2-3 perc**
 - Standard 15 perces konferencia-előadás diasora általában nem több, mint 5-8 dia (címdiával, lezáró diával együtt)
- **Készülj fel a diák közötti váltásokra**
 - átvezetés fontossága, akár csak a konferenciacikkben
- **Színek használata rendben van, de nem vidd **túlzásba!****

presentations.catalysis.nl

Utolsó tanácsok

Hejesíráseleelőzrsé és...

www.abako.hu

Próbáld el!

Konferencia-előadás ellenőrzési lista

- **Érthető-e a fő üzenet?**
- **Megfelel-e a hossza?**
- **Elég ,tágasak-e' a diák? Nincs-e túlzásúfolva?**
- **Tartalmaz képeket, ábrákat?**
- **A hivatkozások megfelelőek?**
- **Nyelvi szempontból/Stilisztikailag rendben van?**
- **Tartalmazza-e az előadó(k) elérhetőségeit?**

Egyéb tippek

Beszélni mások előtt

- Egyik leggyakoribb félelem
 - Miért?
- Társas facilitáció?

"Everybody has fears about different things. But some are more afraid of certain things than others. I'm going to read a list of some of these fears. For each one, please tell me whether you are afraid of it, or not. How about -- [RANDOM ORDER]?"

±3% Margin of Error
February 19-21, 2001
Sample Size = 1,016

Városi legendák és tudományos kommunikáció

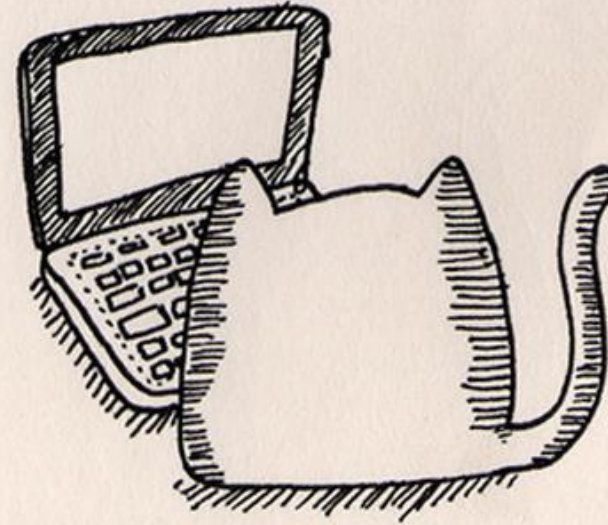
- Csak a kutatás végén lehet konferenciára menni.
- Egy konferencián mindig mindenben határozottnak kell lenni.
- Minden felmerülő kérdésre válaszolni kell.
- Az introvertáltak nem jó előadók. Vannak született tehetségek.

<http://www.gingerpublicspeaking.com/qualities-inspiring-speaker/>

Halogatás

- **Különösen hajlamosak vagyunk olyan dolgokat halogatni, amelyek**
 - érintik az énképünket
 - amitől félünk
 - kognitív értelemben 'erőforrásigényesek'

I'M NOT A PROCRASTINATOR
I'M JUST EXTREMELY
PRODUCTIVE AT UNIMPORTANT
THINGS.

[Rock n Roll Bride](#)